

ÚJ

KÖZNEVELÉS

2024. SZEPTEMBER–OKTÓBER | 80. ÉVF. 7–8. SZÁM

*Marik
Laura*
énektanár

MŰVÉSZET
A PEDAGÓGIÁBAN

OKTATÁSI
HIVATAL

2024

TE ÉS A TERMÉSZETTUDOMÁNYOK
mesés történetek

Természettudományos mese- és történetíró pályázat

ÁLTALÁNOS ISKOLÁS ÉS KÖZÉPISKOLÁS DIÁKOKNAK

Beküldési határidő: 2024. november 14., éjfélig

Küldd be nekünk
természettudományos
történetedet! A legjobb
írások bekerülnek a TETT-
könyvbe, és elnyerhetik
a 300 ezer forint értékű
fődíjat is!

A részletekért látogass el
erre az oldalra:

www.tettmesepalyazat.hu

  @tettmesepalyazat

Művészettel nevelni

Szöveg: **Indri Dániel Janisz** főszerkesztő | Fotó: Dömölky Dániel

Többéves, színhátszínkörben eltöltött időszakom alatt jöttem rá arra, hogy ezen művészeti ág nem csupán kreativitásom megélésének egyik kiváló terepe volt, de nagyon sokat tanultam magamról és a közösséghez való tartozásról is. Azóta volt szerencsém több színpadon is kipróbálni magam, és mindig jó szívvel emlékszem vissza az iskolás éveim alatt megszerzett tudásra, az ott kötött barátságokra. Hasonló élményt jelent nekem a kórus is, ahol pontosan azt lehet megtanulni, ami talán a mai világból a legjobban hiányzik: odafigyelés egymásra és a saját egó félretevése azért, hogy a sok énekhang egygyé forrjon össze.

Tanévkezdő dupla számunk témája ezúttal a művészet a pedagógiában, hiszen mi más lehetne nagyobb segítség a fentebb is említett képességek kibontakoztatásában, mint az iskola.

Címlapos interjúnkban megismerhetik azt a fiatal énektanárt, aki nemcsak az osztályteremben csillogtatja meg gyönyörű hangját, de nemrég jelent meg saját albuma is. *Marik Laura* számos pedagógiai innovációval igyekszik megszerettetni diákjaival is a zenét, ehhez pedig segítségül hívja a manapság népszerű Tik Tok közösségi médiaplatformot is. Emellett egy igazán kreatív és innovatív pedagógiai módszerről *Csorba Anita*, az INSPIKID alapítója mesélt nekünk, de megtudhatjuk azt is, hogy miként fejleszti az esztétikai érzéket és az érzelmi intelligencia kialakulását az iskolai filmnézés; ebben *Fábián László* médiatanár sietett segítségünkre.

Shokásunkhoz híven ezúttal is összegyűjtöttük a tanév legfontosabb történéseit, illetve az új pedagógus-teljesítményértékelésre vonatkozó ajánlásokat is. OH25 rovatunkban két – a budapesti, illetve a pécsi – POK vezetőjével olvashatnak interjút a központok támogató munkájáról. *Härtlein Károly* fizikust az NKP-n található látványos fizikakísérleteket szemléltető videók kapcsán kérdeztük, *Agócs-Nagy Henrietta* fejlesztőpedagógus, komplex művészeti terapeuta pedig az alkotás és önismeret összefüggéseiről, valamint a kreativitás kortalan fontosságáról beszélt lapunknak.

Amikor 2013-ban azt a nemes felkérést kaptuk kollégáimmal, hogy álmodjunk újra és újítsuk meg ezt a több mint 150 évre visszatekintő folyóiratot a mai elvárásoknak és olvasási szokásoknak megfelelően, a feladat egyszerre volt megtisztelő, de ugyanakkor komoly kihívás is. Bízom benne, hogy az elmúlt kicsit több mint tíz év alatt sikerült egy olyan magazint létrehoznunk, melyet egyszerre forgathat az oktatás-nevelésben dolgozó minden kolléga és az is, aki egy kicsit jobban érdeklődik a köznevelés iránt, szeretné megérteni, hogy mi miért történik, milyen pedagógiai innovációk, jó gyakorlatok léteznek szerte az országban.

Mindvégig ez a cél lebegett az én szemem előtt is, amikor számtalan kiváló pedagógussal, igazgatóval, oktatási szakemberrel, pszichológussal, művésszel vagy tehetséges fiatallal beszéltem. Rendkívül sokat köszönhetek ennek az egy évtizednek, magam is nagyon sokat tanultam Önöktől, és ezúton is szeretném megköszönni azt a sok hasznos és érdekes írást, aminek publikálására lapunkat találták a legalkalmasabbnak; és együttal biztatom Önöket arra, hogy a jövőben is tegyenek így!

Ezzel a lapszámmal búcsúzom Önöktől, de sosem felejttem el ezt az időszakot, mely nagyon sokat adott nekem. Magazinunkhoz a jövőben is kellemes kikapcsolódást kívánok, munkájukhoz pedig további sok sikert és szép pillanatokat, hiszen a jövő nemzedékének nevelése Önök nélkül nem sikerülhetne!

Új Köznevelés magazin

Alapító:

Emberi Erőforrások Minisztériuma

Kiadó:

Oktatási Hivatal (OH)

Felelős kiadó:

Brassói Sándor, az Oktatási Hivatal elnöke

Felelős szerkesztő:

Sipos Imre elnökhelyettes

Főszerkesztő:

Indri Dániel Janisz

Szerkesztő:

Bodon Gergely Dávid, Szabó Dániel

Szerkesztőbizottsági tagok:

Kaposi József, Ötvös Zoltán, Sipos Imre

Olvasószerkesztő:

Gyimesné Szekeres Ágnes

Tördelőszerkesztő:

Pattantyus Gergely

Hirdetés: koznevelas@oh.gov.hu

Cikkeket az alábbi e-mail-címre várunk:

koznevelas@oh.gov.hu

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Meg nem rendelt cikkekért nem áll módunkban honoráriumot fizetni.

SZERKESZTŐSÉG:

Cím: 1074 Budapest, Rákóczi út 70-72.

E-mail: koznevelas@oh.gov.hu

Honlap: folyoiratok.oh.gov.hu/uj-koznevelas

Layout-tervek: Salt Communications Kft.

Fotók: Shutterstock.com, Freepik.com

Címdoldal fotó: Pálfi Erika

HU ISSN 2939-6050 (Online)

HU ISSN 2064-0625 (Nyomtatott)

[megj.: 2013-2021]

Terjedelem: 3,5 ív

Tartalom

BEKÖSZÖNTŐ

- 1 Indri Dániel Janisz: Művészettel nevelni

AKTUÁLIS

- 3 A 2023. december és 2024. január között lezajlott igazgatói kérdőíves felmérés elemzése
- 8 Innovatív intézmények egy virágzó jövőért: átadták az idei év ökoiskola címeit
- 10 A 2024/2025-ös tanév fontosabb napjai
- 14 Javaslatok személyes teljesítménycélok megfogalmazására a pedagógus-teljesítményértékelés (TÉR) során
- 18 A Nemzeti Filmintézet (NFI) egy éve – interjú **Erdős Emesével**, az NFI Filmarchívumának oktatási projektmenedzserével

25 ÉVE AZ OKTATÁSÉRT: FŐSZTÁLYVEZETŐK

- 20 Háttérintézmények a pedagógiai megújulás szolgálatában – interjú **Herczeg Katalinnal**, a Budapesti Pedagógiai Oktatási Központ fősztályvezetőjével
- 23 Új kihívások és régi értékek – interjú **Ritter Betty** fősztályvezetővel, a Pécsi Pedagógiai Oktatási Központ támogató és útmutató tevékenységéről

OKTATÁS-NEVELÉS

- 26 **VAN ÚJ A NAT ALATT**
Aki ért a képletek nyelvén – interjú **Härtlein Károly** fizikussal
- 29 **Mátó Áron**: Okostelefonok, etikátlan viselkedés és morális kötelesség
- 32 **LÉLEKBÚVÁR**
Akinél a képeink beszélnek helyettünk – interjú **Agócs-Nagy Henrietta** fejlesztőpedagógussal, komplex művészeti terapeutával

A HÓNAP TÉMÁJA: MŰVÉSZET A PEDAGÓGIÁBAN

- 36 **Marik Laura** – zenével szólva a szívekhez: iskolai zeneoktatás és a TikTok
- 41 Klasszikus és modern módszerek a tehetséggondozásban – interjú **Csorba Anitával**, az INSPIKID alapítójával
- 44 A színjátszás felszabadító ereje
- 46 Esztétikai érzék, érzelmi intelligencia és kritikai gondolkodás – A hetedik művészet pozitív hatása – interjú **dr. Fábíán László** médiatanárral

A MI VILÁGUNK

- 48 Kulturális ajánló
- 50 Hazai ízek – Gasztrokulturális összeállítás
- 52 Évfordulók
- 54 Iránytű
- 56 Pályázatok

A 2023. december és 2024. január között lezajlott igazgatói kérdőíves felmérés elemzése

A Belügyminisztérium online kérdőív kitöltésére kérte a köznevelésben dolgozó igazgatókat, hogy minél több szakpolitikai kérdésben támaszkodhasson a véleményükre. A kérdőívet 2023. december 11. és 2024. január 15. között lehetett kitölteni. A kérdőív kitöltése anonim volt, az érintett igazgatóhoz kapcsolódó iskola OM-azonosítóját azonban az intézmény azonosíthatósága érdekében bekérték.

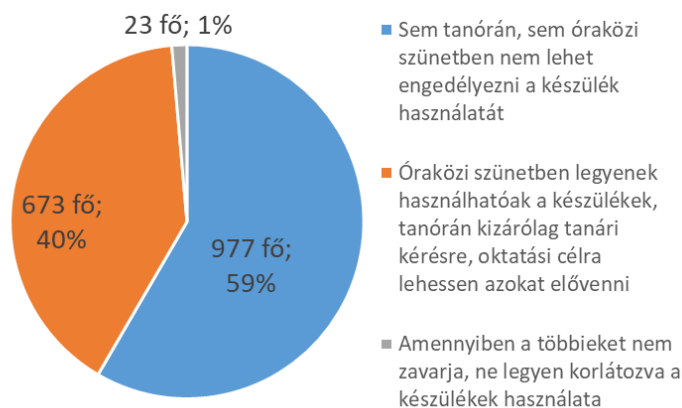
Szerző: **Belügyminisztérium**

Részvételi arány

A kérdőív kitöltésére 2732 iskolaigazgatót kértünk meg, a megkérdezettek közül 1673-an adtak választ, a kitöltések aránya így az összes igazgatóhoz képest 61,24%. A kérdőívre adott válaszokat összesítettük, az alábbiakban kérdésenként mutatjuk be a statisztikai adatokat. Egyes kérdésekre csak meghatározott körtől vártunk választ, ezen kérdéseknél külön jelezzük a megkérdezettek és a válaszadók számát.

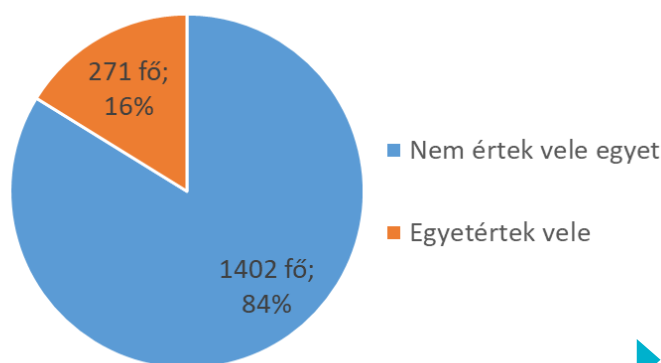
1. A tanulók iskolai mobiltelefon-használatát az iskolai házirend szabályozza. Mi a véleménye a tanulók iskolai mobiltelefon-használatáról?

A válaszadók 59%-a egyetértett azzal, hogy sem a tanórán, sem az óráközi szünetben nem lehet engedélyezni a mobiltelefon használatát, 40% szerint az óráközi szünetekben legyenek használhatóak a készülékek, tanórán kizárólag tanári kérésre, oktatási célra lehessen azokat elővenni. Mindössze 1% adna teret a korlátlan mobilhasználatnak.

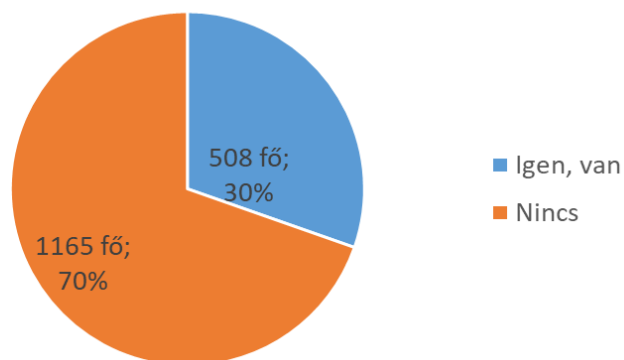
2. Esetenként a pedagógusok is használnak magáncélra mobiltelefont tanórán, illetve gyermekfelügyelet közben. Mi erről a véleménye?

A válaszadók 84%-a szerint a pedagógusoknak nem szabad a mobiltelefont magáncélra használni a tanórán és a gyermekfelügyelet ideje alatt.

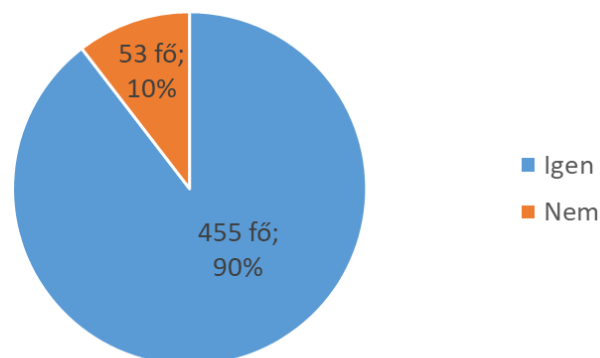
3. A 2023/2024. tanév elején végzett felmérés szerint van olyan allergiában szenvedő tanulójuk, akinél betegsége anafilaxiás sokkot eredményezhet?

A válaszadók több mint kétharmadának az iskolájában a 2023/2024. tanév elején végzett felmérés szerint nem volt olyan allergiában szenvedő tanuló, akinél a betegség anafilaxiás sokkot eredményezhet.

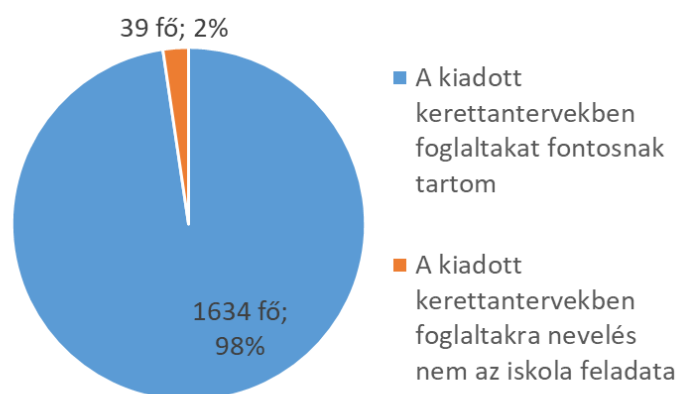
4. Az iskola befogadta a szükséges gyógyszert? (Amennyiben a 3. kérdésre „Igen, van” választ adott.)

A 3. kérdésre igennel válaszolók döntő többségének (90%) az iskolája befogadta a szükséges gyógyszert. Ez a magas arány jelentősen eltér a szülői percepciótól, a szülői kérdőíven az igennel válaszolók csak 60%-a állította, hogy iskolájában a szükséges gyógyszert befogadták. Ugyanebbe az irányba mutat, hogy a középiskolákban csak 51%-os a gyógyszer befogadásáról beszámolóók száma, ezeken a helyszíneken jó eséllyel alapítványból, vagy a fenntartó költségére a gyógyszer már biztosított.

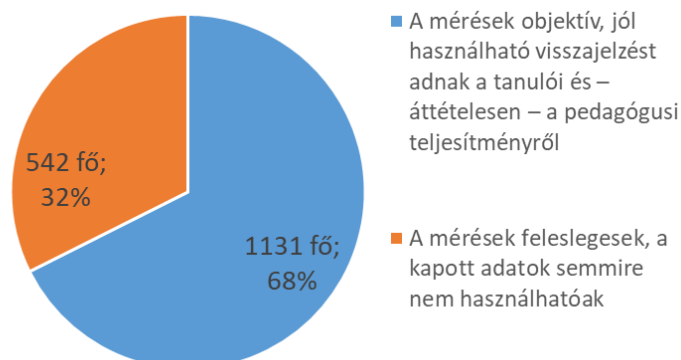
5. A tárcsa nyáron a közösségi nevelés (osztályfőnöki) órákra új kerettanterveket adott ki, melyek az egészséges életmódra, a közlekedésbiztonságra is tartalmaznak előírásokat.

Az igazgatók szinte teljeskörűen úgy nyilatkoztak, hogy fontosak számukra a kiadott kerettantervben foglaltak, az egészséges életmódra és a közlekedési ismeretekre nevelés.

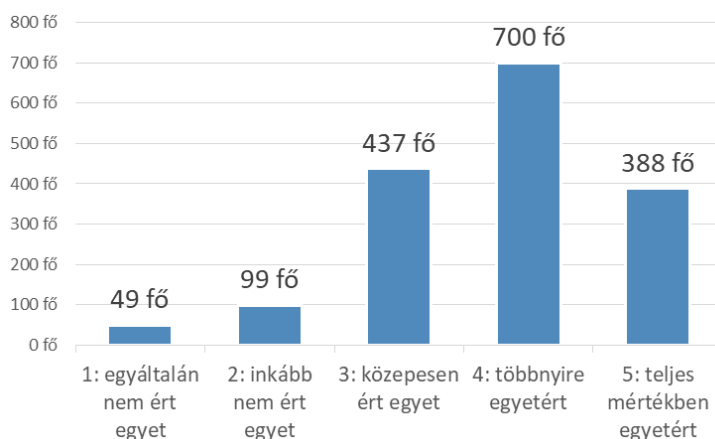
6. Az országos kompetenciamérés köre kibővült, digitális alapon, több tárgyból mérik a tanulók teljesítményét.

A válaszadó igazgatók 68%-a szerint a mérések objektív, jól használható visszajelzést adnak a tanulói és – áttételesen – a pedagógusi teljesítményről, ugyanakkor 32%-uknak a véleménye az, hogy a mérések feleslegesek, a kapott adatok semmire nem használhatóak. Az objektív mérési adatoktól való távolságtartás ezen mértéke semmiképpen sem szerencsés, a mérések egyik célja éppen az, hogy az igazgatók használják ezen adatokat az általuk vezetett iskola eredményességének javítása érdekében.

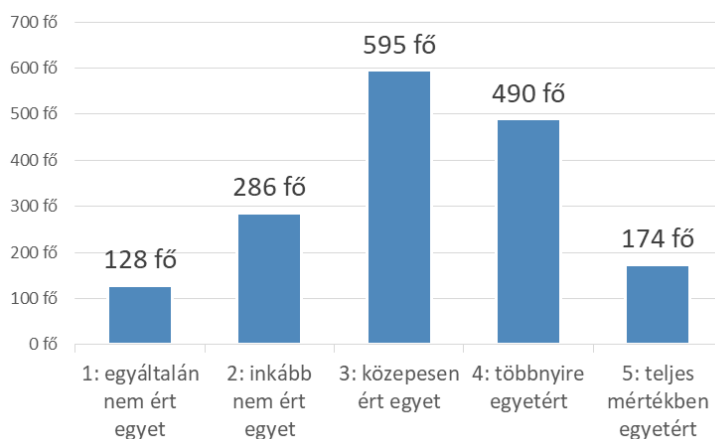
7. Egy igazgatónak évente értékelnie kell az irányítása alatt álló pedagógusok munkáját, annak érdekében, hogy szakmai fejlődésükhöz iránymutatást kapjanak.

Ezzel az állítással a válaszadók többsége, 65%-a teljesen vagy többnyire egyetértett azzal, hogy az igazgatónak évente értékelnie kell az irányítása alatt álló pedagógusok munkáját. Ez az arány korrelál, de kismértékben mégis elmarad a 2022 őszén tartott pedagógus-kérdőívezés eredményétől, melynek során a válaszadók 75%-a legalább közepesen vagy többnyire egyetértett azzal, hogy a pedagógusokat további szakmai fejlődésre és még magasabb minőségű munkavégzésre ösztönzi, ha rendszeres visszajelzést kapnak a teljesítményükről.

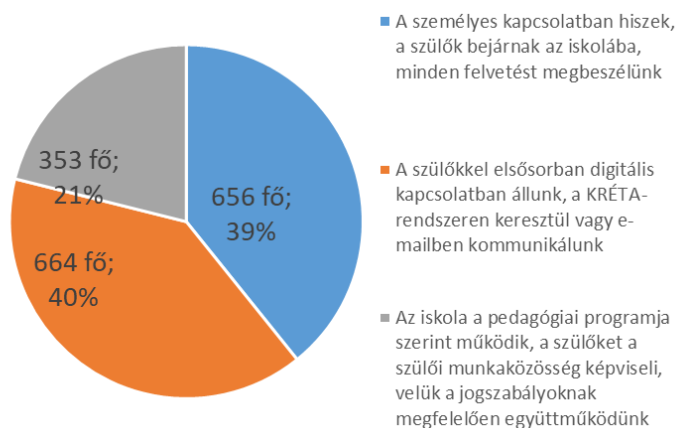
8. Középiskola, illetve általános iskola felső tagozata esetében az igazgató (igazgatóhelyettes, munkaközösség-vezető stb.) értékelő munkáját segíti, ha visszajelzést kap a tanulók véleményéről az adott pedagógus munkájáról, attitűdjéről.

A válaszadó igazgatók 75%-a szerint értékelő munkájukat segíti, ha visszajelzést kapnak a tanulók véleményéről az adott pedagógus munkájáról, attitűdjéről. Az eredmény korrelál a 2022 őszén szervezett pedagógus-kérdőívezés eredményével, melynek során a felmérésben részt vevők 71%-a legalább közepesen egyetértett azzal, hogy középiskola és általános iskola felső tagozata esetében segítené az intézményvezető értékelését, ha visszajelzést kapna a tanulók véleményéről az adott pedagógus munkáját illetően. Érdeemes azonban arra is figyelni, hogy 25% nem ért egyet, és csak 10% ért egyet teljes mértékben ezzel a felvetéssel.

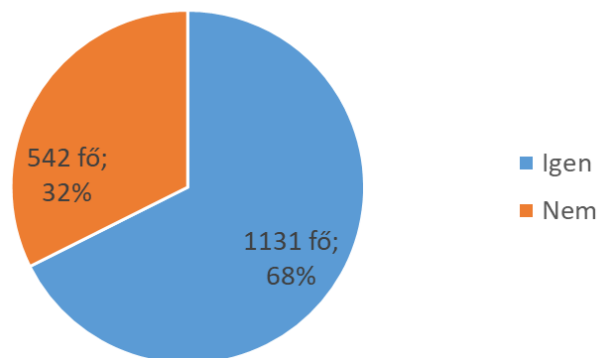
9. Milyen csatornán keresztül tartják a kapcsolatot a szülőkkel az Ön által vezetett intézményben?

A válaszadók 40%-a a digitális kapcsolattartást, 39%-uk a személyes kapcsolatot részesíti előnyben, míg 21%-uk szerint a szülőket a szülői munkaközösség képviseli, velük a jogszabályoknak megfelelően működnek együtt. A szülőkkel való aktív kapcsolattartás hiánya semmiképpen sem helyes gyakorlat, még akkor sem, ha jól tudjuk, hogy a szülői munkaközösségnek általában valóban van egy, az ügyeket konszolidálni képes jó gyakorlata.

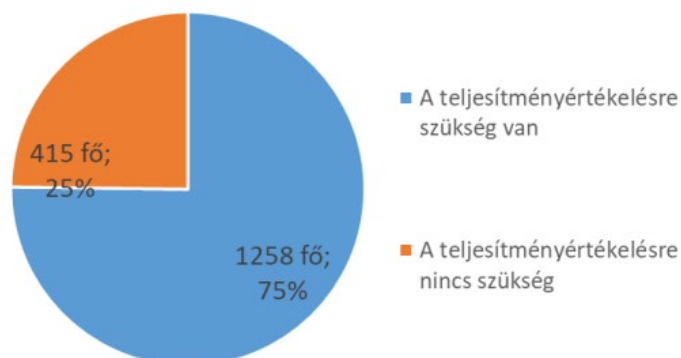
10. Egyetért azzal, hogy a jogtalan munkabeszüntetésben részt vevő pedagógusokat felelősségre vonják?

A válaszadó igazgatók kétharmada egyetértett azzal, hogy a jogtalan munkabeszüntetésben részt vevő pedagógusokat felelősségre vonják, 32% azonban nem értett egyet.

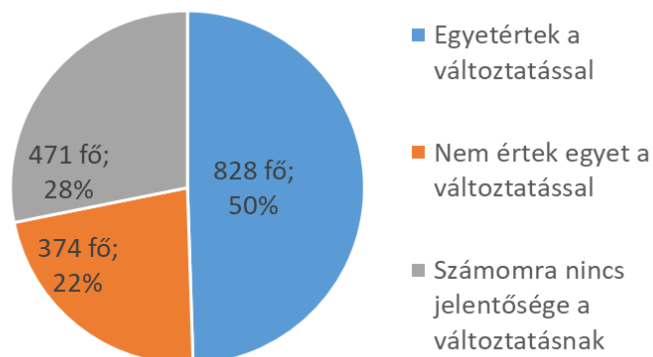
11. 2024 nyaratól minden iskolában elindul a pedagógus-teljesítményértékelés. Mi erről a véleménye?

A válaszadók 75%-a szerint szükség van a teljesítményértékelésre. A válaszadó igazgatók véleménye teljes mértékben megegyezik a 2022 őszén szervezett pedagógus-kérdőívhez során kapott válaszokkal. Akkor a válaszadó pedagógusok 75%-a legalább közepesen vagy többnyire egyetértett azzal, hogy a pedagógusokat további szakmai fejlődésre és még magasabb minőségű munkavégzésre ösztönzi, ha rendszeres visszajelzést kapnak a teljesítményükről.

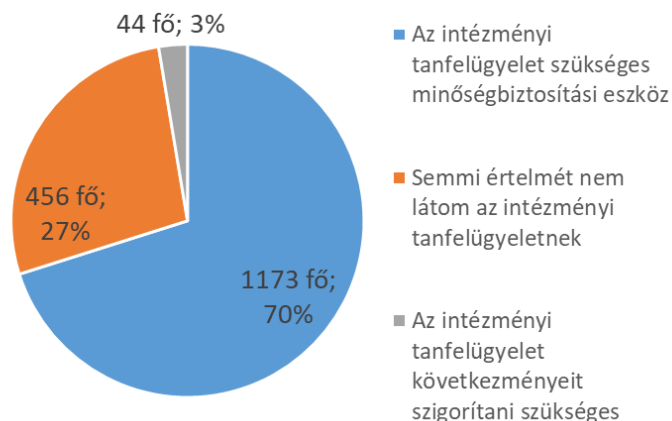
12. Az idei évben megváltozott a tanév rendje: hosszabb lett a téli és a tavaszi szünet, rövidült a nyári szünet, a tanítási napok száma nem változott. Mi erről a véleménye?

A válaszadók 50%-a egyetért a változtatással, 28%-uk szerint nincs ennek jelentősége. Az igazgatók véleménye tehát támogatóbb, mint a szülők visszajelzése, ugyanakkor 22% itt is egyet nem értően nyilatkozott.

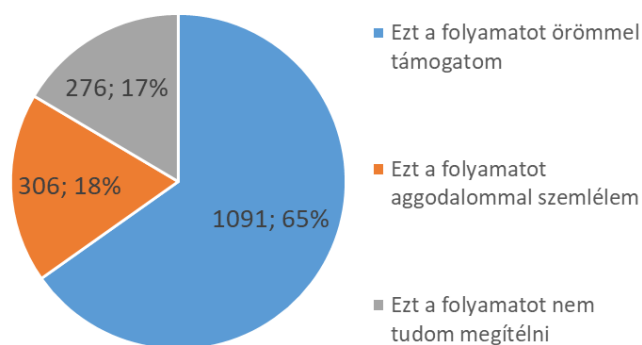
13. A kormány átalakítja a tanfelügyelet rendszerét, az intézményi tanfelügyelet azonban megmarad, ötévente minden intézmény tanfelügyeletére sor kerül. Mi a véleménye az intézményi tanfelügyeletről?

A válaszadók 70%-a tartja szükségesnek az intézményi tanfelügyeletet, ami összességében magas arány, itt is érdemes azonban felhívni a figyelmet arra, hogy 27% nem látja értelmét az intézményi tanfelügyeletnek.

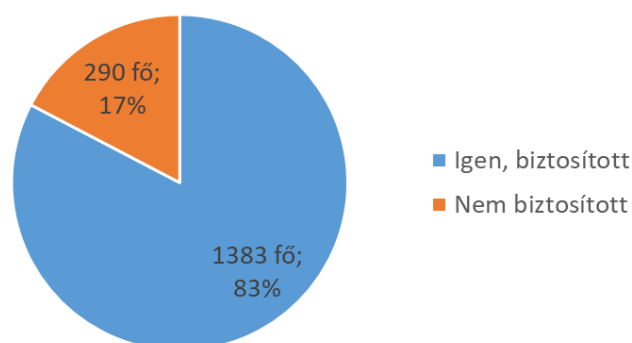
14. A digitalizáció egyre nagyobb mértékben van jelen az oktatásban is.

A válaszadók 65%-a támogatja a digitalizációt, ami a kormányzat ezirányú elköteleződését alátámasztja, a több mint 18 %-os elutasítottság azonban ebben a kérdésben is jelentős.

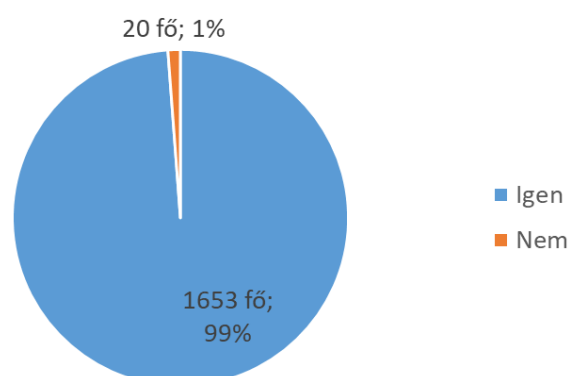
15. Az Ön iskolájában biztosított a 18 óráig tartó gyermekfelügyelet?

A válaszadó igazgatók 83%-ánál 18 óráig biztosított a gyermekfelügyelet az iskolában. Mivel nem csak általános iskolákat kérdeztünk meg, az arány a vártaknak megfelelő, hiszen a középiskolákban nem is szükséges biztosítani a 18 óráig tartó tanfelügyeletet.

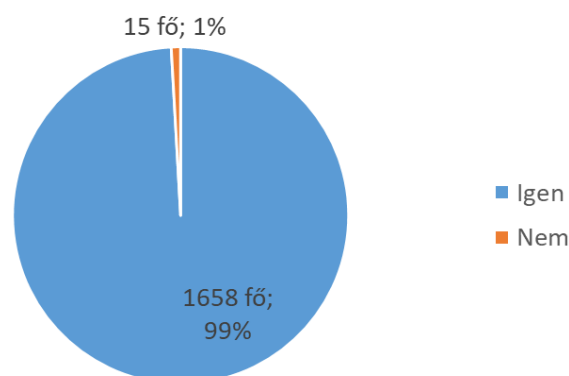
16. Elegendőnek tartja a fogadóórák számát?

Szinte minden válaszadó igazgató elegendőnek tartja a fogadóórák számát. Ez a válaszadói magatartás megegyezik a szülői válaszokban mért adattal, így megállapítható, hogy igazgatói és szülői oldalról sem szeretnének több fogadóórát.

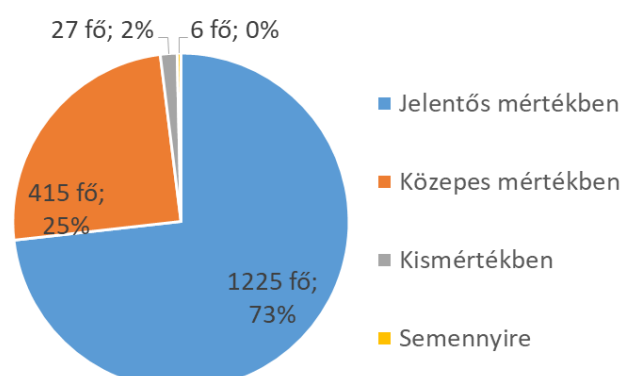
17. Elegendőnek tartja a szülői értekezletek számát?

Szinte minden válaszadó elegendőnek tartja a szülői értekezletek számát. Ez a válaszadói magatartás egyezik a szülői válaszokban mért adattal, így megállapítható, hogy igazgatói és szülői oldalról sem szeretnének több szülői értekezletet. Az a 15 fő, aki ezzel ellentétesen nyilatkozott, számos más csatornán tud kommunikálni az igazgatóval vagy a pedagógusokkal.

18. Önt mennyire terhelik adminisztratív feladatok?

A válaszadó igazgatók 73%-a nyilatkozott úgy, hogy jelentősek az adminisztratív terheik. 25%-ukat pedig közepes mértékben terhelik az adminisztratív feladatok. 6 igazgató nyilatkozott úgy, hogy őt semennyire nem terhelik az adminisztratív feladatok.

Innovatív intézmények egy virágzó jövőért: átadták az idei év ökoiskola címeit

Az ökológiai szemléletváltás pedagógiája a korai gyermekkortól a felsőoktatásig és a felnőttképzésig terjed, örökös megújulásra készítetve a klasszikus oktatási modelleket. Mivel az egyes értékorientációk és attitűdök már fiatal korban rögzülnek, különösen fontos szerep jut a köznevelésnek a helyes szokásokat megalapozó elméleti és gyakorlati tudás átadásában. Az ökoiskola nevelési-oktatási program bevezetésének lehetősége minden olyan innovatív intézmény előtt nyitva áll, amely felelősséget kíván vállalni a környezettudatosság és a fenntarthatóságra nevelés pedagógiájában. Ezen értékek mentén zajlott az idei ökoiskola-címátadó ünnepség is, egyaránt ünnepeelvén a szemléletváltásra képes intézmények, és a környezettudatosság intézményszintű terjedésének sikerét.

Szöveg: **Bodon Gergely Dávid**

2024. június 7-én, a Biatorbágyi Általános Iskola és Magyar–Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskolában került sor az idei év ökoiskola-címátadó ünnepségre, amely keretében a címet első- és másodikban elnyert, valamint az örökös ökoiskolaként visszatérő intézmények vehették át oklevelüket. Az ünnepélyes címátadón *Balatoni Katalin* köznevelési, valamint *Keszthelyi Nikoletta* környezetvédelemért felelős helyettes államtitkárok nyújtották át a díszes okiratokat. Az esemény *Hodosi Enikő*, az intézmény angol-ének szakos tanára, valamint *Éles Gábor* gitárművész zenés produkciójával vette kezdetét.

Az ünnepség zenés nyitányát követően *Pálfi Erika*, a Belügyminisztérium főosztályvezetője és kollégája, *Rozsák Dávid* ismertették az Ökoiskolai program szellemiségét és célkitűzéseit. Mint elmondták, minden olyan intézmény számára nyitva áll a pályázás lehetősége, amely hajlandó és képes bizonyos ökocélkitűzések rendszerszintű megvalósítására. Az idei évben 286 feladatellátási helyről részesült 235 intézmény ökoiskolai minősítésben. Ezek között 109 iskola pályázott sikerrel elsőként, további 81 intézményt újr pályázóként, 45 intézményt pedig örökös ökoiskolaként köszöntöttek újra. A meghívott intézmények képviselői egy szimbolikus gesztussal, élő virággal érkeztek az ünnepségre, amelyeket a díjátadó befejeztével közösen ültettek el az ünnepséget befogadó iskola udvarán.

Az esemény megnyitóját követően *Balatoni Katalin* köznevelési helyettes államtitkár tartotta meg ünnepélyes köszöntőbeszédét. Mint elhangzott, az ökoiskola program 24 éve indult útnak, mindössze 22 iskola részvételével, azóta viszont 63-szorosára, vagyis több mint 1400 intézményre nőtt a pályázók száma, 2006 óta pedig már óvodák is részt vehetnek a programban.

A helyettes államtitkár hangsúlyozta: „a fenntartható élet közösségi műfaj, ahhoz tehát, hogy ennek mindannyian művelői legyünk, szükség van a közösségre”.

Emlékeztetett, hogy a fenntarthatóság UNESCO által elfogadott 17 célja szerint fontos, hogy az átfogó, minőségi oktatás, valamint az erre vonatkozó intézményi és szakmai lehetőségek egyaránt biztosítva legyenek a köznevelés szereplői számára. Rávilágított: „kulturális és természeti kincseink őrzésének alappillére a fenntarthatóságra nevelő pedagógusok segítése, lévén a pedagógusok anyagi és társadalmi megbecsülésében, valamint a fenntarthatóság fejlődését biztosító intézmények támogatásában rejlik a jövő záloga”. Mint kifejtette, az utánunk következő nemzedékekből lesznek a jövő döntéshozói, éppen ezért kiemelt fontosságú a természetóvás érzékenységének átadása, felébresztése bennük.

Ezt követően *Keszthelyi Nikoletta* környezetvédelemért felelős helyettes államtitkár lépett a pódiumra. Mint beszédében rávilágított: „az ökoiskola cím elnyerése nem csupán jutalom, hanem felelősség is. Ezek az intézmények olyan színterek, ahol a felelősségvállalás és a környezetvédelem a mindennapok szerves részét képezik, ezen értékek átadása pedig kollektív felelősségünk”. A helyettes államtitkár beszédében köszönetet mondott az ökocélkitűzések megvalósításában eltökélt kreatív diákoknak is.

A Zöld Óvoda programmal kapcsolatban kiemelte, hogy immár 1136 intézményben zajlik tevékenységorientált környezeti nevelés, ami azt jelenti, hogy ma már minden 4. gyermek zöld óvodába jár. Mint rávilágított, a zöld óvodák és ökoiskolák együttműködése kulcsfontosságú a kívánt társadalmi változás elérése érdekében. A környezettudatosság fejlesztése és támogatása céljából 2005 óta különböző vízügyi pályázatok és újtási lehetőségek is elérhetők az egyes intézmények számára, 2009 óta pedig egy átfogó kertfejlesztési akció keretében 135 óvodakert és 235 iskolakert újult meg.

Mint azt *Keszthelyi Nikoletta* kifejtette, annak érdekében, hogy a fiatal generációkban is kialakuljon az a szű-

rő, amely által képessé válhatnak aktívan formálni saját életüket, valamint a környezetükben élők szemléletét. 2023 óta mind az általános iskolások, mind a középiskolások számára elérhetővé vált a Kölcsönkapott Levegő levegőtisztasági program, a középiskolákra vonatkozóan pedig továbbra is érvényben vannak olyan lehetőségek, mint a Fenntarthatósági Témahét vagy akár egyes szemétszedési akciók. „A környezet és a levegő tisztán tartása közösségi felelősség, ennek első lépcsőfoka pedig a kisgyermek nevelését végző intézmények, valamint az ott dolgozó pedagógusok és tanulók támogatása” – tette hozzá a helyettes államtitkár.

Az oklevelek ünnepélyes átadását követően *Szebenyi Péter* környezetmérnök, a Klímapolitikai Intézet munkatársa, környezetvédelmi influenszer tartott előadást, amelyben saját környezetvédelemhez fűződő kapcsolatáról mesélt. Zöldmarketing-szakemberként a nevéhez köthető a Hulladékadás Mozgalom, valamint a JÖN Alapítvány létrehozása is. Mint azt a szemléletformáló közösségi médiás tartalmak gyártásával kapcsolatban megjegyezte: „a környezetvédelem egy személyes feladat és felelősség, épp ezért nem lehet arctalanul közvetíteni az erre vonatkozó értékeket és gyakorlatokat”.

Mint kifejtette, a fiatalabb korcsoportok elérését az egyes óvodásoknak és kisiskolásoknak szóló interaktív foglalkozásokon kívül olyan népszerű, virálisan terjedő tartalmakkal lehet megvalósítani, amelyek

rövid videókon keresztül célozzák meg a szemléletformálást. A fenntarthatóságra nevelésben ugyanakkor nagy szerep jut a játékosításnak is: képek és videófelvételek formájában ízelítőt kaphattunk például olyan környezettudatosságra nevelő jógyakorlatokból is, mint a „komposztáló szépségverseny” vagy az iskolai szemételezés. Az influenszer hozzátette: a közösségi média szerepe rendkívül jelentős a környezettudatosság átadásában, lévén ezeken a platformokon keresztül lehet a legszélesebb körben példázni a helyes gyakorlatokat.

Mint Balatoni Katalin köznevelési helyettes államtitkár zárszavában kifejtette: mindannyiunk célja Magyarország összes iskolájának bevonása az ökoiskola programba. „Ez a legfőbb célkitűzés, legyen ez a szemlélet jelen minden hazai intézményben, azért, hogy együtt virágoztathassuk fel a köznevelést!”

A 2024/2025-ös tanév fontosabb napjai (kivonat)

Összeállította: **Bodon Gergely Dávid**

Forrás: A belügyminiszter 32/2024. (VIII. 8.) BM rendelete a 2024/2025. tanév rendjéről
(Magyar Közlöny, 2024. évi 80. szám)

Színkódok, jelölések, rövidítések:

- A tanév főbb időpontjai, szünetek
- **TÉMAHÉT, TÉMANAP** – A BM által javasolt témahetek és témanapok kitűzött időpontjai
- **DIFER, NETFIT, MÉRÉS** – Mérésekkel, felmérésekkel, értékelésekkel kapcsolatos időpontok, feladatok
- **ARANY** – Az Arany János programokkal kapcsolatos események, feladatok
- **VIZSGA** – A felvételi és érettségi vizsgákkal kapcsolatos események, feladatok
- Piros betű** – ünnepek, munkaszüneti napok, valamint ledolgozandó munkaszüneti napok
- OH** – Oktatási Hivatal

DÁTUM	KÓD	TEVÉKENYSÉG
2024. szeptember 2.		Első tanítási nap
Szeptember 9.	ARANY	A köznevelésért felelős miniszter pályázatot hirdet az Arany János Tehetséggondozó Programba és az Arany János Kollégiumi Programba történő jelentkezésről.
Szeptember 27.	TÉMANAP	Magyar Diáksport Napja
Szeptember 30-ig	VIZSGA	Az OH a honlapján közlemény formájában nyilvánosságra hozza a középfokú iskolák tanulmányi területeinek meghatározási formáját.
Október 11-ig	DIFER	Az általános iskolák felméri azon első évfolyamosok körét, akiknél indokolt a DIFER-vizsgálat. Az iskolák legkésőbb 2024. október 22-ig jelentik az OH-nak az érintett tanulók létszámát.
Október 11–25.	VIZSGA	Őszi írásbeli érettségi vizsgák
Október 20-ig	VIZSGA	A középfokú iskolák a középfokú intézmények felvételi információs rendszerében – az OH által közzétett közleményben foglaltak szerint – meghatározzák tanulmányi területeiket, és rögzítik a felvételi eljárásuk rendjét tartalmazó felvételi tájékoztatójukat. A középfokú iskolák, kollégiumok nyilvánosságra hozzák a honlapjukon a felvételi tájékoztatójukat.
Október 22-ig	DIFER	Az iskolák jelentik az OH-nak a DIFER-vizsgálatban érintett tanulók létszámát. A vizsgálatokat az általános iskolák a kiválasztott tanulókkal 2024. december 6-ig elvégzik.
Október 23.	ÜNNEP	Október 23. (szerda) – nemzeti ünnep
Október 26. – November 3.		Őszi szünet Az őszi szünet előtti utolsó tanítási nap 2024. október 25. (péntek), a szünet utáni első tanítási nap 2024. november 4. (hétfő).

DÁTUM	KÓD	TEVÉKENYSÉG
Október 31-ig	VIZSGA	Az általános iskola tájékoztatja a nyolcadik évfolyamos tanulókat a felvételi eljárás rendjéről. Az általános iskola tájékoztatja a hetedik évfolyamra járó tanulók szüleit arról, hogy gyermekük iskoláztatásával kapcsolatos kérdésekben a szülők közösen döntenek, valamint arról, hogy ha az iskolaválasztással kapcsolatban a szülők vagy a szülő és a gyermek között vita van, annak eldöntése a gyámhatóság hatáskörébe tartozik, és gyermekük felvételi lapjait az általános iskola a gyámhatósági döntés szerint továbbítja.
November 7–11.	VIZSGA	Őszi emelt szintű szóbeli érettségi vizsgák
November 15-ig	VIZSGA	Az OH közzéteszi a 6 és 8 évfolyamos gimnáziumi központi írásbeli felvételi vizsgát szervező gimnáziumok, továbbá a nyolcadik évfolyamosok számára központi írásbeli felvételi vizsgát szervező intézmények jegyzékét.
November 18–22.	VIZSGA	Őszi középszintű szóbeli érettségi vizsgák
December 2-ig	VIZSGA	A tanulók jelentkezése a központi írásbeli felvételi vizsgára közvetlenül a központi írásbeli felvételi vizsgát szervező – az Arany János Tehetséggondozó Programra történő pályázat benyújtása esetén a pályázatban megjelölt – intézménybe.
December 6-ig	VIZSGA	A központi írásbeli felvételi vizsgát szervező intézmények eddig az időpontig jelentik az OH-nak – a Hivatal által meghatározott módon – a hozzájuk a központi írásbeli felvételi vizsgákra jelentkezők alapján a feladatlapigényüket.
December 9-ig	ARANY	Az Arany János Tehetséggondozó Programra történő pályázatok benyújtása.
December 21. – 2025. január 5.		Téli szünet A téli szünet előtti utolsó tanítási nap 2024. december 20. (péntek), a szünet utáni első tanítási nap 2024. január 6. (hétfő). December 24–26. (kedd–csütörtök) – karácsony Január 1. (szerda) – újév
Január 9. – május 9.	MÉRÉS	A 2024/2025. tanévben országos mérés, értékelés keretében a tanulók fizikai állapotának és edzettségének vizsgálatát az iskolák – az 1–4. évfolyamon, valamint a felnőttoktatásban tanulók kivételével – a nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanulók esetében 2025. január 9. és 2025. május 9. között szervezik meg. A mérés eredményeit az érintett iskolák 2025. június 20-ig töltik fel a Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt rendszerbe. (NETFIT)
Január 17-ig	ARANY	Az Arany János Kollégiumi Programba történő pályázatok benyújtása. Az Arany János Tehetséggondozó Programba tartozó intézmények megszervezik a találkozást a programba jelentkezőkkel.
Január 17.		Az első félév vége

DÁTUM	KÓD	TEVÉKENYSÉG
Január 18.	VIZSGA	Az általános felvételi eljárás kezdete. Központi írásbeli felvételi vizsgák az érintett 6 és 8 évfolyamos gimnáziumokban. Központi írásbeli felvételi vizsgák a kilencedik évfolyamra és az Arany János Tehetséggondozó Programba jelentkezők számára az érintett intézményekben.
Január 24.	ARANY	Az Arany János Tehetséggondozó Programba tartozó intézmények megszervezik a találkozást a programba jelentkező, a pótló írásbelin részt vett tanulókkal.
Január 28. 14:00	ARANY	Pótló központi írásbeli felvételi vizsgák a 6 és 8 évfolyamos gimnáziumokban, továbbá a kilencedik évfolyamra, valamint az Arany János Tehetséggondozó Programba jelentkezők számára azoknak, akik az előző írásbelin alapos ok miatt nem tudtak részt venni.
Február 7.	VIZSGA	A központi írásbeli felvételi vizsgát szervező intézmények az OH által meghatározott módon értesítik az írásbeli eredményéről a tanulókat.
Február 7-ig	ARANY	Az Arany János Tehetséggondozó Programban és az Arany János Kollégiumi Programban részt vevő intézmények a programra benyújtott pályázatok eredményéről – egymás egyidejű előzetes értesítésével és a köznevelésért felelős miniszter bevonásával – értesítik az érintett törvényes képviselőket, tanulókat és általános iskolákat.
Február 20.	VIZSGA	Az általános iskola továbbítja a tanulói jelentkezési lapokat a középfokú iskoláknak, a tanulói adatlapot az OH-nak. (A 6 és 8 évfolyamos gimnáziumba történő jelentkezésről a tanuló közvetlenül is továbbíthatja a jelentkezési lapot a gimnáziumnak, a tanulói adatlapot a Hivatalnak.)
Március 3–7.	TÉMAHÉT	„PÉNZ7” pénzügyi és vállalkozói témahét
Március 3–20.	VIZSGA	A szóbeli vizsgák az általános felvételi eljárás keretében.
Március 15.	ÜNNEP	Március 15. (szombat) – nemzeti ünnep
Március 17. – április 27.		Tavaszi szünet A tavaszi szünet előtti utolsó tanítási nap 2025. április 16. (szerda), a szünet utáni első tanítási nap 2025. április 28. (hétfő).
Március 21-ig	VIZSGA	A középfokú iskola eddig az időpontig nyilvánosságra hozza a jelentkezők felvételi jegyzékét.
Március 24–28.	TÉMAHÉT	Digitális Témahét
Március 24. – május 30.	MÉRÉS	A tanév során az országos mérést az alábbi évfolyamokon és mérési területeken kell lebonyolítani: a) 4. évfolyamon szövegértés és matematika egy mérési napon; b) 5. évfolyamon szövegértés, matematika, digitális kultúra és történelem két mérési napon; c) 6–11. évfolyamon szövegértés, matematika, digitális kultúra, történelem, természettudomány, idegen nyelv, célnyelv három mérési napon. Az iskolák a meghatározott mérések lezárásához kapcsolódó adatokat legkésőbb 2025. június 6-ig küldik meg.

DÁTUM	KÓD	TEVÉKENYSÉG
Március 25–27.	VIZSGA	A tanulói adatlapok módosításának lehetősége. 2025. március 27. A módosító tanulói adatlapok továbbításának határnapja. Az általános iskolai jelentkezés esetén az iskola eddig az időpontig elzárva őrzi az eredeti, korábban beküldött tanulói adatlap egyik példányát, és a módosító tanulói adatlapot továbbítja a Hivatalnak. A 6 és 8 évfolyamos gimnáziumba történő jelentkezés esetén a szülő egyénileg is továbbíthatja a módosító tanulói adatlapot a Hivatalnak.
Április 3-ig	VIZSGA	Az OH elektronikus formában megküldi a középfokú iskoláknak a hozzájuk jelentkezettek listáját ABC-sorrendben.
Április 7–11.	TÉMAHÉT	Fenntarthatósági Témahét
Április 10-ig	VIZSGA	Az OH a módosító tanulói adatlapok alapján kiegészíti a jelentkezettek listáját.
Április 10–11.		Beiratkozás az általános iskolákba
Április 15-ig	VIZSGA	A középfokú iskola igazgatója az ideiglenes felvételi rangsort – a Hivatal által meghatározott módon – megküldi az OH-nak.
Április 21.	ÜNNEP	Április 1. (hétfő) – húsvéthétfő
Április 28-ig	VIZSGA	Az OH kialakítja a végeredményt az igazgatói döntések és tanulói adatlapok egyeztetése alapján, és elküldi azt a középfokú iskoláknak (egyeztetett felvételi jegyzék).
Április 30.		Utolsó tanítási nap a középfokú vagy szakképzési iskolák utolsó, befejező évfolyamán. A két évfolyamos részsakmára való felkészítést folytató szakiskolákban: 2025 május 30. (péntek).
Május 1.	ÜNNEP	Május 1. (csütörtök) – munkaszüneti nap
Május 5-ig	VIZSGA	A felvételt hirdető középfokú iskolák megküldik a felvételtől vagy az elutasításról szóló értesítést a jelentkezőknek és az általános iskoláknak.
Május 5–23.	VIZSGA	Tavaszi írásbeli érettségi vizsgák
Május 12. – augusztus 31.	VIZSGA	A középfokú iskola igazgatója rendkívüli felvételi eljárást írhat ki.
Május 23-ig	VIZSGA	A 2024. május 22-ig megtartott rendkívüli felvételi eljárást meghirdető iskola igazgatója dönt a felvételi kérelmekről.
Június 1-ig	VIZSGA	A benyújtott kérelmek alapján lefolytatott jogorvoslati eljárás befejezése a fenntartónál.
Június 3–11.	VIZSGA	Tavaszi emelt szintű szóbeli vizsgák
Június 9.	ÜNNEP	Pünkösdhétfő
Június 16. – július 2.	VIZSGA	Tavaszi középszintű szóbeli vizsgák
Június 20.		Utolsó tanítási nap
Június 20-ig	NETFIT	Az 5–12. évfolyamon végzett NETFIT-mérés eredményeit az érintett iskolák feltöltik a Nemzeti Egységes Tanulói Fittségi Teszt rendszerbe.
Június 25–26.		Beiratkozás a középfokú iskolákba

Javaslatok személyes teljesítménycélok megfogalmazására a pedagógus-teljesítményértékelés (TÉR) során

Forrás: Nemzeti Pedagógus Kar, Tanfelügyeleti és minősítési szakértői tagozat

1. A lemorzsolódás megelőzése érdekében egyéni fejlesztési terv kidolgozása a lemorzsolódással veszélyeztetett gyermekek egyéni fejlődésének megsegítésére és nyomon követésére.
2. Lemorzsolódással veszélyeztetett tanulók számának csökkentése.
3. Az intézmény munkaközösségeinek munkájában szakmai képességekhez igazodó feladatok vállalása.
4. Hospitálási lehetőség biztosítása a minősülő kollégák számára évente legalább két alkalommal.
5. Differenciált tehetséggondozás a csoportban, a gyermek(ek) érdeklődése alapján.
6. A tanórákon alkalmazott változatos, korszerű módszerek bemutatása a tantestületen belül.
7. Belső kommunikációs csatornák bővítése tanítványokkal, kollégákkal, szülőkkel.
8. Szakmai minőség javítása és a módszertani ötletek gyarapítása érdekében hospitálás félévente/évente legalább egy alkalommal.
9. Egyéni differenciálás.
10. Tanuló(k) felkészítése évente legalább X db versenyre (iskolai, intézményi, városi, levelezős)
11. Október 23-ai megemlékezés megszervezése.
12. Tanévnyitó ünnepély megszervezése.
13. Állatbarát tevékenységekhez szakmai segédanyag készítése.
14. Pedagógusmunkát segítő személyes digitális kompetenciák fejlesztése, gyakorlati alkalmazása.

15. A gyerekek digitális kompetenciájának fejlesztése.
16. Asszertív kommunikációs stratégiák fejlesztése.
17. A nevelési év során legalább x db intézményen kívüli program szervezése a csoportja számára, amely egyaránt hozzájárul a gyermekek testi, lelki, szellemi fejlődéséhez.
18. Iskolakerti tevékenységben való aktív részvétel.
19. Az intézményen belüli tudásmegosztás, jó gyakorlatok átadása/megismerése érdekében évente legalább két egyéni hospitáláson való részvétel.
20. A belső tudásmegosztásban a tanév során egy alkalommal a szakképzettségnek megfelelően egy feladatban kezdeményező szerep vállalása.
21. Kapcsolattartás a könyvtárral, közös foglalkozások szervezése évente minimum X db alkalommal.
22. A mérési-értékelési eredmények felhasználása saját pedagógiai gyakorlatban.
23. Tanórán kívüli tevékenység (versenyre kísérés, tömegsport, rendezvényeken való részvétel, stb.) évente legalább X alkalommal.
24. Innovatív megoldások alkalmazása a pedagógiai munkában.
25. Területi/kerületi nyelvi csapatverseny megszervezése.
26. Határidők mindenkor betartása.
27. Osztályközösség fejlesztése különböző tanórán kívüli programokkal évente legalább X alkalommal.
28. Március 15-ei megemlékezés megszervezése.
29. Magyar kultúra napja alkalmából iskolai/kerületi/területi vetélkedő megszervezése.
30. HH/HHH tanulók egyéni segítése.
31. Az NKP digitális tananyagainak, tankönyveinek megismerése, bevezetése a mindennapi gyakorlatba.
32. Konfliktuskezelési technikák repertoárjának bővítése, mediációs módszerek megismerése és alkalmazása.
33. Intézményi feladatként (tehetséggondozó, fejlesztő, néptánc, dráma, mozgás, stb...) foglalkozások szervezése heti rendszerességgel. A megvalósulásról beszámoló készítése.
34. Alapfokú angol nyelvismeret megszerzése a külföldi tanulókkal való kommunikáció segítése érdekében.
35. A tehetségigéretnek felismerése és gondozása érdekében egyéni fejlesztési terv készítése.
36. A tanított osztályokban az országos kompetenciamérések során elért tanulói eredmények javítása, hozzáadott pedagógiai érték emelése.
37. Csapatépítő foglalkozások szervezése/vezetése a kollégák számára.
38. A határidők betartása, adminisztrációs fegyelem javítása.
39. Szabadidős tevékenység (tanulmányi kirándulás, osztálykirándulás, kulturális programok stb.) szervezése évente X alkalommal.
40. Szorosabb együttműködés kialakítása más osztályokkal, kollégákkal és szülőkkel.
41. „Tanuljunk egymástól” – tudásmegosztó műhely működtetése.
42. Önként vállalt továbbképzés, önképzés megvalósítása.
43. 120 éve született József Attila – parafrázisíró és szavalóverseny megszervezése.
44. Tantestületi közösségépítő kirándulás megszervezése.
45. Szabadidős tevékenység(ek) szervezése évente X alkalommal.
46. Óvodán kívüli programok szervezése, megvalósítása.
47. Digitális tananyag(ok) szerkesztése, hatékony alkalmazása, megosztása kollégákkal.
48. Tehetségazonosítás készségi szintre emelése.
49. Ökoiskolai/Örökös ökoiskolai cím megszerzéséhez szükséges kritériumok teljesítésében való aktív részvétel.
50. Szakmai, módszertani ismeretek bővítése céljából X db (szakirányú/ szakvizsgás/mester-) képzésen való részvétel, a képzési követelmények sikeres teljesítése.

Különböző intézménytípusokra jellemző személyes teljesítménycélok

Általános iskola

1. Vármegyei tanulmányi versenyen legalább két tanuló bekerül az első hat helyezett közé.
2. Tehetséggondozás vállalása.
3. Aktív iskolai feladatvállalás (pl. DÖK-rendezvény, Mikulás-nap, farsang, Halloween, Suliolimpia stb.)
4. Vertikális tudásmegosztás.
5. Tudásmegosztás: továbbképzések tapasztalatainak átadása.
6. Differenciálás, egyéni szükségleteknek megfelelő fejlesztés a tanórákon.
7. A munkacsoport munkatervi feladatai közül a tanév során egy iskolai műsor teljes lebonyolítása.
8. Felzárkóztatás vállalása.
9. Műsorok, rendezvények szerkesztése, szervezése, rendezése (karácsony, ballagás, évnnyitó, évváró stb.).
10. Az integrált nevelés-oktatással kapcsolatos módszertanban való elmélyülés.

11. Projekthetek/projektnapok lebonyolítása, koordinálása évente X alkalommal.

12. HH, HHH tanulók életvezetési szokásainak hatékony támogatása.

13. HH, HHH tanulók tanulási célú digitális eszközhasználatának támogatása.

14. HH, HHH szülők bevonása az iskola életébe, az együttműködés hatékony koordinálása.

15. Motivációs eszköztár bővítése és megosztása.

16. Az intézmény külső kapcsolatainak kiépítésében aktív szerepvállalás.

17. Bemutató foglalkozás vállalása évente X alkalommal.

18. Továbbképzésen, szakmai konferencián való részvétel évi min. X alkalommal.

19. Helyi (települési) közéletben (rendezvényeken) való részvétel.

20. Iskolai vagy osztályműsor készítése ünnepekre.

21. A burn-out elkerülése módszereinek megismerése és megismertetése kollégákkal.

Gimnázium

1. Emelt szintű érettségi vizsgára való felkészítés.

2. 12. évfolyam számára látogatás megszervezése a Terror Háza múzeumba.

3. Nyelvvizsgára történő felkészítés (évfolyamonként X tanuló).

4. Kapcsolatépítés a kerületi iskolákkal, kapcsolódás a helyi közösség rendezvényeihez.

5. Élményszerző tanulás: a szecesszió Budapesten projekt megszervezése.

6. Pénzhét keretében a Pénzmúzeumba való látogatás megszervezése.

7. Megyei és országos versenyeken való eredményes részvétel (országos első 30 helyezés X tanuló).

8. Élményszerző tanulás: egy múzeumlátogatás és egy színházlátogatás megszervezése félévenként.

9. Városismereti projekt keretében a Parlamentbe és/vagy a Mátyás-templomba való látogatás megszervezése.

10. X tanuló előrehozott érettségi vizsgára történő felkészítése.

Gyógypedagógia

1. Kevesebb tantárgy tanítása, még erősebb tananyagkoncentráció.

2. Művészettel összekötött kirándulások – alapozásra, elmélyülésre, összefoglalásként.

3. Évente/félévente X db közös program szervezése: akciónapok, séták, kirándulások, közös alkotás.

4. Saját készítésű eszközhasználat sérülésspecifikus-sághoz igazodóan.

Óvoda

1. A Zöld óvodai jógyakorlat megvalósítása érdekében legalább 2 projekthét szervezése a környezetvédelmi jeles napokhoz kapcsolódóan.

2. Klímatudatos tevékenység(ek) megvalósítása a nevelési év során legalább X alkalommal.

3. A több szinten és eredményesen szerveződő közösségépítő programok megvalósításában való aktív részvétel.

4. A Pedagógiai Programban a tehetséggondozás részletes kidolgozása (plusz: a „Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek” gondozása, akik nem szerepelnek a PP-ben, pl.: BTMN, stb.).

5. Boldogságórák megvalósítása az intézményben.

6. Az intézményben a nevelési év során legalább X darab, nemzetiségi szokásokhoz, hagyományokhoz kapcsolódó program szervezése, a gyermekek, lehetőség szerint a szülők aktív bevonásával.

7. Az SNI gyermekek felzárkóztatása érdekében egyéni fejlesztési terv készítése a gyermek gyógypedagógusával együttműködve.

8. A különleges bánásmódot igénylő gyermekek nevelésének megfelelő tárgyi környezet kialakítása.

9. A digitális kompetenciák fejlesztésének beemelése a Pedagógiai Programba (gyermek, felnőtt, szülői tájékoztatás módjai ezzel kapcsolatban).

10. Folyamatos fejlődés a szakmában: önképzés, továbbképzés keretében.

11. Madárbarát Óvoda cím megpályázása és a kapcsolódó programok megvalósítása.

12. Önképzés, továbbképzés keretében az IKT-kompetencia fejlesztése, a megszerzett ismeretek beépítése a mindennapi munkába, belső tudásmegosztás keretében a tapasztalatok átadása a kollégáknak.

13. Gyermekecsoportjában a Környezetvédelmi munkaközösség programjához igazodóan legalább 3 alkalommal külső helyszínen élményszerző kirándulás szervezése.

14. Az intézmény stratégiai és operatív szempontból fejlesztésre szoruló területeinek beazonosítása, javaslatok megfogalmazása, intézkedési terv készítése.

15. Szakmai teammunka működtetése alkalomszerűen, illetve tartósan fennálló feladatokhoz igazodva.

16. Állatbarát program(ok) megvalósítása a tanév során X alkalommal.

17. Az intézmény pályázatot nyújt be a ... cím elnyerésére. Az ezzel kapcsolatos feladatok, tevékenységek tervezése, szervezése a tanév során.

A Nemzeti Filmintézet (NFI) egy éve

Interjú Erdős Emesével, az NFI Filmarchívum oktatási projektmenedzserével

A magyar film nagy múltra, kiemelkedő produciókra és eredményekre tekint vissza, mégis, csupán kevés szakmabéli, tanuló és elhivatott filmszerelmes érzi a hazai filmkultúra óvásának és terjesztésének felelősségét. E célok mentén lép fel hatalmas elszántsággal az NFI, amely minden évben temérdek kiállítással és programmal igyekszik öregbíteni és terjeszteni a magyar film jó hírét és szeretetét. Az NFI küldetéséről, évközi programjairól és egyéb aktualitásairól **Erdős Emesével**, az NFI Filmarchívumának oktatási projektmenedzserével beszélgettünk.

Szerző: **Bodon Gergely Dávid** | Fotó: NFI-Filmarchívum

Milyen programokkal készült az NFI az idén szeptember 17. és 22. között, immáron 7. alkalommal megrendezett Budapesti Klasszikus Film Maratonra (BKFM)?

Minden alkalommal kiemelt szerep jut az ifjúsági és oktatási programoknak, ugyanakkor idén háromféle plusz programmal is készültünk: keddtől péntekig délelőtt és kora délután zárt körű vetítéseket tartottunk a Toldi Moziban, ami eddig is fontos helyszíne volt a diákvetítéseknek, de idén először az Art+ Cinema-ban és az Uránia Nemzeti Filmszínházban is voltak vetítéseink. A Toldiban és az Art+-ban minden vetítés után volt közönségtalálkozó vagy beszélgetés. Nagyon fontosnak tartjuk, hogy mind az olyan filmeket, amiket esetleg már ismerhet a diákközönség, és mind a még is-

meretlen klasszikusokat rögtön a film megnézése után fel is lehessen dolgozni. Ezekhez a filmekhez készül majd utólag tanári segédanyag is. Fontos, hogy ezek mind kifejezetten iskolai csoportoknak szóló, ingyenes vetítések, 2000 karszalag állt rendelkezésre.

Hosszú idő után újra vetítettük *Gauder Áron Nyócker* című filmjét, a filmnézést követően pedig *Novák Erik* és Gauder Áron, a film alkotói voltak a vendégeink. Jelen volt még a legendás *Gazdag Gyula* is, akivel *Társasutas* című filmje vetítése után volt lehetősége találkozni az érdeklődőknek. Mindezekon túl sok szeretettel vártuk *Vivien Halast*, az *Állatfarmot* is rendező *John Halas* lányát, akivel a szülői hagyatékáról tudtak beszélgetni a programra ellátogatók. Volt továbbá egy rövidfilmes blokkunk, amelyen belül animációs rendezőket, alkotókat invitáltunk, hogy találkozzanak a diákokkal, de *Wim Wenders* világhírű rendező is tartott közönségtalálkozót, miután közösen megnéztük az *Alice a városokban* című filmjét. Egy másik program keretében *Regina* című filmje vetítését követően *Groó Diana* rendező, forgatókönyvíró volt a vendégünk. Mindezekon túl a Magyar tanárok Egyesületének tagjai is tartottak beszélgetéseket.

Igyekeztünk úgy összeállítani a programkínálatot, hogy a diákprogramok is kövessék a Film Maraton menetrendjét, ennek megfelelően a vetítésekhez azokból a filmekből válogattunk, amelyek a fő programban is szerepeltek. Kiemelt témánk volt a holokauszt-émlékév, a 110 éves magyar animáció, valamint a science-fiction, annak minden formájában.

Kifejezetten szülőknél és gyermekeiknek szóló programokkal hétvégén készültünk az Art+ Cinema-ban, ahol a *Misi mókus kalandjait* és a *Peti-sorozat* darabjait vetítettük, de foglalkozásainkat hat éves kortól egészen százhusz éves korig minden korosztály számára ajánljuk!

Közönségtalálkozó Wim Wenders-szel

Egy további oktatási elem formájában, junior kurátori feladatként immáron harmadik éve kérünk fel egyetemistákat, hogy állítsanak össze egy 8 órás programot különféle kísérőprogramokkal. A junior kurátori blokkot ezúttal az ELTE filmes diákjai állították össze, vezetőjük pedig idén is *Margitházi Beja* volt. Szombaton egy kerekasztal-beszélgetéssel egybekötve három filmet is vetítettünk az Art+-ban a diákok válogatásából. E program fő témája a fiatalság problémái és kihívásai, de fókuszba került a nagy klasszikusok által bemutatott „élet” és hétköznapijainak kontrasztja. Ezekre a vetítésekre *Gaál István Sodrásban*, *Herskó János Szevasz, Vera!*, valamint *Kardos Ferenc Petőfi '73* című filmjeit választották a junior kurátorok. A vetítéseket követő *Hova tartunk? Útkeresés-pályakezdés akkor és most* című kerekasztal-beszélgetés vendégei *Neményi Mária* szociológus, *Gelencsér Gábor* filmtörténész, *Konkol Máté* filmkészítő, valamint *Babos Anna* kurátor voltak.

Idén milyen fesztiválokon volt jelen az NFI, és milyen programokkal várta az érdeklődőket?

Minden évben hatalmas lehetőséget jelentenek számunkra a fesztiválok, hiszen ekkor kötetlenül találkozhatunk a diákokkal és családjaikkal. Fontosnak tartjuk a filmes kultúra átadását, az arra való rámutatást, hogy akár közös családi program is lehet rendszeresen nézni minőségi, jó filmeket. Fesztiválprogramjainkon is igyekszünk alkalmat teremteni, hogy szülők és gyerekek közösen beszélgessenek filmekről, filmélményekről. Idén részt vettünk a MOZGÓ – Magyar Mozgóképfesztiválon, ami főként kortárs filmek bemutatója, a diákoknak szóló 7. Nagy Magyar Filmteszten, jelen voltunk a Művészetek Völgyében, és idén júliusban először eljutottunk a Gombaszög Nyári Tábor és Szabadegyetemre is.

A fesztiválokra leginkább olyan interaktív foglalkozásokkal, workshopokkal készülünk, amelyekeken különféle „pre-cinema”, vagyis mozikorszak előtti eszközöket próbálhatnak ki a résztvevők (például különféle animációs optikai tárgyakat). Arra emlékeztetünk, hogyan is indult a filmtörténet. Ezeket az eszközöket kézbe lehet venni, meg lehet tapogatni, de arra is lehetőség nyílik, hogy saját rövid animációt készítsenek velük a résztvevők. Végigkövethetik a filmtörténet alakulását, illetve bepillantást nyerhetnek a Filmarchívum történetébe és működésébe. Évről évre készülünk egy kiemelt témával is; idén ez a *Magyar Animáció 110*.

A Művészetek Völgyében mutattuk be először az Animáció 110 kiállításunkat, amit majd megtekinthetővé teszünk a BKFM-en is. Célunk, hogy iskoláknak is eljuttassuk ezt a 11 tablóból álló sorozatot.

Számos alkalommal voltunk már a Cinemira Nemzetközi Gyerek- és Ifjúsági Fesztiválon, de Kolozsváron is sok éve visszajáró vendégek vagyunk a Filmtettfeszt Erdélyi Magyar Filmszemlén, miként helyi rendezvényeken is részt veszünk, mint például az idén negyedik alkalommal megrendezett Terézvárosi Kulturális Fesztiválon, a TE!Fesztten.

Filmvetítés a Budapesti Klasszikus Film Maratonon

Hogy néz ki az NFI egy éve a programok szempontjából? Milyen programokkal várják év közben az érdeklődőket?

A temérdek fesztivál mellett a Filmarchívumban is lehetősége van ellátogatni minden érdeklődőnek, iskolai csoportnak. Folyamatosan tartunk diákvetítéseket, amikre év közben is jelentkezhetnek az oktatási intézmények. Van egy hetvenfős mozitermünk, ahol szabadon válogathatnak az érdeklődők a Videotóriumon is elérhető 200 film közül; idén már 31 vetítésünk volt. Tavasszal indítottuk el az Animáció 110 workshop-sorozatot a Filmarchívum vetítőtermében és szakkönyvtárban. 23 foglalkozást tartottunk idén, amelyeken 11 iskola vett részt. Az Archívumban óvodás, általános és középiskolás, valamint egyetemi csoportokat egyaránt nagy örömmel várunk!

Mindezeket túl szeptembertől újrainyit a szakkönyvtárunk, ahova nagy szeretettel és izgalommal várjuk a filmes szakma képviselőit, illetve mindazokat, akik filmtörténettel foglalkoznak vagy filmes képzésre járnak. Noha a könyvtárunk eddig is fogadta a kutatókat és a diákokat, mostantól hétfőtől csütörtökig nyitva áll a kedves érdeklődők előtt.

Egy másik fontos programunk a FilmED projekt, amely a Kreatív Európa program MEDIA ága által támogatott nemzetközi filmes oktatási program. A konzorcium vezetője a prágai Goethe Intézet, de Csehország mellett még Lengyelország, Észak-Macedónia és Szlovákia is tagja az együttműködésnek. A támogatásból eddig is igyekeztünk minél színesebb oktatási segédanyagokat összeállítani, ugyanakkor szeretnénk tovább bővíteni a palettát oly módon, hogy természettudományos tantárgyakhoz is készítünk filmes oktatási segédanyagokat. A következő nagy célkitűzésünk tehát, hogy a természettudományokat is összekössük valamilyen módon a filmmel.

Háttérintézmények a pedagógiai megújulás szolgálatában

Interjú Herczeg Katalinnal, a Budapesti Pedagógiai Oktatási Központ fősztályvezetőjével

A pedagógusok képzése, a tudásszerzés nem ér véget az egyetemről való kikerüléssel, a folyamatosan változó intézményi és technológiai közeg ugyanis folyamatos megújulásra készíti úgy a pedagógusokat, mint intézményeiket. E feladatban nyújtanak elengedhetetlen segítséget a Pedagógiai Oktatási Központok (POK-ok), amelyek a bázisintézményekkel karöltve tesznek meg mindent az oktatás szereplőinek támogatásáért és képzéséért. E támogatófolyamatok mikéntjéről, valamint a bázisintézmények működéséről **Herczeg Katalinnal**, a Budapesti POK fősztályvezetőjével beszélgettünk.

Szöveg: **Bodon Gergely Dávid**

A Budapesti POK fősztályvezetőjeként milyen feladatokat kell ellátnia, valamint milyen évközi feladatokért felel az Ön által vezetett fővárosi POK?

Szervezetünk küldetése, hogy célirányosan, hatékony pedagógiai, szakmai támogatásban részesítse az oktatási rendszer minden szereplőjét. Kiemelt feladatunk, hogy támogassuk az innovációk létrejöttét és terjesztését, valamint, hogy biztosítsuk a folyamatos tudásmegosztást, az oktatásban dolgozó szakemberek kompetenciáinak fejlesztését. Ehhez szükség van egy állandó proaktív alkalmazkodásra a folyton változó környezeti kihívásokhoz, valamint a fejlődés elősegítésére úgy egyéni, mint szervezeti szinten.

Az Oktatási Hivatal (OH) minden évben egyszer megkeresi a köznevelési intézmények vezetőit, hogy felmérje az egyes szakmai szolgáltatási igényeket. Ezek teljesítésének koordinálása jelenti fősztályvezetői feladataim zömét. Az intézmények támogatásának ellátása a Budapesti POK-nál összesen 44 kollégával, valamint 300 mesterpedagógus-szaktanácsadó közreműködésével történik. Az OH mindemellett ránk bízta két országos tehetséggondozó projekt, a TehetségKapu és a MaTalent gondozását is, amelyek megvalósításához évről évre a Nemzeti Tehetség Program nyújt

támogatást. A mi felelősségünk továbbá minden átfogó szakmai rendezvény megszervezése is, mint például a megyei tanévnyitó, az Őszi és Tavasz Pedagógiai Napok, vagy a diákszervezetek. Az OH szervezeti egységként azonban még más hatósági kötelezettségeknek is eleget kell tennünk.

Fősztályvezetőként kiemelt feladat, hogy minden egyes szakmai tevékenységhez kompetens, felkészült, felelős munkatársakat delegáljak, de a kompetenciafejlesztésre is nagy hangsúlyt fektetünk. Programszerűen évente tartunk belső képzéseket, amelyek során elsősorban azokra a területekre fókuszálunk, amelyekben még lehetséges további fejlődés és megújulás. Mindezen túl feladatunk rendszeres konzultációs lehetőségek biztosítása a szakmai területek vezetőivel és a vezető szaktanácsadókkal, a tapasztalatelemzés, valamint további programfejlesztési tervek körvonalazása.

Jellemzően milyen kérdésekkel keresik meg Önöket az iskolák?

Jóllehet, a fővárosi POK elsősorban a szaktanácsadókkal együttműködve tudja feltérképezni az intézmények szakmai igényeit – hiszen ők azok, akik akár

napi szinten személyes kapcsolatban vannak az egyes intézmények igazgatóival és pedagógusaival, valamint akik a szolgáltatásokat realizálják és megvalósítják –, közvetlenül hozzánk is több száz e-mail és telefon érkezik az intézményektől.

Ezek a megkeresések többnyire a tanügyigazgatás területére vonatkoznak, amelyekre minden esetben jogszabályhivatkozással igyekszünk válaszolni. Sok esetben jogszabályértelmezési kérdéssel fordulnak hozzánk, illetve különféle egyedi ügyekben kérnek tanácsot az intézményvezetők és a pedagógusok. A tanév rendjéhez igazodva is rengeteg megkeresést kapunk: a tanév elején a beiratkozással, a végén az osztályozóvizsgákkal kapcsolatban, de a különféle alapidokumentumok tartalmát illetően is (például, hogy mi legyen a szervezeti és működési szabályzat, a pedagógiai program, a házirend stb. pontos, jogszabályoknak megfelelő tartalma).

A minősítési tanfelügyeleti eljárások tekintetében is naponta keresnek bennünket pedagógusok a legkülönbözőbb szakmai, eljárásrendi, informatikai kérdésekkel. Noha az egyes szakmai szolgáltatások szervezése igényfelmérés mentén történik, gyakran előfordul, hogy egyes intézmények és pedagógusok év közben kerülnek olyan helyzetbe, hogy szükségessé válik számukra valamilyen pedagógiai képzési program teljesítése.

Milyen kurzusokkal és képzésekkel látja el a fővárosi POK a továbbképzésekre vonatkozó igényeket?

Jellemzően szaktárgyakon átívelő pedagógiai területeken kínálunk képzéseket a pedagógusoknak. Az elmúlt 10 évben temérdek képzési programmal bővültünk, mára kb. 200 képzési programot számlálunk. Igyekszünk minden olyan kérdésben képzést biztosítani, amivel csak szembekerülhet egy pedagógus a munkája során. A legnagyobb igény évek óta a beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő, valamint a sajátos nevelési igényű (SNI) gyerekek integrált nevelésére, a differenciált bánásmód és pedagógiai munka csoport- és osztályszintű megvalósítására irányul.

A Covid-járvány hatására, valamint az általános technikai fejlődés eredményeként a digitális pedagógiai módszerek is előtérbe kerültek. Ma már arra vonatkozóan is vannak képzéseink, hogy milyen digitális platformokat lehet és érdemes használni a tanórán, valamint, hogy milyen digitális módszerek és tananyagok adottak a diákok motiválására és tanulási tevékenységük támogatására. Mindemellett a mentálhigiéné és konfliktuskezelés témájában is komoly igények mutatkoznak. A 2020-as NAT alapján idén volt először új típusú érettségi az iskolákban; ehhez is számtalan szakmai továbbképzést biztosítottunk. Itt az egyes szaktárgyakhoz kötődően arra tettünk ajánlásokat a szakpedagógusoknak, hogy az érettségi vizsgakövetelmények közé bekerült új elemekre hogyan lehet eredményesen felkészíteni a diákokat.

A programkínálatunkat mindemellett folyamatosan fejlesztjük, lévén akad, ami már nem aktuális, és van,

amit kibővítünk, hiszen mi is új tudással gazdagodunk a témában. A honlapunkon elérhetővé tettünk egy átfogó gyűjteményt, amelyben minden képzési programhoz igyekeztünk a legrelevánsabb információkat elhelyezni, hogy ezzel is megkönnyítsük a programkínálatban való böngészést.

Hogyan zajlanak a Tavasz és Őszi Pedagógiai Napok előkészítő munkálatai?

Az Őszi és Tavasz Pedagógiai Napok előkészítő munkálatai során legfőképp a mesterpedagógus szaktanácsadó kollégákra, illetve az egyes bázisintézményeinkre támaszkodunk. Minden évben meghatározunk egy-egy pedagógiai fókusztemát, amelyet hosszas egyeztetés előz meg a pedagógusokkal, bázisintézményekkel és szaktanácsadókkal. Amikor a téma kikristályosodik, arra kérjük a szaktanácsadó kollégákat, hogy próbáljanak meg a saját pedagógusi gyakorlatukból közelíteni a tervezett témákhoz, ajánlatot téve saját órákra is. Ezek megvalósulhatnak bemutatóóra és foglalkozás, előadás vagy akár szakmai műhelyprogram formájában is. Az előadónak jelentkező kollégák ezek után előzetesen megküldenek részünkre egy szakmai tervet arról, hogy milyen tartalommal képzelik megtölteni a programjukat. Ezek az esetek zömében abszolút kiváló, korszerű, innovatív megközelítések.

Mielőtt összeállna a végleges program, mindent alaposan áttekintünk és szükség esetén egyeztetünk a pedagóguskollégákkal. Ezután készítjük el a programfüzetet, amelyben – hasonlóan a honlapunkon elérhető képzési listához – minden fontos és releváns információt feltüntetünk, az elkészült programfüzet pedig a Budapesti POK honlapján tesszük elérhetővé. Ugyanitt tudnak regisztrálni a kollégák az egyes programokra.

Az előkészítő munka nagyjából három hónapot vesz igénybe. Az Őszi Pedagógiai Napokat mindig november közepén rendezzük meg, a Tavaszt pedig áprilisban. Évről évre óriási szakmai élményt ad számunkra ez a nagy ívű rendezvénysorozat. Igyekszünk mi magunk is jelen lenni minden programon a részt vevő pedagógusokkal. Mindemellett büszkeséggel tölt el, hogy milyen fantasztikus szaktanácsadóink vannak. Rendszeresen olyan gyakorlatokat mutatnak be, amelyekből valamennyi résztvevő gazdagon tud profitálni módszertani eszköztárának bővítéséhez. Kb. 80-100 programmal szoktuk megtölteni az Őszi és Tavasz Pedagógiai Napokat és általában nagyon jó visszajelzéseket kapunk a részt vevő kollégáktól. Beszámolóikból kiderül, hogy a programokon való részvétel támogatni tudta módszertani kultúrájuk megújítását, valamint hálózati kapcsolataik építését.

Milyen változásokra kell készülniük a pedagógusoknak az idei tanévtől?

A leglényegesebb változást az idei tanévben a teljesítményértékelés fogja jelenteni. Persze mindig is létezett értékelés valamilyen formában az egyes intézményekben, és úgy vélem, egy munkáját kellő alapossággal és körültekintéssel végző intézményvezető az eddigiék-

ben is értékelte munkatársait évente legalább egyszer. A mostani belügyminisztériumi rendelet azonban minden intézmény számára kötelezővé teszi ezt, központilag meghatározott területeken és szempontok alapján. Noha már az elmúlt tanév végén is szerveztünk több szakmai konzultációt, hogy bemutassuk az intézményvezetők számára az új rendszert, még augusztus végén és szeptember elején is fogunk tartani hasonló programot.

Igyekszünk olyan ajánlással készülni számukra, amely egyértelműsíti, miként lehet a leghatékonyabban megtervezni és beilleszteni ezt a feladatot az intézmény működési rendjébe. Bízunk benne, hogy minden segítséget meg tudunk adni részükre ahhoz, hogy minél zökkenőmentesebb legyen az átállás szeptemberben az új rendszerre, és hogy a következő tanév végén megtörténhessen a jogszabály szerinti egyéni pedagógusi értékelés. Úgy vélem, elsősorban ez fogja tematizálni a következő tanévet az intézményvezetők és pedagógusok számára, mi pedig ehhez mérten igyekszünk biztosítani minden támogatást részükre.

Az óvodák tekintetében pedig az oviKRÉTA jelent újdonságot, amelyet mostanáig önkéntes formában alkalmazott néhány intézmény, szeptembertől azonban ez lesz minden óvoda tanügyigazgatási adminisztrációs felülete.

Megítélése szerint milyen pedagógiai készségekre van leginkább szükség az Önöket érintő mindennapi feladatellátás során?

Túl az alapvető szakmai felkészültségen, naprakészségen és nyitottságon, nagyon fontos, hogy kellő empátiával, támogató attitűddel, megoldásfókuszú hozzáállással, segítő, támogató módon, és partnerközpontú szemlélettel végezzük a munkánkat, hiszen mi nem egy felettes szerv vagyunk az intézmények életében, hanem egy támogató, segítő háttérbázis. Nagyon fontos a munkánkban a rendszerszemlélet, a proaktivitás, hogy megfelelő szakmai szolgáltatásokat tudjunk biztosítani

az intézmények számára. Fontos továbbá, hogy ismerjük az iskolák belső világát, hogy tudjuk, miként élnek a pedagógusok az életüket, hogy milyen feladatokat kell ellátniuk; mindehhez pedig elengedhetlenül fontos a hatékony kommunikáció. Úgy gondolom, kifejezetten nagy előnyt jelent ebben, hogy az itt dolgozó kollégák 95 százaléka pedagógus végzettséggel rendelkezik.

Az elmúlt években mennyivel bővült a bázisintézmények száma? Hogyan válhat egy intézmény bázisintézménnyé?

Viszonylag stabil a bázisintézményeink száma: jelenleg 47 ilyen iskola és óvoda tartozik hozzánk. Az első ciklusban is hasonló számú intézménnyel dolgoztunk együtt. Vannak, akik kilépnek, mások pedig beszállnak menet közben, hiszen egy intézmény életében is léteznek különféle életszakaszok, és előfordulhat, hogy épp nem fér bele ennek a nemes feladatnak a felvállalása. Ugyanakkor elmondható, hogy nagyjából a bázisintézmények 2/3-a már a harmadik ciklusát kezdi velünk, és természetesen folyamatosan vannak új intézmények is.

Minden iskola és óvoda pályázat útján válhat bázisintézménnyé, amelyre háromévente lehet jelentkezni a pályázatkiírást követően. Ennek megfelelően három évre kapják meg a címet a sikerrel pályázó intézmények. A pályázók felé elvárás, hogy nevelő-oktató munkájukban látványosan jelenjenek meg a kor elvárásaihoz illeszkedő szakmai innovációk, rendelkezzenek követésre méltó szervezeti kultúrával és pedagógiai jógyakorlattal, amelynek bemutatására rendszeresen vállalkoznak, tevékenységükkel katalizálják a pedagógiai szakmai közélet fejlődését, továbbá elkötelezettek a hálózati együttműködés kialakításában, működtetésében. A bázisintézményeink kiemelt szakmai partnereink, hiszen támogatják a Budapesti POK által biztosított pedagógiai-szakmai szolgáltatásokhoz való méltányos hozzáférést, és jelentősen hozzájárulnak a szakmai közösségi élet működtetéséhez.

Új kihívások és régi értékek

Interjú Ritter Bettyvel a Pécsi Pedagógiai Oktatási Központ tevékenységéről

A köznevelési rendszer átalakulása és folyamatos kihívásai közepette a pedagógusoknak stabil szakmai támogatásra van szükségük, amelyre az Oktatási Hivatal Pedagógiai Oktatási Központjai (POK-ok), köztük a Pécsi Pedagógiai Oktatási Központ (Pécsi POK) kiemelt figyelmet fordítanak. Munkájuknak köszönhetően a pedagógusok megbízható partnerként tekinthetnek rájuk, legyen szó jogszabályértelmezésről, szakmai továbbképzésekről vagy akár a pedagógusminősítési és a tanfelügyeleti rendszer eljárásairól. Az interjú során **Ritter Betty**, a Pécsi POK fősztályvezetője betekintést nyújt a fősztály szakmai tevékenységébe.

Szöveg: Szabó Dániel

Melyek voltak az elmúlt évek legfontosabb eredményei a Pécsi POK munkájában?

A pedagógiai oktatási központok 2015-ben azzal a céllal jöttek létre, hogy az ország bármely pontján azonos minőségben, egységes szakmai elvek mentén biztosítsák a pedagógusok számára a pedagógiai-szakmai szolgáltatásokat. Az elmúlt években, a köznevelési rendszer változásait követve, a Pedagógiai Oktatási Központok feladatai is változtak, és sok területen bővültek az ellátandó feladatok. Feladataink két fő területet fednek le. Az egyik a pedagógusminősítési, valamint a tanfelügyeleti rendszer helyi feladatai és egyes hatósági feladatok, mint például az egyéni tanulói munkarend vagy a tankötelezettség teljesítésével kapcsolatos kérelmek elbírálása. A másik nagy terület pedig a pedagógiai-szakmai szolgáltatások, mely terület esetében az intézményekre szabott szolgáltatások, a kihívásokra való reagálás és az előremutató törekvések támogatása a fő feladatunk a jogszabályban rögzített nyolc szolgáltatási területen.

A legfontosabb eredményünk egyben a legfontosabb, folyamatos célunk is, hogy „tisza forrásként” támogassuk a vármege köznevelési intézményeit, az ott dolgozó pedagógusokat a nevelési, tanulási-tanítási folyamatokban. Különösen fontosnak tartjuk, hogy a jogszabályok szigorú követése mellett támogató ügyintézészt nyújtsunk a pedagógusoknak.

A POK által nyújtott pedagógiai szakmai-szolgáltatások széles spektrumon mozognak: a nagyobb konferenciáktól kezdve a kisebb műhelymunkákig, online és jelenléti formában egyaránt. Az intézmények számára az éves igényfelmérésben jelzett igényeik alapján differenciált szolgáltatásokat kínálunk, mely szolgáltatások

megvalósításában mesterpedagógus szaktanácsadóink munkája és elköteleződése kiemelten fontos, valamint támaszkodhatunk bázisintézményeink tudásmegosztó tevékenységére is. Minden évben elvégezzük az országos oktatásirányítás által delegált feladatokat, pl. Szakmai Tanévnyitó Konferenciát, vármegei diákparlamentet, diabétesz- és EPIPEN-képzéseket szervezünk pedagógusoknak.

Milyen változások történtek a pedagógusminősítési rendszerben az utóbbi években?

A számos változás közül az egyik legjelentősebb a Pedagógus II. fokozat kötelező megszerzésének megszüntetése volt. Azt tapasztaltuk azonban, hogy a kötelező minősítés eltörlése nem befolyásolta a minősítésre jelentkezők számát az előző évekhez képest, hiszen az életpályán való előrehaladás, a magasabb szakmai fokozatok, mint például a mesterpedagógus vagy kutatótanár fokozat elérésének lehetősége továbbra is a Pedagógus II. fokozat után lehetséges.

A pedagógusminősítés nemcsak a fizetésben, hanem a szakmai fejlődésben is jelentős előrelépést biztosít. Kiemelném a pedagógusminősítés egy olyan aspektusát, melyről talán kevesebb szó esik: a minősítésen átesett pedagógusok többsége a folyamat végén pozitív, megerősítő élményként összegzi, hogy visszatekintett szakmai pályafutására, felidézte korábbi munkáit, külső szakértőktől elismerést kapott. Az intézményvezetők többsége is támogatja a rendszert és sikeresen segíti pedagógusait abban, hogy felismerjék ennek a folyamatnak a jelentőségét nemcsak személyes pályájukon, hanem az intézmény közössége számára hasznosuló módon is.

A pécsi POK munkatársai

Mik az eddigi tapasztalatok a pedagógusok teljesítményértékelésével kapcsolatban?

Az elmúlt évben a pedagógusok teljesítményértékelésének rendszere pilotként indult néhány kiválasztott intézményben, a most kezdődő tanévben indul a rendszer. Tavasszal és kora nyáron a POK-ok minden megyében több tájékoztatót tartottak, informálták az intézményvezetőket és a fenntartókat a rendszer koncepciójáról. Az ősze tervezett pedagógiai-szakmai szolgáltatások során kiemelten figyeltünk arra, hogy a felkínált programok is támogassák ennek a rendszernek a bevezetését és megvalósítását.

A teljesítményértékelés az eddig kevésbé szabályozott intézményi belső értékelést hivatott egy transzparens, objektív folyamatként megvalósítani, amely – ha jól működtetik – a szervezet egészére pozitív hatással lehet. A rendszer működtetéséhez elengedhetetlen lépés az intézményi értékek áttekintése, az intézmény kihívásainak számbavétele, a siker és az eredményesség intézményi szintű meghatározása.

Jelenleg lezárult a vezetői célok rögzítése és az intézményekben pedagóguscélok rögzítése zajlik, melyek megvalósulását vizsgálják majd – egyéb szempontok mellett – a tanítási év végén az értékelők. Fontos lenne annak hangsúlyozása, hogy nem kell az eddigikehez képest többletfeladatot vállalni, hanem a meglévő tevékenységek közül kell (pedagógusnak három, vezetőnek négy) olyan konkrét teljesítménycél választani, amelynek megvalósulása mérhető, objektíven értékelhető. Reméljük, hogy motiváló hatása lesz a pedagógiai munkára, és fejlesztő hatása lesz az intézményi kultúrára nézve.

Melyek a legnépszerűbb továbbképzések? A jelenléti vagy a távoktatásos forma a kedveltebb, illetve tudják-e mérni a továbbképzések hatékonyságát?

A pedagógusképzések tervezése során törekszünk arra, hogy az intézményekben adott tervezési időszakban jellemző kihívásokra reagáljunk. Ennek az alapja egy olyan tudatos tervezési folyamat, amelyben az intézmények által megjelölt igények mellett, az időszak változásai vagy a változásokra való felkészülés is a tervezési indikátorok között szerepel. Legnépszerűbb képzéseink közé tartoznak a mentálhigiénés képzések, a konfliktuskezelési, az online bántalmazással, valamint a különleges bánásmódot igénylő tanulókkal kapcsolatos, illetve a kommunikációs tréningek, hiszen ezek foglalkoznak az intézményekben leggyakrabban felmerülő nehézségekkel.

Mind jelenléti, mind online formában szervezünk képzéseket. Mindkettőnek megvannak az előnyei és természetesen a hátrányai is. A tapasztalat azt mutatja, hogy a jelenléti képzések kedveltebbek a résztvevők között, még annak ellenére is, hogy egy ilyen képzés esetében jóval több szervezést igényel a pedagógus és az intézmény részéről is a részvétel.

Az online képzések népszerűsége némileg csökkent, mivel a pedagógusok a Covid idején túlterhelődtek a folyamatos online jelenléttel. Az egyensúly azonban mára visszaállt, így mindkét képzési forma népszerű. A választék gazdagítására az akkreditált képzések mellett rövidebb, 5-10 órás képzéseket is kínálunk, melyek önmagukban, vagy sorozatban összekapcsolva egy-egy témát dolgoznak fel gyakorlatorientált formában.

A képzések sorát kiegészítik a honlapunkon található, továbbá a Nemzeti Köznevelési Portálon megtalálható, hangalámondásos ppt formájában, több témában közzétett szakmai anyagok, melyek a nevelőtestületi tudásmegosztásban hiánypótlók lehetnek.

Minden tanév indulásakor szervezünk olyan programokat, melyek célirányosan óvodapedagógusoknak, tanítóknak, egyes szaktárgyak tanárainak, kollégiumoknak, igazgatóknak szólnak. Ezeket a tanévindító programokon a várható folyamatokról, az adott feladatkörben dolgozó pedagógusok számára fontos tématerületekről esik szó mesterpedagógus szaktanácsadóik által, POK-munkatársaktól, vagy külső előadóktól.

Milyen tanulmányi versenyek valósultak meg az elmúlt évben?

Minden POK a saját illetékességi területén szervezi a tanulmányi versenyeket, hagyományai és újításai szerint. Nálunk a klasszikus tantárgyi versenyek, mint például az angol nyelv, biológia, matematika mellett olyan saját fejlesztésű megmérettetések is zajlanak, amelyek nem kifejezetten a kognitív képességeket mérik, hanem a szociális készségeket, kreativitást és együttműködést díjazták.

A *Hétfejú tündér* című verseny kifejezetten kreatív, alsó tagozatosok számára szervezett versenyünk, a Kaposvári POK-ból indul. A *Kalandos világunk* és a *Játékkészítő projektverseny* saját fejlesztésű versenyek. Jelentkezőik száma és a pedagógusok visszajelzései alapján kijelenthetjük, hogy nagyon népszerűek. Ezek a versenyek nemcsak a produktumokat díjazták, igazi hozadékuk a felkészülés során szerzett számos új ismeret és készség, melyet a fordulók között szereznek a diákok.

A legtöbb versenyünk nem áll meg a vármegyei fordulónál, hanem regionális döntővel zárul, amelyeket a dunántúli Pedagógiai Oktatási Központokkal együtt szervezünk.

Melyek voltak a Tavaszi Pedagógiai Napok legnépszerűbb előadásai, illetve milyen témákkal készülnek az Őszi Pedagógiai Napokra?

A Tavaszi Pedagógiai Napok legnépszerűbb előadásai a pedagógusok mentális egészségére, a neurodiverzitásra és a 21. századi gyermekek tanítására/tanulására összpontosítottak. A programok nemcsak elméleti oldalról közelítették meg a témákat, hanem gyakorlati eszközöket is adtak a pedagógusok kezébe, hogy hatékonyabban tudják kezelni a munkájukban megjelenő kihívásokat.

Az idei Őszi Pedagógiai Napokon folytatódik a *Jövőidő* című konferenciasorozatunk, amely idén a *Mitoszok az oktatásban* témával jelentkezik. A rendezvényen országos hírű és helyi szakemberek is előadnak, köztük a Pécsi Tudományegyetem kutatói. Lesz szó többek között a fiatalok médiahasználati szokásairól – ez a téma különösen fontos a pedagógusok számára, hiszen a diákok mindennapi életének megértése kulcsfontosságú a hatékony tanítási stratégiák kialakításában. Ezek

az alkalmak nemcsak az előadások miatt értékesek, hanem jó találkozási lehetőséget is teremtenek a kollégák számára az eszmecserére, tapasztalatok megosztására.

Idén immár nyolcadik alkalommal fogjuk megrendezni a *Hovatovább* című pályaorientációs napot. Tavaly több mint 20 felsőoktatási intézmény és szakkollégium érkezett az ország több pontjáról és állított standot, adott lehetőséget a baranyai középiskolásoknak személyes találkozásra az egyetemeket képviselő oktatókkal, diákokkal. A látogatók száma ezer körüli szokott lenni.

Annak érdekében, hogy a pedagógusok szélesebb körben részt vehessenek a programokon, számos műhelymunkát és előadást vidéki helyszínekre is elviszünk, így Mohácsra, Szigetvárra és Komlóra. Ezzel a lépéssel csökkentjük az utazási terheket és lehetőséget biztosítunk arra, hogy a pedagógusok helyben is hozzáférjenek a szakmai információkhoz.

Kiemelt szerepet kap az *Évszakos* című online periodikánk, amely negyedévente jelenik meg; olyan témákat jár körül helyi és országos szakemberek írásaival, amelyek inspirációt és gyakorlati útmutatót nyújtanak a pedagógusoknak az óvodától az érettségig. Az itt megjelenő cikkek célja az aktuális információk közvetítésén túlmenően, hogy a pedagógusok szakmai fejlődését támogassák, inspirációt adjanak és új perspektívákat nyissanak meg, jógyakorlatokat mutassanak be.

Milyen új programokat vagy kezdeményezéseket terveznek bevezetni a közeljövőben?

Bár a köznevelésben mindig új kihívások, új feladatok merülnek fel és ezekre is reagálnunk kell, jelenleg a legfontosabb célunk a már bevált programok további erősítése és finomítása. Kiemelten foglalkozunk a pedagógusok teljesítményértékelésének intézményi támogatásával. Fontosnak tartjuk továbbá intézményfejlesztési programunk bővítését, különösen az Iskolai Lemorzsolódás Megelőzését Támogató Pedagógiai Rendszert (ILMTPR). Ezzel segítjük azokat az intézményeket, ahol magasabb a lemorzsolódás kockázata és ahol az egész iskolai működés újragondolása szükséges. Az intézményi változások hosszabb időt igényelnek, amelyben az önreflexió és az intézményi célok közös meghatározása elengedhetetlen. Célunk, hogy minél több intézmény számára biztosítsunk támogatást ezen az úton, mivel az intézményi kultúra pozitív változása nagyban hozzájárul a nevelés és az oktatás minőségének javulásához. A közeljövőben elsősorban a meglévő programjaink megerősítésére és fejlesztésére szeretnénk fókuszálni. Ezt kiegészítjük az új kutatások eredményeinek folyamatos monitorozásával, azok beemelésével az előadások témái közé.

Célunk, hogy a törzshivatal főosztályaival továbbra is szoros és jó együttműködésben hatósági területeinken pontos, ügyfélközpontú ügyintézészt valósítsunk meg, szakmai szolgáltatási területeinken pedig a már bevált támogatási rendszereket továbbfejlesszük és ezzel hatékonyabb támogatást nyújtunk a pedagógusok, a vezetők és a köznevelési intézmények számára.

Aki ért a képletek nyelvén

Interjú Härtlein Károly fizikussal

Sokunkban élnek vegyes emlékek a fizikaoktatásról, pedig a fizika világában fundamentumként szolgáló természettudományos világképnek és a szisztematikus, logikus gondolkodásnak a mindennapokban is elengedhetetlen alapkövetelményeknek kellene lenniük. A fizika többről szól, mint amire legtöbbünk az órákról emlékszik; az élet alapvető összefüggéseire nyit ablakot. A tudományos tisztánlátás erejéről, valamint a fizikatanítás jelentőségéről és lehetőségeiről **Härtlein Károly** fizikussal, mesteroktatóval, a Nemzeti Köznevelési Portál (NKP) fizika kísérleti videóinak demonstrátorával beszélgettünk.

Szöveg: **Bodon Gergely Dávid** | Fotó: PAKS-PRESS/Kiss András Kristóf

Mióta dolgozik az oktatásban? Az ez idő alatt elért pedagógiai eredményei közül melyekre a legbüszkébb?

1984 óta dolgozom az oktatásban. Kezdetben gépipari szakiskolákban tanítottam különféle gépészeti tárgyakat, ELTE-s tanulmányaim kezdete óta azonban fizikát is tanítok. 1989 végén kerültem a Műegyetemre, azóta pedig már csak fizikatanítással foglalkozom.

Hogy melyik eredményemre vagyok a legbüszkébb, nem könnyű megmondani. A 2022-ben, Magyar Oktatás és Köznevelés kategóriában elnyert Prima Primissima-díj hatalmas büszkeséggel tölt el. Jóllehet, e kettő nehezen összemérhető, de szakmai szempontból igen fontosnak tartom még a European Science Teaching Award-ot, amelyet 2003-ban nyertem el a hollandiai Noordwijckban, a Science on Stage fesztiválon. E kivételes rendezvényre huszonnégy európai ország legkiválóbb fizikatanárai kaptak meghívást, és közülük 400 fizikatanár szavazata alapján kaptam meg a kitüntetést.

Hogyan zajlott az együttműködés az NKP munkatársaival? Pontosan mely évfolyamok számára készültek kísérleti videók az Ön közreműködésével, és milyen jellegű kísérletek tekinthetők meg az Ön tolmácsolásában?

Az ötlet *Csajági Sándortól*, az Oktatási Hivatal (OH) Tananyagfejlesztési Osztályának szerkesztőjétől érkezett, aki személyes ismerősöm; ő is tagja az Eötvös Loránd Fizikai Társulatnak. Egy személyes beszélgetésünket követően kért fel a Hivatal nevében az NKP fizika kísérleti videóinak demonstrálására.

A Műegyetem Fizikai Intézetében nagy hagyománya van a fizika kísérletekkel illusztrált tanításának. Az intézetben 1906-óta létezik olyan nagyelőadó, amely közvetlenül a Demonstrációs Laboratórium mellett van, ez pedig ideális helyzet a tanítás szempontjából. Az Egyetem nyolc kara számára itt, a nagyelőadó és a Laboratórium tengelyén van lehetőség elsajátítani a mérnöki tudományok alapját, a fizikát. Közel négyszáz kísérletet tudunk bemutatni a hallgatóinknak.

Természetesen az NKP-ra készült videókban elhangzó magyarázatoknál igyekeztünk a diákok életkori sajátosságaihoz igazodni. A hetedikről a tizenegyedik évfolyamok számára készítettünk valamivel több mint ötven rövidfilmet. A kísérletek válogatásánál szempont volt, hogy be tudjunk mutatni eszközigényes, bonyolultabb kísérleteket is.

A videotechnika adta lehetőségek is rengeteget számítottak. Különböző beállítások segítségével meg lehet mutatni olyan részleteket is, amelyek szabad szemmel nem, vagy csak nehezen kivehetőek, és ez nagyban segíti a megértést. A felvétel megállításának, belassításának és felgyorsításának lehetősége didaktikai szempontból szintén rendkívül fontos.

Ugyanakkor igyekeztünk kihasználni a vágástechnika adta lehetőségeket is: különböző fajtájú mozgások elemzésénél például lehetséges volt azonos időnként készült képeket megjeleníteni egy képen. Ez szemléletesen mutatja az elmozdulás időbeni változását. A videó elkészítésében *Bodajki Ákos*, az Atomenergetikai Múzeum múzeumpedagógusa volt segítségemre. Az OH mindemellett biztosított részünkre nyelvi és szakmai lektort is.

Mi a szerepe és a jelentősége a kísérleteknek a fizikában, és általában a természettudományos tantárgyak oktatásában? Hogyan játékosítható és adható át hatékonyan a fizika tudománya az iskoláskorúak számára?

A fizika módszere a megfigyelés, kísérletezés, elméletalkotás, valamint elméleteink ellenőrzése. Ha a tanítás

során nem ezen az úton vezetjük végig a diákokat, akkor el fognak fordulni a fizikától, mivel érthetetlen lesz számukra a tantárgy. Ezt fontos elkerülni, hiszen a fizika és a természettudományok ismerete képezi a jóléti társadalmak alapját. A természettudományokban jártas ember számtalan kérdésben képes egymaga eligazodni. Éppen ezért a fizika tudományának átadása szempontjából nem feltétlenül a játékosíthatóság, hanem a fizika tudás hasznosságát megmutató tanári attitűd a legfontosabb szerintem. A fizikaóra hangulata ettől még lehet játékos; vannak olyan kísérletek, amelyek vidámak és hangulatosak, ami a diákok számára észrevehetően teszi szerethetővé a tantárgyat. Közkedvelt kísérlet például, amikor arra kérek egy diákot, hogy a fejemen törjön kalapáccsal diót. A kísérlet végére egy nagyon fontos fogalom lesz mindenki számára világosabb: a testek tehetetlensége.

Az említett módszer szerint haladva eljutunk egy képlethez, amely elmond mindent a tanulmányozott jelenségről. Csak érteni kell a képletek nyelvén; ez a fizikatanítás egyik, ha nem legfontosabb feladata. Ha a diák nincs azzal tisztában, hogy a képlet miként került elő, hogyan került a tankönyvbe, akkor utálni fogja, félni fog tőle. Meggyőződésem, hogy kísérletek nélkül tanítani mindkét oldalon fájdalmas.

Van még egy fontos tennivaló: a képletek birtokában meg is kell tudni mutatni a képletek használhatóságát. Ezeket konkrét jelenségeken keresztül lehet a leghatékonyabban bemutatni. Csak így tud kialakulni a diákokban egy megalapozott természettudományos világkép, amely a XXI. században fontos jellemzője egy állampolgárnak. Erre a stabil alapra kell támaszkodnunk az olyan specifikus helyzetekben, mint amikor a megfelelő energiaforrás mellett kell döntenünk egy energiatudatos épületben, de az olyan hétköznapi kérdésekben is, mint hogy az UV-sugarak veszélyét figyelembe véve mennyi ideig érdemes napozni. Az ilyen és ehhez hasonló kérdésekre fontos, hogy ne különféle kétes megalapozottságú médiumoktól és „megmondóemberektől” várjunk választ, hanem rendelkezünk egy biztos alappal, amelyre támaszkodva magunk tudunk dönteni.

Oktatóként mi a meglátása, mennyiben és milyen irányban változott a fizikaoktatás módszertana az elmúlt években? Érzékelhető-e tendenciózus eltérés a korábbi generációk és a mostani fiatalok fogékonysága között a reáلتudományos ismeretekre?

A fizika módszertana alárendelt szerepet játszott az elmúlt években. A tanórák számának csökkenése sok kollégát hozott kényelmetlen helyzetbe. Oly mértékben kevés a fizika oktatására szánt idő, hogy a tananyag nem fejezhető be a rendelkezésre álló időben. Megoldást sokan a tanítási-tanulási folyamat felgyorsításában keresnek. Ezáltal azonban mélyül a szakadék diák és tanár között, hiszen sok kolléga csak annak árán tudja ezt megoldani, hogy az óráiból elhagyni kényszerül a kísérletezést. Persze ez nem minden kollégára igaz, de sajnos jellemző.

A számítástechnika igazi áttörést hozott a fizikai jelenségek tanulmányozásában. Az egyes kísérleteknél hagyományosan szemmel történt az adatok leolvasása, ezek rögzítése és kiértékelése pedig papíron, íróeszközzel. Noha az első számítógépeknél már a gép végezte a kiértékelést és az ábrázolást, az adatokat még nekünk kellett betáplálni, és bizony fáradtságos munka volt naphosszat billentyűn pötyögni a leolvasott adatokat. Mára megváltozott a helyzet: a szenzorok fejlődésének köszönhetően automatikusan, elképesztő sebességgel, akár vezeték nélkül folyhat a mérés, az adatok rögzítése és a kiértékelés.

Noha a ma ismert szenzorokat elsősorban mobiltelefonok számára fejlesztették, a legmodernebb taneszközökbe már mind beépítik ezeket. Ma ez még kevesek által megfizethető. Okostanulmányozók híján sokan használják a telefonjukat mérőeszköznek. Ehhez mindössze csak le kell tölteni a megfelelő alkalmazást, és a telefon máris a mérés része lesz. A Google Play áruházban elérhető fizikai mérést segítő alkalmazások leggyakrabban a készülék gyorsulás- és mágneses térerőmérő szenzorát, valamint a giroszkópját használják. Rögzítik az adatokat, majd a mérés befejeztével rögtön ki is értékelik, és grafikonon ábrázolják a jelenséget. A mérés kiértékelését továbbítani lehet közvetlenül egy számítógépre, de lehetőség van e-mailben is, egyszerre több

felhasználónak elküldeni – akár egy egész osztálynak. Igazi forradalom ez, ha jól belegondolunk!

A régi időkben egy lejtőn mozgó kiskocsi mozgásánál egy kétméteres szakaszon már nagy kihívás volt hat helyen megmérni a gyorsulást. A kiskocsira helyezett mobiltelefon azonban képes akár másodpercenként száz mérést is végezni. Ez azt jelenti, hogy akár ezerszer is megmérhetjük ugyanazt a jelenséget ugyanazon a pályán! Ezt a mérést nemcsak elsajátítania kell a fizikatanárnak, hanem el is kell tudnia magyarázni, nehogy a fizikai mérést valamiféle transzcendens folyamatnak gondolják a diákok, mert akkor már nem természettudományról, hanem varázslatról beszélünk.

Meglátása szerint melyek azok a legfontosabb pedagógiai készségek, amelyekkel egy fizikatanárnak szükségképp rendelkeznie kell?

Hogy tényleg csak a legszükségesebbeket emeljem ki: rendkívül fontosnak tartom az empátiát, jóllehet ez önmagában még nem elég, az emberségnek ki kell egészülnie egy magabiztos tantárgyi tudással, és persze egy kifinomult kommunikációs készséggel is. Mindezek mellett rendkívül fontos, hogy egy tanár önállóan is képes legyen továbbképezni magát, hiszen a tanulás nem ér véget az egyetemről való kikerüléssel és a munkába állással. Egy jó tanárnak mindig naprakésznek kell lennie választott tudományterületét illetően.

Milyen tanáccsal tudna szolgálni egy reáلتudományokra fogékony fiatal számára a pályaválasztás küszöbén?

A Műegyetemen töltött harmincöt évem alatt indult el a fizikusképzésünk. Tapasztalataink szerint a végzőseinknek nem okozott ez idáig gondot az elhelyezkedés. Olyan helyeken is keresnek fizikus végzettségű munkavállalót, ahol hagyományosan eszébe sem jutna az embereknek. 2005-ben a Kutatók Éjszakáján az egyik doktoranduszunk előadásának címe például *Tőzsde és a fizika* volt. Ugyanakkor a „data-mining”, az adatbányászat területén is előnyös a fizikus végzettség. De éppen így nem képzelhető el modern gyógyászat fizika nélkül; felsorolni is nehéz az eszközöket, amelyek a gyógyítás szolgálatában állnak, elég, ha csak a képalakító eljárásokra gondolunk: a PET-, CT-, MRI-, ultrahangos és röntgenvizsgálatokra. Fontos mindemellett észben tartani, hogy a kvantumszámítógépek korának hajnalán vagyunk; ez a szakma fizikai ismeretek nélkül szintúgy értelmetlen. Végül pedig hadd emlékeztessenek *Krausz Ferenc* Nobel-díjas fizikusunkra, aki valamennyi eredményét az orvosi gyógyítás szolgálatába kívánja állítani. Szerencsére rendkívül sok lehetőség és megannyi kiemelkedő példa van minden fizikára fogékony fiatal előtt.

Hogyan kellene használnom az okostelefonomat?

Morális kötelesség és okoseszköz viszonyáról etikatanárok szemével

Szöveg: **Mátó Áron**, történelemtanár, az ELTE Neveléstudományi Doktori Iskolájának doktorandusza

Bevezető

Az okostelefon a hiperdigitalizáció korszakának ikonikus eszköze, a mindennapi élet minden aspektusába beférkőző – zsebben elférő – jelenség. Átalakította a kommunikációt, a tudáshoz való hozzáférést, a tanulásról-tanításról való eddigi elképzeléseket és az időszemléletünket is, sőt, a kutatók körében már toposznak tekinthető értelmezés, hogy az okostelefon az elménk, memóriánk kiterjesztéseként működik.

Az okoseszközök elterjedésével kapcsolatban felmerülnek azonban alapvető etikai kérdések is: hogyan használjuk jól, és hogyan kerülhetjük el a rossz használatot? Elküldhetjük-e rögtön a gyorsan lőtt képet, ha mások is vannak rajta? Hogyan ítéelhetjük meg a társaságban való okostelefon-használatot? Milyen kötelességünk van az iskolában az okostelefonnal kapcsolatban? A morális kötelesség kérdése arra irányul, hogy hogyan kellene cselekednünk, különösen, ha tetteink másokra is hatással vannak. Milyen hatással lehet egy digitális eszköz a kötelességeinkre, ha az az eszköz éppenséggel az elménk kiterjesztése, a pihenés, a szórakozás, a kapcsolattartás, a munka és tanulás – magától értetődő – eszköze?

Jelen cikk azt kívánja görcső alá venni, hogy miként viszonyul egymáshoz a morális kötelesség és az okostelefon. Mit gondolnak e kettő viszonyáról a tapasztalt etikatanárok, melyek a legfontosabbnak ítélt témák, kérdéskörök, amelyek mindenképp megemlítenődők e kettő kontextusba helyezéséhez és mélyebb megértéséhez. A következőkben bevezetek négy „hívószót”, amellyel kifejezem a kutatásban részt vevők elképzeléseinek lényegét, majd rögtön ismertetem is ezeket az elképzeléseket. A beszámolóban fiktív neveket használok, az idézetek pedig az interjúk leirataiból származnak.

Gyorsaság

Az az átható tapasztalat, hogy az ember okostelefonja révén „always on”, azaz permanensen elérhető és folya-

matosan összekapcsolt az internet által más felhasználókkal – teljesen átalakította az információhoz fűződő viszonyunkat, illetőleg a változásokra való reagálás dimenzióit. Ezt hangsúlyozza a legidősebb interjúalany, *Albert* is, az ő értelmezésében az *okoseszköz gyorsasága* perdöntő, hiszen a felhasználónak nem jut elég ideje arra, hogy tevékenységét alaposan átgondolja. Döntései meg- és átgondolatlanok lehetnek azért, mert egyszerűen nem ad magának időt, hogy végiggondolja az adott szövegről, képről, hogy valóban elküldje-e, az internet természetéből adódóan pedig ezeket az információkat aligha tudja utólag eltüntetni. Létezik egy erős elvárás, hogy azonnal reagáljunk, azonban a gyorsaság oltárán feláldozzuk azt, hogy tüzetesen megvizsgáljuk a tartalmainkat; úgy kerülünk adatvédelmi és adatbiztonsági zűrökbe, hogy szinte észre sem vesszük.

A gyorsaság az iskolában, a generációk találkozásában is megjelenik *Albert* szerint. A megjelenő digitális (általában hiba-) „üzenetek” vagy „kódok” olyanok, amelyekre csak „reagálni kell”, ami a mostani generációnak rendkívül hatékonyan megy, *Albert*nek viszont – aki az alapos átolvasáshoz és megfontolt döntésekhez szokott – kevésbé. A fiatalabbak „keresnek” ezeken az eszközökön, azaz azt figyelik, hogy mit tud maga az okoseszköz, hol lelhetőek fel újabb tartalmak, emiatt maga az eszköz szerepe is felértékelődik számukra (pl. a hardver tudása), míg az idősebbek konkrét célok mentén, alapos „útbaigazítások” révén használják ezeket az eszközöket.

Albert szerint a kötelesség – teológiai kifejezéssel – az ember *állapota*, amely abszolút módon előír cselekedeteket, amelyeket betartva biztosítható a társadalom működése. Az okostelefont kötelességünk úgy használni, hogy azzal ne ártsunk a másoknak. De a tanárnak további kötelességei is adódnak: „képben kell lennie” a tantárgyspecifikus információkkal, hiszen ma már jóval könnyebben megnézheti ezeket, hála az okostelefon gyors információelérési lehetőségeinek, sőt meg is kell néznie ezeket: *Albert* „beégésnek” érzi, ha ez a fajta naprakészség nincs meg benne, ha nem nézett utána a dolgoknak, miközben ez ötperces munka lenne az órák előtt.

Albert esetében az okoseszközök és az internet adta lehetőségek sokasága a felelősségteljes döntést segíti elő, hiszen szerinte a jó döntés feltétele, hogy a lehetőségeket jól megismerje az egyén, és a megismert információk alapján – immáron felelősségteljesen – tudjon dönteni. Albert szerint éppen ebből fakad, hogy kötelességünk ezeket „megnézni, átnézni”, hogy a lehető legfelelősségteljesebben tudjunk dönteni. Ebben lehet egyúttal akadály is az okoseszköz: gyorsasága belezavarhat az alapos választás aktusába.

Dacára a gyorsaságnak és a látványos lehetőségeknek, Albert szerint ugyanaz történik ma is a tanteremben, csak éppen kivetítőn, okostelefonon és egyéb vívmányok közvetítette térben. Ugyanaz, mégis „komolyabban veszük” ezeket az eszközöket, és „*misztikusabb* a hangulat” az okostelefonok által az órán.

Mit tehetünk tanárként? Mutassunk példát és beszéljünk egymással, élő példákön keresztül tudjuk a leginkább kikövezni a helyes használatához vezető utat – vélekedik Albert.

Igényesség

Kötelesség az okoseszközt úgy használni, hogy a használat az esélyegyenlőséget segítse, ne bántsa a kiszolgáltatottabb rétegeket rejtetten és közvetetten sem. *Médea* szerint az okostelefont, mint minden digitális eszközt, a társadalmi-szociális háttér határozza meg, legyen szó arról, hogy milyen módon használjuk (azaz milyen digitális eszközhasználati kultúrával rendelkezünk), vagy arról, hogy miként kellene felelősségteljesen használni az iskolában. *Médea Bibó Istvánt* idézve úgy határozza meg a tanár szerepét – ekként kötelességét –, mint akinek célja, hogy *igényességet* ébresszen a gyerekekben. Értelmezést, interpretációt adjon, amely beépül a gyerekekbe, reflexív viszonyt alakítva ki az adott dologgal kapcsolatban. Ez az okostelefonra is igaz, a tanár példát, mintát, igényt mutat, amelyet a diákok átvehetnek tőle saját eszközhasználatukban.

Az okostelefon mögött jelentékeny társadalmi-szociális összefüggések is húzódnak; nem egyértelmű tény, hogy mindenkinek van, és akinek nincs, az az okostelefonra optimalizált információszerezéstől és kapcsolattartási lehetőségektől esik el, ezzel még jobban kinyitva a társadalmi ollót a társadalom leszakadó és a további részei között. Ezt nevezi *Médea* *információs szegénységnek*, miközben az iskola feladata az, hogy – keresztényi módon – a leggyengébbhez igazodjon, amiben szerényen teljesít, még a pandémia adta digitális reneszánsz ellenére is. Az információs szegénység az igényesség hiányában is észrevehető, ami nem csupán a leszakadó rétegek sajátja, egy jól felszerelt budai iskolában is előfordulhat az eszköz helytelen használata.

Bár sok sztereotípiát él az okostelefon társadalmi hatásaival kapcsolatban, *Médea* úgy véli, hogy a kreativitásra és a kommunikációra nincs olyan drámai negatív hatással: sosem volt korábban „ennyi kreatív írással foglalkozó gyerek, akinek saját művei vannak” és a gyerekeknek továbbra is „nagy igényük van találkozni”

egymással. Jóllehet nem szabad őket magukra hagyni az okoseszközzel, mert a pusztá használat nem vezet el az igényességhez.

Próba és kihívás

„Nincs királyi út az információszerzésben” – véli *Pongrác*. Szerinte az okostelefon „nem üldözendő ellenség, hanem az élet egyik jelensége”: se nem jó, se nem rossz, *etikailag semleges*, a morális megítélés már az embereken múlik. Ha valamivel, „az emberekkel van a baj” – hiszen az ő felelősségük a használat jó irányba terelése.

Az okoseszközhöz való viszonyban a generációk különbsége abban nyilvánul meg, hogy míg a fiatalabbakban működik egyfajta *természetes kísérletező hajlam*, addig az idősebbekben nincs, náluk inkább a hibáktól való félelem dominál, tanárként pedig az energia- és időhiány miatti távolságtartás. Ez mégsem valamelyik generáció silányságával, pusztán csak a generációk közötti neutrális mássággal magyarázható.

Pongrác szerint a diák kötelessége, hogy kibontakoztassa saját kreativitását, értelemmel töltsen meg az együtt töltött időt, az okostelefon használata során teremtse meg „a rendet és harmóniát”, amely természetesen a házirend betartását is jelenti.

Bár maga az eszköz semleges Pongrác szerint, az kétségtelen, hogy az okostelefon olcsón és nagyon könnyen biztosít nagy élményt, emiatt nehéz a tőle való elszakadás, ez pedig a helyes időérzék megtalálásának nehezítő körülménye lehet. Ahogy az információs túladagolással való megbirkózás, a tanórán való adekvát eszközhasználat és a normákhoz való igazodás is komplex *kihívást* jelent az okostelefonnal kapcsolatban. Pongrác azonban pont ebben a kihívásban látja a *kötelességtudat* felébredésének idejét is! A technika nagy lehetőség és nagy kihívás is, de egyúttal annak a próbája, hogy önmagunkat megértve az okostelefonhoz kapcsolódó kötelességtudatot is megszerezzük: „Én nagyon idealista vagyok, és szeretném azt gondolni, hogy a digitális eszközökkel nemcsak szabadságot meg élményeket és elképesztő addiktív szabadidőtöltést nyerünk, hanem az evvel járó felelősséget is.”

Felelősségvállalás és online tér

Legyen szó bármely generációról, általánosságban elmondható, hogy az okostelefon munkaeszközként letaglózóan magától értetődő. *Ottó* szerint viszont különbség, hogy míg az idősebbek kiegészítő eszközként tekintenek rá, nem igazán fontosak a tulajdonságai, számukra „a digitális detox nem okoz problémát”, addig a fiatalok a „valóságuk szerves részének tekintik” az okostelefont.

A kötelesség *Ottó* szerint a *felelősségvállalás*hoz kapcsolódik, és ezáltal a felnőtt lét sajátja. A diák legfontosabb kötelessége az, hogy tehetségét, egyéniségét, kreativitását kifejezze és fejlessze, hogy ezzel hozzá tudjon járulni a „világ jobbá tételéhez”. Ennek kulcsa

az okostelefon esetében az, hogy kellőképp éles határ válassza el a magán- és tanulmányi célú használatot a tanórán.

Megnyitja az információhoz és kommunikációhoz vezető utat, illetve az egyéni szabadság előmozdítója is képes lenni, Ottó számára az okostelefon mégis egy *átmeneti kor* jelensége, amelynek még nem látjuk a hosszú távú civilizációs következményeit, azonban több negatív tendencia is kirajzolódik. Az okostelefon könnyen veszi át korábbi nagyon is fontos tevékenységek helyét, és változik pótcselekvéssé, konkrét funkció vagy cél nélkül. Az információs túltöltöttség, valamint a „pörgősebb, összesűrített” idő olyan „kommunikációs meginformációs válságot teremt”, amelyben az összeküvés-elméletek, fekete-fehér, *leegyszerűsítő valószínűsítő magyarázatok*, valamint a röviden, tömören megérthető információk meghatározzák a diákok (és részben a tanárok) befogadását, amely hamis képet festhet a felelősségvállalásról és a kötelességekről: „leszoknak arról, hogy komplexitásában lássák a világot”.

Ezért is nagy kár, hogy az etika tantárgy eltűnik, hiszen azok az órák „*tápanyagként*” szolgáltak a bonyolultabb valóságmagyarázatokhoz. Ottó továbbá azt is látja, hogy az „erkölcsi gátak vagy normák (...) sokkal lazábban kötik őket az online világban”, hiszen a megnyilvánulások itt sokkal súlytalanabbak, mint a személyközi valóságban. A figyelem helyzete is nehézkes, hiszen az okostelefon „egy adott tudományterület (...) alapvető ismereteinek elsajátításához, megértéséhez és általában az érdeklődéshez” szükséges *koncentrációt* tönkretesz, „csökevényesíti”, hiszen a használat során „ingergazdagabb, erősebb impulzusok érik a gyerekeket”, amelyekkel a tanár nem képes versenyre kelni.

Ottó szerint az okostelefon a tanártársadalmat is megosztja, hiszen van, aki teljesen elzárkózik, pusztán csak a kötelezőt végzi el, mások viszont túlhasználják. Az okoseszköz nagy lehetőség, hiszen ma már az átlagdiák készüléke is komoly lehetőségekkel rendelkezik, amely egyre jobb alternatívája a számítógépnek.

Az okostelefon kötelességre gyakorolt jövőbeli hatásait Ottó az individualizáció jelenségében látja, amely kettős jelenség. Egyrészt nagyobb teret kapnak azok a kötelezettségvállalások, amelyeket az emberek „személyesnek éreznek”, nem pedig külső elvárásként teljesítenek. Másrészt az individualizáció másik oldala az információkkal való találkozás egyénekre szűkülését jelenti, amely a valóságbuborékok általi elszigetelődést támogatja. Sőt, „egy összetettebb, vagy akár ördögibb jeliséggel is szemben állunk”, azzal, hogy bár egyénileg szabadnak érezzük a választásainkat, azonban azokat politikai és üzleti szempontú manipulációk mozgatják a hozzáférhetővé tett információkon keresztül. Egyre kevesebb lehetőség nyílik az olyan beszélgetésekre, ahol a többiekkel való diskurzus során „a valósághoz közelebb kerülés élménye születik meg”, hiányzik az etikaóra, amely lehetőséget biztosított a diákoknak, hogy gondolataikat dialogikus formában fejtsék ki, még akkor is, ha az álláspontok kifejtése nem egyszerű. Az etikaoktatás szerepe ezért is lenne fontos, hogy „picit visszarángassuk a gyerekeket az online világból”, hogy figyelmüket koncentráltan egy

etikai-filozófiai jelenség mélyebb megértésére összpontosítsák, kiegyensúlyozottabb viszonyba kerülve a kötelességeikkel.

Lezárás

Az okoseszközt az interjúalanyok olyan kompakt jelenségeként észlelték, amely magában ötvözi az internetet, a közösségi médiát, a számítógép funkcióinak tetemes részét és a mobiltelefont is. A megnevezések sokszínűsége rámutat arra, hogy etikailag az okoseszköz kibogozhatatlan fenomén, amely átszövi az egyén és iskola mindennapjait, legyen szó diákokról vagy tanárokról egyaránt. Több közös téma, számtalan hasonló gondolatmenet jelent meg az interjúkban (például az etikaoktatás kivezetésének elhibázottsága), kirajzolva ezzel az okoseszköz kiterjedt problématerét, számtalan elágazó feszültséggel és lehetőséggel, mindezt a tapasztalt etikatanárok problématudatán keresztül.

„A KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS MINISZTERIUM ÚNKP-23-3 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK A NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI ÉS INNOVÁCIÓS ALAPBÓL FINANSZÍROZOTT SZAKMAI TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT.”

Akinél a képeink beszélnek helyettünk

Interjú Agócs-Nagy Henrietta művészetterapeutával

Az önkifejezést és kreativitást gyakran társítjuk a gyermekek világához, jóllehet ezek mind olyan készségek, amelyek nélkül felnőttkorban is nehéz teljes értékű, kiegyensúlyozott életet élni. Hogy milyen viszonyt alakítunk ki saját kreatív erőforrásainkkal és az önkifejezés belső igényével, nagyban múlik gyermekkori impulzusainkon, jóllehet az önismeret és az alkotás útja mindig nyitva áll előttünk. Az alkotás és önismeret összefüggéseiről, valamint a kreativitás kortalan fontosságáról **Agócs-Nagy Henrietta** fejlesztőpedagógussal, komplex művészeti terapeutával beszélgettünk.

Szöveg: **Bodon Gergely Dávid** | Fotó: Martin Dániel

Mi az Ön személyes viszonya a művészethez? Minek a hatására kezdett foglalkozni a művészetben rejlő terápiás lehetőségekkel?

A művészetekkel már egészen korán, gyermekkoromban kialakult egy szoros viszony. Édesanyám és anyai nagymamám mindketten autodidakta módon tanultak meg olajjal festeni, így már kisgyermekkorom óta körülvevő egyfajta alkotói milió. Én is rendkívül sokat rajzoltam, festettem ekkoriban. Később, felnőttkorban sajnos már kevesebb lehetőségem adódott gyakorolni ezeket az önkifejezési formákat. A személyes érintettségem ellenére az mélyítette el, hogy az évek során több olyan átmeneti krízishelyzettel is meg kellett küzdenem, amelyek hatására ösztönösen ezekhez az eszközökhöz nyúltam segítségért. E válsághelyzetekben kezdtem újra spontán módon rajzolni, először mandalákat. Ekkoriban persze még semmit nem tudtam a művészetterápiáról, és csak később, szépen fokozatosan vált egyre világosabbá, hogy mennyire jó hatással van rám az alkotás.

Olyan típusú ember vagyok, aki nehezen beszél idegenek előtt a problémáiról, így nekem mindig is sokkal könnyebbnek bizonyult kirajzolni, kifesteni, kiagyagozni magamból a nehézségeket, fájdalmakat. Szerintem sokan vagyunk még így, főképp a gyerekek, akik még nincsenek birtokában azoknak a nyelvi kifejezőeszközöknek, amelyek birtokában az ember verbálisan is világossá tudja tenni a maga és mások számára a benne zajló folyamatokat. A tinédzsereknél külön akadályt jelent, hogy sokszor tudatosan nem akarnak beszélni az érzelmi életükről, fájdalmaikról, hiába vannak már birtokában ezeknek a készségeknek. Általánosságban azért is jelent hatalmas segítséget az alkotás az érzésekkel és gondolataikkal küzdőknek, mivel egyfelől, megkerülve a nyilvános beszédhez társuló szorongást, az alkotásban könnyebbé válik a nehezen közölhető tartalmak kifejezése, másfelől sokkal messzebről, egy alkotáson átszűrve nézhetünk rá bizonyos problémáinkra.

Ezért is tartom hatalmas dolognak, ha van egy olyan csoport, amellyel a közös alkotást követően rá tudunk nézni az elkészült művekre, és meg tudjuk beszélni azokat. Sokszor kap ilyenkor olyan visszacsatolásokat az ember, amelyek magától nem biztos, hogy eszébe jutottak volna, és sokszor képes kifejezésre juttatni olyan dolgokat, amelyekről nem biztos, hogy tudott vagy akart volna korábban beszélni. Az általam használt gyakorlatok éppen ezért csoportmunkában működnek a legjobban.

Fotó:
Martin Dániel

Mi a Katarzisz Komplex Művészetterápia?

A Dr. Antalfai Márta által kidolgozott Katarzisz Komplex Művészetterápia (KKM) saját traumafeldolgozási modellel rendelkezik, amely lényege, hogy a természet felől közelítsünk az egyes problémákhoz. Ennek célja, hogy egy pszichésen semleges területen, a természet körforrásán keresztül kerüljünk szembe élettel, elmúlással, megújulással. Ősszel például előszeretettel elemzünk olyan verseket, amelyek képesek megeleveníteni az elmúlást különféle természeti képekkel, és aztán megpróbálunk előhívni idevágó saját belső képeket, élményeket, amelyeket a gyakorlat legvégén közösen átbeszélünk.

A KKM hatásmechanizmusát tekintve ugyanúgy működik gyerekeknél, mint felnőtteknél. Már a név is arra utal, hogy a gyakorlatok során igyekszünk a zene, a költészet és a képzőművészet segítségével előidézni egy katartikus állapotot, amely az alkotáson keresztül egyfajta megtisztulásélményt eredményez. Magát az alkotás folyamatát egy autogén tréninghez hasonló relaxáció előzi meg, amelynek az a célja, hogy előhívjunk különféle belső képeket, amelyeket aztán „kívülre téve” tehetünk közösen elemzés tárgyává. Pontosan ebben rejlik a gyakorlat gyógyító ereje: hogy az alkotáson keresztül saját belső képeinkkel kerülünk szembe, és aztán ezeket elemezzük csoportszinten. A terápia tehát az eljárásban ötvözött gyakorlatoknak köszönheti komplexitását: pszichológia, irodalom, zene és képzőművészet együttes erővel célozza ezeken az alkalmakon a gyógyulást, az önkifejezést és a traumafeldolgozást.

Miként az a honlapján is olvasható, kisiskolásoktól egészen a felnőttekig különféle korosztályok számára tart foglalkozásokat. Miben különböznek a kisiskolásoknak, kamaszoknak és felnőtteknek tartott foglalkozások az egyes célkitűzések és gyakorlatok szempontjából?

Különbség leginkább a gyakorlatok témájául szolgáló versek, zeneművek tekintetében van: egy gyerekcsoportba például ugyanahhoz a novemberi témához másik verset választok, mint a felnőtt csoportba, jóllehet a behozott művek kapcsán kiadott feladat akár ugyanaz is lehet. Úgy vélem, elsődlegesen nem a feladatokban kell differenciálni, hanem minden csoportban a jelenlévők életkorának megfelelő témák megtalálásában, és persze a zárókör reflexiók szintjének mélységében.

Ha tehát a gyakorlatok tekintetében nincs is számottevő eltérés az egyes csoportok között, a reflexió, az alkotásokra érkező utólagos analízis mélysége döntően eltér az egyes korcsoportoknál. A zárókörben történő visszacsatolás minden korosztály esetében szabad asszociáció formájában történik: arra fókuszálunk, hogy milyen érzést váltott ki belőlünk az alkotás, mit juttatott eszünkbe, mire emlékeztetett. A gyerekek esetében azonban nem jellemző és nem is elvárható az a mély, analitikus látásmód, ami egyes tinédzserekénél és főként a felnőtteknél ilyenkor jó esetben bekapcsol. A tapasztalat azonban azt mutatja, hogy 12 éves kor felett már a gyerekek is nagyon ügyes visszacsatolásokat tudnak adni a saját és a csoporttársaik alkotásaira, illetve magára az alkotófolyamatra.

Természetesen ilyen komplex érzéseket és tapasztalatokat sokszor a felnőtteknek is nehéz kellő mélységben árnyalni és kifejezni. Korosztálytól függetlenül nehéz feladatot jelent tanulni a saját tapasztalatainkból és érzéseinkből, tudatosítani azokat az érzéseket, amelyekkel az alkotás során és a végeredmény szemlélésekor találkozunk. Tudnunk kell, hogy a csoport ezért is van: hogy biztonságos környezetet teremtsen ahhoz, hogy akkor és ott kifejezzük a rossz érzéseinket, félelmeinket, fájdalmainkat, hiszen ezek mind a mi saját, jogos érzéseink.

A foglalkozásaimra beiratkozók céljainak tekintetében azt látom, hogy egyre több az olyan gyerekek, akinek a szakértői bizottság valamilyen okból művészetterápiát javasol. Általában egészséges gyerekekkel foglalkozom, viszont fogadok a csoportomba olyan diagnózissal rendelkező gyerekeket is, akik a foglalkozásaimmal párhuzamosan járnak valamilyen terápiára: pszichoterápiára vagy pszichológushoz, pszichiáterhez. Sok szorongó, önbizalomhiányos gyerekekkel találkoztam az elmúlt évek alatt, de egyre több Asperger-szindrómás vagy jól funkcionáló autista fiatal is eljut hozzám. Tinédzserekénél gyakori még a depresszió vagy az anorexia. Felnőtteknél azonban főként már a rekreációs cél dominál, noha az életközepi válság idején (a 30-as, de főként a 40-es, 50-es korosztályból) sokak számára válik fontossá az önismeret elmélyítése és a kreativitás újrateremtése a mindennapokban.

Megítélése szerint mi a szerepe a művészetnek a közoktatásban és az iskolákban? Miért érdemes megismertetni a gyermekeket a művészettel, valamint az alkotás kreatív folyamataival?

Fejlesztőpedagógusként közel 16 évig dolgoztam a közoktatásban. Ez idő alatt nagyon sok beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel (BTMN) küzdő tanulóval foglalkoztam. A tapasztalatom az, hogy az elsődleges tanulási problémára nagyon sokszor másodlagos problémaként ráépül a ma-

gatartási zavar vagy a szorongás. Ebben is nagyon sokat tud segíteni a művészetterápia alkalmazása. A művészetterápia lehetőséget ad arra, hogy vizuálisan, kreatív módon fejezzék ki a gyerekek az érzéseiket, gondolataikat. Ehhez viszont szükség van egy olyan biztonságos, elfogadó légkörre (és itt fontos kihangsúlyozni, hogy sem az érzelemkifejezés, sem az alkotás területén nincs helye a kritizálásnak és a minősítésnek), amely lehetőséget ad a feloldódásra, a szabad önkifejezésre, önmaguk megismerésére, az öröm és a felszabadultságérzés átélésére.

Maga az alkotófolyamat teret enged a kíváncsiságnak, a kísérletezésnek, a kreativitásnak, és ezzel egyszerre mind támogatja is ezek fennmaradását. A modern technológia rengeteg ingerrel árasztja el az embereket. Ezt a rengeteg külső ingert, információt pedig fel is kell tudnunk dolgozni, erre marad azonban a legkevesebb időnk. Ebben is segítségünkre lehetnek az olyan, művészetekhez kapcsolódó tevékenységek, mint például az enyémhez is hasonló képzőművészet-terápia, de akár említhetném a zenét vagy a táncot is. Persze minden csak akkor igazán hatásos, ha a résztvevők örömeiket lelik benne. A KKM módszere nagy hangsúlyt helyez arra, hogy időt hagyjon az alkotásra, hogy legyen idő elmélyülni az alkotófolyamatban. Egy-egy foglalkozás végén a gyerekek gyakran szoktak olyan visszajelzést adni, hogy itt azért érzik jól magukat, mert nyugalom van, és mindenre van idő.

Sok gyerek érkezik úgy a csoportomba, hogy van bennük egy erős megfelelni vágyás, egy szorongás azzal kapcsolatban, hogy milyen lesz az, amit alkotnak. Ehhez mérten minden foglalkozás elején igyekszem oldani őket különféle játékos feladatokkal, például gyakran kezdünk firkarajzzal, aminél éppen az a cél, hogy minél csúnyább legyen; de más eszközökkel is igyekszem tudatosítani bennük, hogy ez nem rajzóra, itt nem kell senkinek megfelelniük, bátran kifejezhetik önmagukat, bármit alkothatnak, és semminek sem kell szépek lennie.

Ami szerintem minden iskolai művészeti tárgy oktatásánál a legfontosabb kellene, hogy legyen, az éppen az élményszerűség, az alkotásban szerzett öröm elősegítése, hogy ne egy megfelelési és teljesítménykényszer vegye át az uralmat ezek fölött a kreatív gyakorlatok és önkifejezési formák fölött, hanem egyfajta játékoság és könnyedség. Általában a készségtárgyakat elég mostohán kezelik, nem egy esetben a szülők is – lévén ezek nem, vagy csak ritka esetben járulnak hozzá a gyermekek továbbtanulásához.

Meglátása szerint miben áll a szülők felelőssége, és milyen lehetőségek adóttak számukra a kreativitás, önkifejezés és elmélyülés értékeinek átadásában gyermekeiknek?

Szülőként a legerősebb az ember ráhatása gyermekei kreatív készségeire, éppen ezért a példamutatásban látom a megoldást. Ha a szülő képes megvalósítani önmagát, ha képes megélni valamilyen formában a saját kreativitását, akkor ezzel már rengeteget segít a gyermekének. Ugyanakkor nem lehet túlbecsülni az olyan alapvető dolgok értékét sem, mint a nyugodt, békés környezet vagy az önkifejezés eszközeinek a biztosítása. Mindemellett rendkívül fontos, hogy a szülő soha ne kritizálja gyermeke alkotásait, hanem forduljon figyelemmel feléjük, domborítsa ki azok érdemeit, bátorítsa ezek továbbfejlesztésében. Csak egy nyugodt, támogató légkörben tudnak a gyermekekben elmélyülni a kreativitás és az önkifejezés folyamatai. Ezek pedig olyan értékek, amelyek korhatár nélkül, minden korosztály számára érdemesek az épen és frissen tartásra.

A HÓNAP TÉMÁJA

Művészet a pedagógiában

” Fontos, hogy
mindenféle műfajt
megismerjenek, hogy
élvezzék a zenét, mert
szerintem az énekóra
célja az, hogy a
gyerekek szeressenek
és merjenek is
énekelni. ”

Csak játék meg minőségi zene kell – és a diák észre sem veszi, hogy tanul

Interjú Marik Laura énekesnővel, ének-zene tanárral

Marik Laura, a fiatal és népszerű zenész az utóbbi években nemcsak az edukáció világában, hanem a TikTok-on is egyre nagyobb sikereknek örvend. Az oktatásban való aktív részvétele, ahol a hagyományos zenei képzést egyesíti a modern platformok adta új lehetőségekkel, nem csupán a tudás átadását jelenti számára, hanem eszközként is szolgál a fiatalok motiválására. Az alábbi interjúban Laura mesél a zene és az online tér összefonódásáról, a diákjaival való kapcsolatáról és arról, hogy az oktatás és a művészetek találkozása miként befolyásolhatja a jövő generációit.

Szöveg: **Szabó Dániel** | Fotó: Pálfi Erika

Honnan jött a zene iránti szenvedélyed? Mikor döntötted el, hogy a pedagóguspályára szeretnél lépni?

A zene iránti érdeklődésem egészen kiskoromra nyúlik vissza, hiszen mindkét szülőm pedagógus, édesapám biológia-énekszakos tanár. A történet valójában ott kezdődik, amikor gyerekek voltunk. Apukám rengeteget zongorázott nekünk, így otthon mindig minőségi zene szólt. Gyerekként naivan azt hittem, hogy mindenkinek van nyári szünete. Később, az óvodában döbentem rá, hogy ez nem mindenki szüleinél van így, de már ekkor is hihetetlenül szimpatikus volt számomra a tanári pálya.

A zene iránti érdeklődésem igazán tizenöt éves korom körül erősödött meg, amikor már több időt töltöttem a YouTube-on. Ekkor nyílt ki számomra a világ, és láttam, ahogyan mások dalokat vesznek fel, énekelnek és zenélnek. Ez inspirált engem is, és elkezdtem magánórákra járni, ahol már komolyabban foglalkoztam az énekléssel.

A tanári pálya iránti elköteleződésem ezt követően alakult ki. A gimnázium után jazzéneket tanultam a Kodolányi János Egyetemen, viszont mindig is szükségét éreztem egy biztos szakmának. Nem vagyok egy vállalkozói személyiség, nekem szükségem van stabil, kiszámítható keretekre. Ezért döntöttem úgy, hogy a jazzénekekkel párhuzamosan továbbtanulok és megszerzem a tanári képesítést is. Így választottam az ének, angol és könyvtárpedagógia szakokat.

Milyen gyakorlatokat alkalmazol az iskolában a tanítás során? Hogyan lehet motiválni a fiatalokat?

A játék a legjobb módszer. Bármilyen játékot is játszunk az órán, az mindig hatásos. Most például angolórán a present perfectet vettük át, és rájöttem, hogy a nyári szünet alatt a gyerekek elfelejtették a rendhagyó igéket. Ezért egy kis dobókockás játékot vettem be, amelyben versenyszerűen kellett leírni ezeket. Az elején még nehezen jutottak eszükbe a szavak, de ahogy beindult a verseny, egyszerűen elfelejtették, hogy órán vannak. Nevettünk, játszottunk és szinte észrevétlenül tanultak. Láttam rajtuk, hogy csökkent a feszültségük, már nem érezték a tanulás terhét.

Ez csak egy példa volt, de bármilyen játékkal lehet motiválni őket. Azt hinnék, hogy a „Simon mondja” csak a kicsiknek való, de volt már rá példa, hogy amikor nyolcadik órája volt a tizenegyedikes osztályomnak, elkezdtek panaszkodni, hogy engedjem őket haza. Lettem épp „Simon mondja”-t játszani. Azonnal felpattantak. Öt percet játszottunk, nevettünk, felébredtek és feloldódtak. Még az ilyen egyszerű játékok is nagyon jó eszközök középiskolában. Elfelejtik, hogy tanulnak, és az óra eléri célját. ▶

” A lényeg az, hogy a fülüket nyissuk meg különböző műfajok felé, hogy minél többféle élményt tapasztaljanak meg, ami rezonál velük. ”

Az iskolai zeneoktatásban hogyan találod meg az egyensúlyt a hagyományos módszerek és a modern technológia, például a TikTok között?

Mindenképpen arra törekszem, hogy a modern zenét is bevonjam az oktatásba, különösen a könnyűzenét. Ha csak népzene vagy klasszikus zenét tanítanék, egy idő után a gyerekek elveszítenék az érdeklődésüket. Fontos, hogy mindenféle műfajt megismerjenek, hogy élvezzék a zenét, mert szerintem az énekóra célja az, hogy a gyerekek szeressenek és merjenek is énekelni. Persze tisztában vagyok vele, hogy nem mindenki tud, de nem szeretném, ha emiatt utálnák meg az éneklést. Ha jó zenét hallgatnak, akkor könnyebben befogadnak más stílusokat is. A lényeg az, hogy a fülüket nyissuk meg különböző műfajok felé, hogy minél többféle élményt tapasztaljanak meg, ami rezonál velük.

A TikTok kezdetben csak egy spontán, poénos ötlet volt, de mára már motivációs eszközzé vált. A gyerekek egyszerűen imádják. Emellett szerencsés vagyok, mert tudok gitározni, így be tudom vinni azt is az órákra. Ez nagyon sokat hozzáad, hiszen a gyerekek máshogy kapják meg a zenét, nem csak ének vagy karaoke formában. Például, ha tudjuk, hogy melyik népdalt fogjuk tanulni, már előre kérik tőlem, hogy énekeljek *Amy Winehouse*-t is. Természetesen meg is tudom tenni, hiszen nálam van a gitár. Az utolsó öt percet mindig erre tartogatom, és ez motivációs eszközként is működik – negyven perc alatt átvesszük a tervezett dalokat, megtanuljuk a népdalokat, ritmust, dallamot, és a végén közösen énekeljük el például Amy Winehouse egyik dalát.

Fontos a dolgok összekapcsolása is. Például, ha már Amy Winehouse neve szóba került: megmutatom a gyerekeknek, hogy hova vezet vissza a zenei világa. Egész életében jazzt tanult, és ettől lett az, aki. Megmutatom nekik, milyen fantasztikus albumot készített *Tony Bennett*-tel. Innen már el is indulhatunk a jazz irányába. Bár csak a 20. sz. zenéjében jelenik meg, én mégis szeretek nagy hangsúlyt fektetni rá, hiszen közel áll hozzám a műfaj. Így legyen szó bármely énekesről, szeretem megmutatni az életútjukat, sikereiknek titkát.

A diákjaid hogyan reagáltak arra, hogy a videóid népszerűvé váltak?

Tavaszi volt, amikor elkezdődött az egész, és már akkor is megállítottak a folyosón: „Láttuk a tanárnőt a TikTokon, nagyon jó volt!” De most már minden évben, amikor megérkeznek az új kilencedikesek, néha hallom, ahogy suttognak egymás között: „Ott van!” Ez persze hízelgő, de egyben furcsa is, hiszen én sosem rajongtam senkiért sem, aki elérhető közelségben lett volna. A mi korosztályunk iskolás éveiben nem volt TikTok, így el sem tudom képzelni, milyen lehet ez az élmény.

Ha nekünk is lett volna hasonló platform, nem tudom, vajon mi is így rajongtunk volna-e valakiért. Lehet, hogy én is odalettem volna egy magyar hírességért. Magyarország kis ország, de ezek a nagy rajongások itt, helyben is létrejönnek, mert az online térben elérhetővé válnak a hírességek. Jó érzés, amikor a gyerekek megállítanak az utcán – még ha nem is ismerem őket –,

és kérnek egy közös fotót. Például, amikor osztálykiránduláson voltunk, tele volt a vonat más osztályokkal, és a diákjaim nagyon büszkék voltak rám: „Igen, ő a mi tanárunk!” – mondták. Ezek az apró dolgok nagyon jólesnek.

Milyen kihívásokkal találkozol a TikTok-videók készítése során, különösen, amikor a diákjaidat is bevonod az alkotásba?

Mindig figyelek arra, hogy a diák arca ne jelenjen meg. Ha mégis, akkor előre kérek írásos engedélyt. Ha a szülő írásban hozzájárul, akkor rendben van. Ha egy gyerek szerepel a videóban, elküldöm neki a felvételt, hogy lássa. Ha bármi probléma van, azt jelzi, és ha úgy dönt, hogy mégsem szeretné, akkor kivágom belőle. Már előfordult, hogy egy kislány utólag meggondolta magát, és akkor őt kivettem a felvételtől.

Az egyik nehézség, ami a gyerekekkel való videózás során felmerül, hogy nem lehet sokszor felvenni egy jelenetet. Maximum kétszer, mert különben elveszíti a spontaneitását. Az életszerűséghez hozzátartozik, hogy hibafaktor is van, mert ha valamit elrontok, vagy a gyerekek hibáznak, az nem baj, ettől lesz hiteles és vidám a videó. Ez is része annak, hogy egyszeri és különleges legyen a felvétel.

A kezdetekben a vágás, szerkesztés és feliratozás okozott még nehézséget, elment vele egy kis idő, de most már élvezem. Sőt, nemrég jöttem rá, hogy mennyire szeretek zenére vágni videókat, és utólag azon gondolkodtam, hogy mennyire tetszett volna ez fiatalabb koromban is. Szolnokon nőttem fel, ott nem igazán volt szó filmkészítésről, de ha valaki akkor megismertette a szakmával, szerintem biztosan kipróbáltam volna. A vágási folyamatoknál mindig figyelek a zenére. Már az elejétől kezdve fontosnak tartom, hogy a zene ritmusára, a legkatartikusabb részre legyenek időzítve a vágóképek.

Szerinted milyen hatással van a zene tanulása a diákok érzelmi intelligenciájára, szociális készségeire? Melyek azok a legfontosabb készségek, amelyeket szeretnél átadni a diákjaidnak?

A zene, a jó minőségű zene, legyen szó akár klasszikus zenéről, akár a *Beatles*ről, szerintem rendkívül jó hatással van a gyerekek érzelmi intelligenciájára, mivel ma a kortársakkal – hacsak nem a szülők vannak rájuk valamilyen hatással – inkább csak a mainstream zenét hallgatják. Nem nagyon ismerik a többi stílust, pedig lehet, hogy szeretnék azokat. Amikor az év elején megkérdezem, hogy ki az, aki hallgat klasszikus zenét vagy jazzt, nagyon kevesen nyújtják fel a kezüket. Amikor megkérdezem, hogy ki ismeri a *Beatlest*, *Michael Jackson*ot, általában kicsivel többen jelentkeznak, aminek örülök, de még mindig nem elegendő. Az év során, amikor elkezdjük ezeket a zenét hallgatni, és beépítem őket a tananyagba, mindig látom, hogy idővel, amikor *Chopint*, *Beethovent* és a többieket tanuljuk, rájönnek, hogy ezek a darabok valójában jók. Igazából szerintem a gyerekek azt hiszik, hogy nem szeretik a klasszikus zenét, de amikor megmutatok nekik egy-egy igazán jó

darabot, akkor van, aki rájön, hogy nagyon is tetszik neki.

Amikor a klasszikus zenetörténetet tanítom, mindig az a célom, hogy a végén mindenki megnevezze a kedvencét. Így a gyerekek megjegyzik, hogy nekik mondjuk *Mozart* a kedvencük, és ha később megkérdezik tőlük, már tudják, kit szeretnek a legjobban. Így hatással lehetek rájuk. A klasszikus zenét is játékkal is szoktam tanítani. Amikor befejezünk egy korszakot, a következő órán ismétlésként *Kahoot!* játékot játszunk. Ezen keresztül szereznek jegyet, és hihetetlen, mennyi mindent megjegyeznek.

Sok ritmikai játékot szoktam még bevinni az órára. A zene az önbizalmat és a magabiztosságot is erősíti, ezenkívül pedig olyan alapvető dolgokat is fejleszt, mint a ritmuskészség, a koncentráció, az egymásra és önmagunkra figyelés. A közös ének segíti, hogy egymás előtt ne szégyenlősködjének. Én jó hangosan szoktam énekelni, hogy ezáltal ők is merjenek énekelni. Néha

elgondolkodom rajta, vajon mit szólhat a többi osztály, amikor hallanak minket, de véletlenül sem akarom, hogy a gyerekek féljenek.

Hogyan lehet a zeneoktatást integrálni más tantárgyakkal, és milyen előnyökkel járhat ez a diákok számára?

A rajzot nagyon jól lehet párosítani az énekkel. Néhány órára már vittem be rajzlapokat és festéket. Például, amikor olyan népdalokat tanultunk, mint a *Madárka*, *madárka* vagy *A Vidróczki híres nyája*, négy nagy csoportra osztottam az osztályt, adtam nekik lapokat, és meg kellett festeniük a népdal versszakait. Mindezt 45 perc alatt kellett befejezniük. A végén kiraktuk a táblára a képeket, és úgy énekeltük el a dalt, hogy közben láttuk az illusztrációkat.

Az éneket egyébként az irodalomba és a történelemben is jól lehetne integrálni. Emlékszem, középiskolás-

ként nekem nagyon nehéz volt összerakni a fejemben a történelmi és művészeti korszakokat, pedig milyen jó lett volna, ha azokat párhuzamosan tanítják. Bár nem hibáztatom a tanárokat, hiszen nem az ő feladatuk volt összehangolni ezeket az órákat. De szerintem jó lenne, ha a zenét kicsit bevinnénk a többi órára is. Például, amikor 1929-ben kitört a gazdasági válság, ugyanakkor tetőzött a jazzkorszak, és milyen ikonikus zenészek születtek akkor. Szerintem fontos, hogy az ember átlássa, mi történt zeneileg is az adott történelmi vagy irodalmi korszakban.

A gyerekek mindig meg szoktak lepődni, amikor elkezdjük a zenetörténeti korszakokat, hiszen az őseimbekkel kezdjük, és elmesélem, hogyan fejlődött a zene a történelem során. Mindig kérdezik, hogy ez most milyen óra. Ilyenkor megnyugtatom őket, hogy el fogunk jutni a modern zenéig, de először meg kell értenünk, honnan indultunk. Így végigmegyünk a civilizációkon, és szerintem a gyerekek számára is érdekesebb és érthetőbb lesz így, hiszen egy teljesebb képet kapnak a zenéről.

Szerinted hogyan tud a zene a közösségi médián keresztül kapcsolatot teremteni a tanár és diák között, és hogyan járulhat hozzá a tanulási folyamat hatékonyságához?

Amikor kémiát tanultam középiskolában, utáltam a fogalmakat, és hogy megjegyezzem őket, rapszerűen ismételtettem, hogy jobban megmaradjanak. Biztos vagyok benne, hogy sok gyerek is így van ezzel, hiszen egy verset is könnyebben megjegyeznek, ha dallamra tanulják azokat. Ebből a szempontból a zene motiváció lehet. Van egy tanítványom, aki úgy tud igazán koncentrálni, ha zene szól a fülébe. Meglepődtem, mert én például nem tudnék így összpontosítani, azonnal a zenére figyelnék, ez bizonyára szakmai ártalom. De ő hibátlanul dolgozott, és amikor megnéztem a füzetét, mindent pontosan feljegyzett.

A tanári pálya mellett énekes vagyok. Elvégeztem a jazzének szakot és a pedagóguskarrier mellett próbálom ezt egyensúlyban tartani. Mára pedig addig dolgoztam az ügyön, hogy valóban megjelenik életem első saját zenei albuma – várhatóan 2025 februárjában. Saját dalaimmal debütálhatok Spotifyon, ami motiváló a fiatalok körében. Most pedig abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy a pedagóguspályának köszönhetően kisebb hírnevet szereztem a TikTok-on. Soha nem gondoltam volna, hogy ott fogok befutni, mert rengeteg tehetséges énekes van jelen a platformon. A gyerekeknek ez érdekes dolog, hiszen a tanárnőjük valójában énekes, és ez inspiráló legtöbbször számukra. Legalábbis a saját osztályomban biztosan. Ők nagyon várják a zenémet, mindig kérdezik, hogy mikor jelennek már meg a dalaim. Ahogyan ők beszélnek erről és rólam, engem is inspirál, hogy még jobban várjam az órákat velük.

Klasszikus és modern módszerek a tehetséggondozásban

Interjú Csorba Anitával, az INSPIKID alapítójával

A tehetséggondozás terén egyre nagyobb hangsúlyt kap a kreativitás és a gyakorlatorientált fejlesztés, melyek révén a gyerekek nemcsak új ismereteket szerezhhetnek, hanem a mindennapi életükben is kamatoztathatják készségeiket. Az INSPIKID-program ennek szellemében jött létre és a fiatalok tehetségének kibontakoztatását célozza meg modern, innovatív eszközökkel. **Csorba Anita**val, az INSPIKID alapítójával beszélgettünk arról, hogyan válik a kreativitás a művészet és a tehetséggondozás összekapcsolásával életre szóló értéké a digitális világ kihívásai közepette.

Szöveg: Szabó Dániel

Honnan jött az INSPIKID ötlete és az inspiráció, hogy a fiatalok tehetséggondozásával foglalkozz?

Az alkotás mindig is központi szerepet játszott az életemben. Gyerekként agyagoztam, szénrel rajzoltam és több mint nyolc évig jártam különböző rajzstúdiókba. Festőművésznek tanultam, csatlakoztam a Magyar Alkotóművészek Országos Egyesületéhez, kiállításaim is voltak, és úgy éreztem, a művészetek valóban hozzáadnak az emberek életéhez, segítik a kiteljesedést és boldogságot hoznak.

2014 körül gondolkodtam el azon, hogy milyen jó lenne valamilyen videós tartalmat is készíteni, hiszen úgy hittem, ez a jövő. Először lakberendezési témában gyártottunk, majd kreatív alkotásokat mutattunk be. Meglepetésemre ezek a videók nemcsak a felnőtteket, hanem a gyerekeket is elkezdtek érdekelni, és nagyon pozitív visszajelzéseket kaptam tőlük.

A gyerekek lelkesedése hihetetlenül inspiráló volt számomra. Az őszinte érdeklődésük és az a tény, hogy tudtam valami olyat adni nekik, ami fejleszti a kreativitásukat, teljesen elvarázsolt. Egy év alatt már százezer fölött járt a követőim száma, és úgy éreztem, hogy ezt az utat kell követnem. Létrehoztam egy csapatot is, és a tévében *Álomszobagyár* címmel egy sikeres műsorunk is lett. Az INSPIBOX bevezetésével 2017-ben a program szélesebb körű elismerést kapott, a gyerekek és szülők körében is óriási siker lett.

Mit gondolsz a pozitív és negatív visszacsatolás fontosságáról egy gyerek nevelésében?

A pozitív visszajelzés alapvető szerepet játszik a gyermekek kreativitásának fejlesztésében. Az INSPIKID-módszer célja, hogy a gyerekek sikerélményhez jussanak, ami ösztönzi őket a további alkotásra. Számos

szakember alátámasztja, hogy a pozitív visszajelzés segít megerősíteni a gyerekek önértékelését és kreativitását.

A több mint 1000 ingyenes kreativitást fejlesztő videónk célja, hogy a gyerekek büszkéik lehessenek az általuk készített alkotásokra. Ez nem csupán a végeredményről szól, hanem az alkotási folyamat örömeiről is. Fontos, hogy a gyerekek megtanulják, hogy

a hibák és azok kijavítása része a tanulási folyamatnak. Az INSPIKID-módszerben a valódi eredmények dicsérete az, ami fontos. Igyekszünk olyan területeket találni, ahol a gyerek kiemelkedhet. Ez a fajta támogatás segíti őket abban, hogy magabiztosak és sikeresek legyenek felnőttként is.

De például, ha egy rajz nem sikerült jól, ahelyett, hogy rossznak nyilvánítanánk, inkább arra kell összpontosítanunk, hogyan lehetne jobban megközelíteni a témát vagy technikát. Ezzel segítjük a gyerekeket abban, hogy észrevegyék, a művészet és a kreatív tevékenységek során a hibák természetesek és azok kijavítása a fejlődés része. Azt szoktam mondani, ha egy festményen hibázunk, egyszerűen fordítsuk meg a vásznat, nézzük más nézőpontból és alakítsuk tovább, amíg elégedettek nem leszünk az eredménnyel. Ez a szemlélet az élet más területein is jól alkalmazható: az nyer, aki mindig feláll a kudarcokból és folytatja az útját.

Ha a szülő aktív részese a feladatoknak, egy csodás utazás lehet a program. A szülő-gyerek kapcsolaton túl milyen készségeket fejleszt a felnőttekben és a gyerekekben az INSPIKID?

A programban alkalmazott játékok és feladatok lehetőséget biztosítanak arra, hogy a szülők a fárasztó nap után is szórakoztató és értékes időt töltsenek el gyermekeikkel. A cél az, hogy olyan egyszerű, mégis hatékony tevékenységeket találjunk ki, amelyek nem

igényelnek sok időt vagy energiát, de jelentős hatással vannak a szülő-gyerek kapcsolatra, miközben fejlesztik a gyermekek kézügyességét, finommotorikáját és érzelmi intelligenciáját.

A program emellett a szülők kreativitását is fejleszti, hiszen arra ösztönzi őket, hogy új módokon közeledjenek a feladatokhoz és ezzel példát mutassanak gyermekeiknek. Az INSPIKID-módszer további célja a kreativitás szélesebb körű értelmezése is: nem csupán a rajzolásról van szó, hanem a kreativitás más formáiról is, mint például a problémamegoldás és az innovatív gondolkodás.

Az INSPIKID-projektet az tűzted ki célul, hogy kreatív felnőtteket neveljenek a szülők. Miért tartod fontosnak a kreativitást mint készséget ebben a digitalizáció által uralt korban?

A kreativitás rendkívül fontos készség, különösen a gyorsan változó világunkban. A digitalizáció és a technológiai fejlődés új kihívásokat hoz, amelyekhez rugalmasan és kreatívan kell hozzáállnunk. A kreativitás révén könnyebben tudunk alkalmazkodni az új körülményekhez és sikeresen kezelhetjük a változásokat.

Picasso híres mondása is – miszerint „Minden gyermek művész. A kérdés csak az, hogyan maradjunk művészek, ha már felnőttünk” – jól tükrözi, hogy a kreativitás megőrzése alapvető fontosságú, hiszen 5 és 15 éves kor között jelentősen csökken, ami különösen aggasztó,

mivel ez a korszak kulcsfontosságú a problémamegoldó képességek fejlődéséhez.

Az INSPIKID célja, hogy a gyerekek ne veszítsék el a kreativitásukat, mert az nem csupán művészi tevékenységeket jelent, hanem az élet számos területén hasznos készség. A digitális korban különösen fontos, hogy a gyerekek megtartsák és fejlesszék ezt a képességet, hogy sikeresen navigálhassanak a jövő kihívásai között.

Több mint 10 év alatt közel 10.000 gyerek tehetségét segítted kibontakoztatni, az utóbbi 5 évben iskolákban is tartottál kreatív órákat. Mi volt számodra a legnagyobb tanulság, illetve meglepetés a foglalkozások során?

A legnagyobb tanulság számomra az volt, hogy habár a gyerekek nyitottsága alapvetően óriási tud lenni, mégis nagymértékben függ az intézményi vezetés hozzáállásától. A tapasztalataim alapján az igazgatók lelkesedése nagy hatással van arra, hogy a gyerekek hogyan fogadják a kreatív programokat; az iskolai vezetés pozitív attitűdje közvetlenül befolyásolja a gyerekek részvételi szándékát.

Egy másik érdekes felfedezés, hogy a klasszikus kreatív módszerek, mint például a meseírás, amelyet a programban alkalmazunk, még mindig rendkívül hatékonyak. A gyerekek különösen élvezik ezeket a feladatokat és képesek hosszú időn keresztül fókuszálni, ami azt mutatja, hogy a hagyományos módszerek is sikeresen alkalmazhatók a digitális korban.

A YouTube-ra is gyártasz tartalmakat szülőknek és gyerekeknek egyaránt. Óriási kapu nyílt a lehetőségekre, hála a könnyen elérhető internetnek és okoseszközöknek. Mi a véleményed erről a gyors digitalizációról, pontosabban, ezen belül a gyerekek okoseszköz-használatáról?

A digitalizáció gyors fejlődése a kihívások mellett rengeteg lehetőséget teremtett. Az internet és az okoseszközök hatalmas tudást biztosítanak, de fontos, hogy ezt tudatosan használjuk. A gyerekek esetében különösen lényeges, hogy jól felkészítsük őket ezen eszközök használatára. Szülőként és pedagógusként példát kell mutatnunk és biztosítanunk kell, hogy a technológia a fejlődésünket szolgálja, ne pedig a kárunkra váljon. Igazából a feladat nem változott az elmúlt 13 évben, akkor az ollóval kellett ugyanezt megtenni. Az is tud szűrni, de ha megtanítod a gyereket a használatára, akkor csak a javára válhat.

Tapasztalataim alapján a túlzott okoseszköz-használat hátrányosan befolyásolhatja a gyerekek szellemi és érzelmi fejlődését. Az INSPIKID segíti a szülőket és pedagógusokat abban, hogy a digitális világot kiegyensúlyozottan integrálják a gyerekek életébe, és a klasszikus kreatív módszereket és élményeket is megőrizze a technológia mellett.

A színjátszás felszabadító ereje

Az iskolai drámaóra hatása a személyiségfejlődésre

Amióta ember él a Földön és feltalálta a nyelvet, történeteket mesél. A történelem előtti idők barlangrajzaitól kezdve egészen a modern TikTok-videókig, a társadalmak tagjai különböző módokon adták át egymásnak élményeiket, gondolataikat és érzelmeiket. Ebben kiemelkedő szerepet játszik a színház, amely évszázadok óta szolgált a közösségi élmény, az önkifejezés és a társadalmi kérdések megvitatásának egyik legfontosabb eszközeként. A színjátszás azonban nem csupán a hivatásos művészek kiváltsága. Az iskolai drámapedagógia mint eszköz, kulcsfontosságú lehet a tanulók személyiségének fejlesztésében és a közösségi tudat formálásában.

Szöveg: Szabó Dániel

Az önkifejezés hatalma

A színjátszás lehetőséget ad a gyerekeknek és fiataloknak arra, hogy kilépjenek saját mindennapi szerepükből, és mások bőrébe bújva új nézőpontokat fedezzenek fel. Ez a folyamat nemcsak a kreativitásukat fejleszti, hanem mélyebb önismerettséghez is vezet. Egy szerep eljátszása során a diákoknak meg kell érteniük és át kell élniük a karakter érzelmeit, motivációit, ami empátiára, együttérzésre tanítja őket. Ez különösen fontos abban az életkorban, amikor az identitásuk még formálódik, és keresik a helyüket a világban.

Az iskolai színjátszó csoportokban a gyerekek lehetőséget kapnak arra, hogy saját határaikat feszegetve próbálják ki magukat különböző szerepekben (perszónákban). Ez nemcsak az önbizalmukat növelheti, hanem segít megérteni, hogy egy szerep eljátszása nem csupán szövegtanulásról és előadásról szól. A diákok megtanulják, hogyan formálják testbeszédüket, mimikájukat, hangjukat, és miként használják mindezeket arra, hogy egy történetet élővé varázsoljanak a közönség számára. Ez a folyamat önkifejezésre, önmaguk jobb megértésére és az egyéni kreativitás kibontakoztatására ösztönzi őket.

A közösség ereje

Az iskolai színjátszás egyik legnagyobb előnye, hogy közösségi élményt nyújt a résztvevőknek. A színház kollektív művészet: mindenki hozzájárul az előadás létrejöttéhez; a színészek, a rendező, a díszletkészítők, a jelmezkészítők, a világosítók és a technikusok egyaránt. Ez a közösségi lét megtanítja a gyerekeket a csapatmunka fontosságára, a felelősségvállalásra és az együttműködésre. Egy sikeres darab megköveteli, hogy mindenki a legjobbat nyújtsa és egyformán hozzájáruljon a közös cél eléréséhez.

A közös munka során kialakuló kötelékek gyakran mély barátságokhoz vezetnek, hiszen a fiatalok együtt élik át az előkészületek izgalmait, a próbák nehézségeit és az előadások sikerét vagy kudarcát. A színjátszás során megszerzett élmények erősítik az összetartozás érzését és hozzájárulnak egy támogató közösség kialakulásához, amelyben mindenki megértésre és elfogadásra talál.

Az edukációs érték

A drámapedagógia értéke nem csupán az érzelmi és szociális fejlődésre korlátozódik. A színjátszás során a tanulók számos egyéb képességet is elsajátítanak, amelyek a tanulmányi eredményeikre is pozitív hatással lehetnek. A szerepek memorizálása, a szövegek értelmezése, a karakterek megformálása mind-mind hozzájárulnak a kognitív képességek fejlesztéséhez. A szövegértés, az analitikus gondolkodás, a problémamegoldó képesség, de még a nyelvi készségek is jelentős mértékben fejlődhetnek a színjátszás által.

Egy jól megválasztott színdarab, amely irodalmi értékeket is hordoz, lehetőséget nyújt a tanároknak arra, hogy a diákokkal közösen fedezzék fel a művészeti és kulturális örökségük értékeit. A színjátszás során a tanulók megtanulják, hogyan közelítsenek meg egy-egy irodalmi művet, hogyan értelmezzék a szöveg mögötti jelentéseket, és miként találják meg a kapcsolatot a színpadra vitt történet és a saját életük között. Ezáltal nemcsak a művészeti, hanem a humán tárgyak iránti érdeklődésük is fokozódhat.

A személyiségfejlődés lehetőségei

A drámaóra különleges alkalmat kínál a személyiségfejlődésre. Azok a diákok, akik részt vesznek egy iskolai színjátszó kör munkájában, gyakran tapasztalják, hogy bátrabbá, magabiztosabbá válnak, könnyebben fejezik ki érzelmeiket és gondolataikat. Ez különösen fontos a kamaszkorban, amikor a fiatalok gyakran küzdenek azzal, hogy megértsék és kezeljék saját belső világukat. Hiszen az önmaguk és mások előtti fellépés bátorságot igényel a diákok részéről és segíthet legyőzni az esetleges szorongást, félelmeket, ugyanis egy kontrollált, biztonságos környezetben próbálkozhatnak a fiatalok.

A színjátszás által a hallgatók megtanulják, hogyan kezeljék a stresszt, a feszültséget és a feladattal járó izgalmat. Az előadások előtt jelentkező lámpaláz, a közönség előtti szereplés során tapasztalt szorongás mind-mind olyan kihívások, amelyekkel szembe kell nézniük. A játék azonban megtanítja őket arra, hogyan küzdjék le ezeket az érzéseket, hogyan fordítsák át őket pozitív energiává és miként használják a színpad adta lehetőségeket a saját javukra.

Továbbá remek lehetőség kínálkozik arra is, hogy a diákok megtanuljanak együttműködni másokkal, meghallgassák egymás ötleteit és közösen hozzanak létre valami újat. A rendezői utasítások követése, a partnerekre való figyelés és a közös munka során megszerzett tapasztalatok mind hozzájárulnak a tanulók érzelmi intelligenciájának fejlődéséhez.

Színjátszás és kritikai gondolkodás

Ám ezek a foglalkozások nemcsak az érzelmi és szociális készségeket fejlesztik, hanem jelentős szerepet játszanak a kritikai gondolkodás kialakításában is. A felkészülés során a résztvevőknek értelmezniük kell a szerepeiket, fel kell ismerniük a történetekben rejlő konfliktusokat, és egyedi megoldásokat kell találniuk ezekre a helyzetekre. Ez a folyamat fejleszti a problémamegoldó képességet, valamint a kreatív és analitikus gondolkodást. Ez különösen fontos lehet a számukra, hiszen az életben is számos olyan helyzetbe kerülhetnek, amikor a megszokottól eltérő megoldásokat kell találniuk egy-egy problémára.

A színpadi művek gyakran foglalkoznak olyan társadalmi kérdésekkel, amelyek intellektuális vitákat válthatnak ki. A diákoknak az ezekkel a kérdésekkel való szembesülés során lehetőségük nyílik arra, hogy saját álláspontjukat kialakítsák, és megvitassák társaikkal.

Ez a kritikai gondolkodás fejlesztéséhez vezet, amely napjainkban, a média és az információs technológiák világában különösen fontos készség.

Összegzés

A színjátszás felszabadító ereje nem csupán abban rejlik, hogy lehetőséget ad a tanulóknak az önkifejezésre és az érzelmeik feldolgozására, hanem hozzájárul személyiségük fejlődéséhez és segít nekik megtalálni helyüket a világban. A drámapedagógia különleges lehetőséget nyújt arra, hogy a diákok egy támogató közösségben, kreatív módon fejlesszék képességeiket és mélyebb megértést nyerjenek önmagukról és a körülöttük lévő világról.

Egy jól működő iskolai csoport nemcsak a színpadon nyújtott előadás miatt fontos és értéktanteremtő, hanem azért is, mert egy olyan közösséget hoz létre, ahol minden diák megmutathatja magát, kibontakoztathatja tehetségét és megtalálhatja saját hangját. A játék során megszerzett tapasztalatok pedig egész életük során elkísérik őket, gazdagabbá téve emberi kapcsolataikat és hozzájárulva a társadalomban betöltött szerepük sikeres megvalósításához.

Esztétikai érzék, érzelmi intelligencia és kritikai gondolkodás

A hetedik művészet pozitív hatásai

A mai digitális korban, amikor a gyerekek napi szinten találkoznak audiovizuális tartalmakkal, a filmek esztétikai és pedagógiai hatása különösen fontos szerepet kap. A vizuális műveltség fejlesztése kiemelkedő jelentőségűvé válik, hiszen a filmek révén nemcsak a kreativitás és a kritikai gondolkodás fejlődik, hanem a gyerekek képesek lesznek mélyebben megérteni a világot. Interjúnkban **dr. Fábrián László** mozgóképkultúra és médiaismeret, magyar nyelv és irodalom szakos gimnáziumi vezetőtanár beszél részletesen arról, hogy milyen hatással van a filmnézés az iskoláskorú gyerekek esztétikai érzékének fejlődésére, hogyan járul hozzá a vizuális nevelés a kritikai gondolkodáshoz, valamint milyen eszközökkel és módszerekkel lehet ezt a folyamatot hatékonyan támogatni az iskolákban.

Szöveg: Szabó Dániel

Hogyan hat a filmnézés az iskoláskorú gyerekek esztétikai érzékének fejlődésére?

A film alapvető hatással van az esztétikai érzék fejlődésére. A gyerekeket és fiatalokat a filmek révén sokkal több impulzus éri, hiszen a vizuális műveltség általában komplex hatást gyakorol az életükre és mélyebb gondolkodási folyamatokat indíthat el. Nemcsak arról van szó, hogy a filmek szórakoztatnak vagy illusztrálnak valamit, hanem önálló művészeti ágként jelennek meg, komoly érzelmi, intellektuális és gondolati hatást gyakorolnak, és tagadatlan, hogy oktató, nevelő funkcióval is rendelkezhetnek.

A film audiovizuális médiumként lehetővé tesz olyan megközelítési módokat és befogadási stratégiákat, amelyek sokkal közelebb állnak a fiatalok világlátásához. Manapság, amikor az életükben a képi és mozgóképi megnyilatkozásnak egyre dominánsabb szerep jut a verbalitással és az írásbeliséggel szemben, a filmnyelv eszköztárával könnyebben kapcsolódhatunk hozzájuk, egyúttal fejleszthetjük esztétikai érzékeiket. Ugyanakkor a film képes arra is, hogy érzelmileg és intellektuálisan is nevelje őket.

A film nem csupán segédeszköz lehet más tantárgyak számára – például történelemórán egy esemény illusztrációjaként –, hanem önálló művészetként is meg lehet jeleníteni, külön figyelmet fordítva az esztétikai és érzelmi értékeire. A film története és nyelve legalább olyan fontos, mint más művészeti ágak, például a zene vagy a képzőművészet.

Milyen készségeket fejleszt a vizuális műveltségre történő nevelés?

A vizuális, audiovizuális és mozgóképi nevelés segítségével a diákok megtanulhatják tudatosan és kritiku-

san értelmezni a szűkebb és tágabb környezetükben tapasztalható jelenségeket, így ennek segítségével nem pusztán passzív fogyasztóként, de tudatos és aktív befogadóként is felléphetnek. Ez valójában a kritikai gondolkodás fejlesztését eredményezi, aminek révén a fiatalok kevésbé lesznek manipulálhatóak, képesek lesznek felismerni az összefüggéseket és hatékonyabban, magabiztosabban tudnak reagálni az őket érő ingerekre.

A filmtörténetnek, a filmekben feltáruló és kibontakozó esztétikai jelenségeknek és összefüggéseknek az ismerete azért is fontos, mert azok az egyetemes emberi gondolkodás részei, akár csak az írásos hagyományaink. A filmek megtekintése közben a diákok szembeülhetnek azokkal a kulturális és történelmi kódokkal, amelyeket az alkotások tartalmaznak. Ezáltal jobban megértik a művészeti és kulturális folyamatokat, ugyanakkor a filmek fejlesztik az érzelmi intelligenciájukat, hiszen képesek gondolatébresztő, mélyebb kérdéseket és témákat is felvetni.

Például egy film megtekintésekor a diák felismerheti a benne lévő utalásokat, felfedezheti a különböző művészeti korszakok közötti kapcsolatokat, vagy akár olyan zenei motívumokat, amelyeket korábban más művészeti alkotásokban is hallott. Ez a fajta összefüggésrendszer segít abban, hogy a fiatalok jobban megérték a művészeteket és nyitottabbá váljanak a világra. Ezzel elsősorban nem a lexikális ismereteik bővülnek, hanem egyfajta értelmező és nyitott befogadói attitűd alakulhat ki bennük.

Az ilyen típusú nevelés tehát nem csupán esztétikai értelemben fontos, hanem a kritikai gondolkodás, az érzelmi intelligencia és a személyiség fejlődésében is jelentős szerepet játszik. Mindezek a készségek elengedhetetlenek ahhoz, hogy a diákok ne csak passzívan

fogadják be a világ audiovizuális jelenségeit, hanem aktívan, tudatosan értelmezzék azokat.

Milyen szempontokat érdemes figyelembe venni, amikor filmet választunk egy iskolai tanórára?

Először is érdemes meghatározni a célt, amit a filmvetítéssel el szeretnénk érni. Ez nagymértékben függ az adott tantárgytól és attól, hogy milyen szerepet szánunk a filmnek az oktatásban. Például médiaórákon a filmet sokféleképp vizsgálhatjuk, legyen szó a történetéről, történetmeséléséről, a narrációról, esztétikai értékéről vagy magáról a műről mint művészeti alkotásról. A filmek kiválasztásánál figyelembe vehetjük a tematikus megközelítést, a narratológiai szempontokat vagy akár egy adott életmű elemzését is.

Fontos, hogy a filmeket ne csak elmeséljük a diákoknak, azokat látni és megérteni is kell. Egy alkotás komplex módon közvetíti az üzenetét és több nézőpontból is megvizsgálható, legyen szó vizuális megoldásokról vagy a narratív szerkezetéről. Az iskolai órákon a játékfilmek gyakran illusztrációként szerepelnek, de nem szabad elfelejteni, hogy a dokumentumfilmek is kiváló eszközök lehetnek erre. Például az *Olafjalók* című áldokumentumfilm sokféle szempontból kiváló tanórai anyag, mert művészeti értéke mellett reflektál a mai világunkra és különböző jelentéstartalmakat hordoz. Sorozatok is bevonhatók az oktatásba, különösen a műfaji elemek vizsgálatakor.

A filmek tanórai alkalmazása széles körű lehetőségeket nyit meg, legyen szó művészeti vagy oktató jellegű anyagról. A legfontosabb, hogy a diákok megértsék a film nyelvét, hiszen ez segíti őket abban, hogy kritikusan gondolkodjanak és mélyebb kulturális összefüggéseket fedezzenek fel. De ne felejtsük el *André Bazin* híres megállapítását: „Egyébként pedig a filmet önálló nyelvnek kell tekintenünk.”

Mit gondol a tanár szerepéről a filmnézés közbeni és utáni beszélgetés irányításában? Hogyan lehet ezt hatékonyan végezni?

A pedagógus szerepe kulcsfontosságú a vetítés előkészítésében és az utána következő diskurzus vezetésében. Ez a folyamat nem áll meg ott, hogy a diákok megnézzék egy filmet – ez önmagában még nem garantálja, hogy megértik vagy tudatosítják, amit láttak. A filmnézés olyan, mint az okoseszközök használata: attól, hogy valakinek a kezében van, még nem jelenti azt, hogy helyesen használja. Itt meghatározó a tanár szerepe, aki előkészíti a befogadást, és segít a diákoknak értelmezni az alkotást.

A film megtekintése előtt érdemes előzetes szempontokat, háttérinformációkat adni a diákoknak, amelyek segítik őket abban, hogy tudatosabban fogadják be az élményt. A vetítést követően pedig szükség van egy moderált beszélgetésre, amely során a tanár rámutat azokra a részletekre vagy problémákra, amelyeket a diákok önállóan talán nem fedeznének fel. Az értelmezés folyamata ugyanolyan fontos, mint maga a filmnézés – akár csak az irodalomban, itt is többféle értel-

mezési réteg létezik, amelyek feltárásához a tanári segítség elengedhetetlen.

A filmnézés nem csupán időöltés vagy háttérzaj. A mai világban, ahol a figyelem gyakran rövid és azonnali tartalmakra koncentrálódik, fontos megtanítani a diákokat arra, hogyan kell elmélyülni egy hosszabb alkotásban. Meg kell tanulniuk értelmezni a hosszabb jeleneteket és üzeneteket, amelyeket a filmek közvetítenek. Bár ez a fajta elmélyülés nem feltétlenül illeszkedik a mai világ gyors tempójához, fontos intellektuális igényt fejleszt, amely a diákok számára értékes.

Milyen hatással van a digitális technológia fejlődése, például a streamingszolgáltatások elterjedése, a fiatalok filmnézésére?

A rohamos fejlődés és változás jelentős hatással volt a fiatalok filmnézési szokásaira, alapvetően átalakítva azokat. A járványhelyzet felgyorsította ezt a változást, mivel a mozik háttérbe szorultak, és sokan inkább a kényelmes otthoni filmnézést választották. Az egyik legnagyobb változás a sorozatok népszerűségének növekedése volt, amelyek a streamingszolgáltatások révén váltak elérhetővé. Ezek a platformok a nézői szokások alapján kategorizálnak és javasolnak tartalmakat, amelyek többnyire a népszerűsége és a profitra összpontosítanak, nem pedig az esztétikai értékekre.

A fiatalok filmismerete jelentősen csökkent, különösen a régebbi, akár 30-40 éves filmek ismerete. A 14-15 éves korosztály ráadásul a nemzetközi trendek mellett a magyar filmkultúra kincseit sem ismeri. Kevesen tudnak magyar rendezőket vagy alkotásokat megnevezni, pedig a magyar filmtörténet szerves része a világ filmművészetének és olyan műveket hozott létre, amelyek nemzetközi szinten is elismertek. Ezért különösen fontos lenne, hogy a magyar filmek és a mozgóképkultúra erősebben jelenjenek meg az oktatásban.

A streamingszolgáltatások és a sorozatok által hozott vizuális kultúra átalakulása komoly kihívás elé állítja a hagyományos mozgóképképzést is. A diákokat arra is tanítani kell, hogy a digitális tartalmakat hogyan értelmezzék és használják tudatosan. Ebben az oktatásnak kulcsszerepe van, hiszen az audiovizuális kultúra, amely körülvesz minket, meghatározza, hogyan látjuk és értjük a világot.

A film médiumként nemcsak szórakoztató funkciót lát el, hanem eszköze lehet a társadalmi és kulturális problémák megértésének is. A filmek segítségével a fiatalok könnyebben gondolkodhatnak el fontos kérdésekről, mint ha azt didaktikusan tanítanánk nekik; inkább segítenünk kell őket abban, hogy tudatosan és mélyebben értelmezzék a világot, amelyben élnek.

Kulturális ajánló

Összeállította:
Szabó Dániel

► KIÁLLÍTÁS

Magyarország története I. rész

A Nemzeti Múzeum állandó kiállítása

A történeti kiállítás első fele Magyarország történetét az államalapítástól a XVIII. század elejéig mutatja be. A honfoglalás után a magyar királyság létrehozása és megszervezése volt a legfontosabb feladat, a kereszténység felvétele biztosította az ország helyét a keresztény Európa ekkor alakuló új államai között. A magyarság átvette a nyugati kultúra értékeit, és azokat saját, keleti eredetű hagyományaival ötvözte. A XI-XVII. századi, virágzó, majd részekre hulló Magyar Királyság történelmét a kiállítás jelentős tárgyi emlékeken keresztül mutatja be. Tárgyak sokasága szemlélteti, hogyan alakult évszázadokon át a társadalom szegényebb és gazdagabb rétegeinek mindennapi élete.

További információ: <https://mnm.hu/hu/kiallitasok/allando/magyarorszag-tortenete-i-resz>

► SZÍNHÁZ

Örkény István: Macskajáték

Nemzeti Színház

„Mi, emberek, csak egyféleképpen tudunk szenvedni és örülni, akár az élet elején, akár a végén tartunk” – írja Örkény István a *Macskajáték* című tragikomédiája elé. Ha elővesszük egy fiatalkori fényképünket, úgy tűnik, az életünk egy önfeledt pillanatban megragadható, és bár múlnak az évek, szenvedélyeink és szenvedéseink ugyanolyan elevenen élnek bennünk, mint hajdanán.

A *Macskajáték* a Nemzeti Színházban újra kiváló művészek jutalomjátékára teremt alkalmat, és reméljük, igaza lesz ezúttal is *Sulyok Mária* jövődőlésének: „a *Macskajáték* talán mást jelent majd, megváltozhat a darab hangvétele, üzenete is, de a siker nem pártol el tőle.” Szász János rendező csak ennyit árult el a saját koncepciójáról: „Ez az előadás a színészeké. Nekem anynyi a dolgom, hogy bátorságot, hitet küldjek nekik ehhez a gyönyörű és velőtrázóan kemény utazáshoz.”

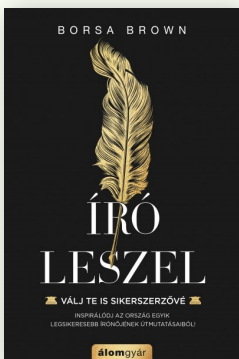
További információ: <https://nemzetiszinhasz.hu/eloadas/macskajatek>

► KÖNYV

Borsa Brown: Író leszel | Álomgyár kiadó, 2024.

„Tudsz írni... Csak ők még nem tudják. Megjelenhet a könyved... Csak ők nem hiszik el. Tény, írásból megélni ma kevesen tudnak. Akik azonban igen, azok valamit valóban jól csinálnak. *Borsa Brown* az ország legismertebb írói közé tartozik. Évek óta a piac élvonalában van, ismeri az írás folyamatát, magasságát és mélységét. Számtalan díjat nyert, állandó jelenléte a sikerlistákon megfelelő biztositék arra, hogy olyasvalaki vezet majd be az írás rejtelmeibe, aki mindent a maga bőrére tapasztalt meg. Az írás szenvedély, csak szívvel lehet csinálni, és bár sokan nem merik kimondani, az írás önzés. Azért csináljuk, mert élvezzük, boldoggá tesz minket. A cél az, hogy ezt mindennap átélhesd, miközben dolgozol. Minden reggel arra ébredni, hogy azt csinálhatod, amit szeretsz, ajándék. Rengeg tehetőséges ember van, de be kell látnunk, nem elég jól megírni egy könyvet, azt el is kell juttatni az olvasókhöz. Magyarán, el kell adni. Amennyiben ez is sikerül, akkor válik a hobbid a hivatásoddá és a megélhetéssé. Ha itt vagy, akkor jó úton jársz ahhoz, hogy új fejezetet nyiss az életedben.”
(Alomgyar.hu)

► FILM

Bolond Istók

magyar dráma, 95 perc, 2024.

„Az alig 19 éves Istók arról álmodozik, hogy színész lesz, így hátat fordít a tanulásnak és otthagynva a neves Debreceni Kollégiumot csatlakozik egy vándorszíntársulathoz. Kezdetben csak színpalak mögötti munkákat kap, de igyekszik elérni, hogy a világot jelentő deszkákra léphessen, ráadásul ezt a vágyát még inkább felkorbácsolja a társulathoz kalandos úton csatlakozó ifjú színész, a rejtélyes múltú Sári, akihez kezd egyre jobban vonzódni. A lány sem közömbös iránta, de a kapcsolatukat olyan viharok kísérik, amelyek Istók reményeit és szándékait a színpadon és a kulisszák mögött egyaránt próbára teszik. Nehéz döntések várnak rá, amik az egész életére hatással lesznek.”

(Urania-nf.hu)

► SZÍNHÁZ

Varró Dániel: A szomjas troll

Budapest Bábszínház

Mi történik a zordon fjordok partvidékén, ha lakkaszörpre szomjazik egy Kalle nevű troll? Ki az a Mökki goblin, Jukka Pekka, Gertrúd, Gréta, Freja, Frida, Jutta, Jütte? Miért olyan lébenkanál Eino, az óratörpe, és miért gondolja a rák, kinek neve Kierkegaard, hogy minden embert gyötör a kergekór?

Varró Dániel lehangoló humorú és nyelvezetű verses meséjében a skandináv mitológia jellegzetes vidékei és alakjai – fjordok és gleccserek, orkok, goblinok, trollok, törpék, vikingek és habléányok és hablegények – elevenednek meg, *Teszárek Csaba* egyszemélyes előadásában.

További információ: <https://budapestbabszinhaz.hu/eloadasok/72-a-szomjas-troll>

► KÖNYV

Földes Petra:

A bizalom tere – Társaskönyv tanároknak

Tea kiadó Kft., 2024.

„Földes Petra egyedi látásmódján keresztül az iskolát és a pedagógiai munkát bizalom- és kapcsolatközpontú megközelítésben mutatja be. A diákok, a tanárok és a szülők különféle szerepeinek közelítését tűzi ki célul egy bizalmi légkör kialakításának reményében. A fizikailag és lelkileg is biztonságérzetet nyújtó pedagógiai tér bemutatása során nagy figyelmet fordít a sérülékeny társadalmi csoportokhoz tartozó gyerekekre – és a pedagógusokra, akik fokozottan ki vannak téve a kiégés kockázatának.”

(Teakiado.hu)

„A *Társaskönyv* éppen olyan, amilyennek a szerző az iskolát elképzei: együtt gondolkodó, inspiráló, kapcsolatorientált, és rendkívül gyakorlatias, sok valódi esettel és példával. A 21. század a változásról szól, ez a könyv a változásba beleszédült világ közepén mutat fel örök értékeket.”

(Gyarmathy Éva)

Egy tányér történelem: az erdélyi örmény ángádzsábur

A világnapok, nemzeti és nemzetiségi ünnepek számontartása kulcs-szerepet játszik a társadalmi hídépítésben, az egymás mellett élő, mégis eltérő kultúrák találkozásában. Hazai Ízek című rovatunk sajátos ízein keresztül mutatja be az egyes szomszédos népek, velünk élő nemzetiségek kultúráját és hagyományait. Ezúttal az örmény konyha kerül terítékre.

Szöveg: **Bodon Gergely Dávid**

Szeptember 21-én ünnepeljük az örmény függetlenség napját. Míg a független Örmény Köztársaság nem is oly régen, 1991. szeptember 21-én alakult meg, a történelmi örmény állam az i. e. 6. században jött létre, Kr. u. 301-ben pedig Örményország vezette be a világon elsőként a kereszténységet mint államvallást.

Örmények és magyarok történelmi kapcsolata egészen a középkorig visszanyúlik. *II. András* magyar király kereszties hadjáratáról feltehetően egy örmény kolóniával kiegészülve tért vissza, e kolónia vámmentes kereskedelmi jogait pedig *IV. Béla* 1243-ban kiadott oklevele már egyértelműen deklarálja.

Hazájukból való elvándorlásukat a magas adóterhek és a törökök haragjától való félelem indokolta, legtöbbször pedig Erdélyben leltek új otthonukra. *Bethlen Gábor* erdélyi fejedelem több ezer örménynek adott menedéket, mintegy hatszáz család számára biztosítva az életben maradáshoz elengedhetetlen védelmet és a szabad kereskedelem jogát. Az ekkoriban betelepülő családok javarészt kereskedők és iparosok voltak; e családokhoz köthető Ebesfalva és Gerla, azaz Erzsébetváros és Szamosújvár megalapítása is.

A magyar földre települt örmények híresek voltak tiszteletteljességükről és alkalmazkodókészségükről. Ahogy a fáma tartja, a galíciai örményeknél egyenesen közmondás volt: „*Ha idegen városba mégy és azt látod, hogy ott fordítva viselik a kalapot, te is úgy tégy!*” 1715-ben Gyulafehérvárott is e szellemben jutott megállapodásra a székelyföldi örmény közösség a helybeliekkel rendtartásuk és életszabályaik lefektetésekor.

A XIX. századra már mintegy 12–15 ezer főre tehető a magukat örménynek vallók száma a Magyar Királyság területén. Az 1848–49-es harcok során több mint hetven örmény származású tiszt és mintegy kétszáz fő harcolt közkatonaként a magyarok oldalán, köztük *Kiss Ernő* és *Lázár Vilmos* is, akik a világosi fegyverletételt követően Aradon haltak vértanúhalált.

Túl a törökökkel vívott évszázados vallási konfliktusokon, valamint az autonómiájukért és nemzeti identitásukért folytatott állandó küzdelmen, a XX. század rengeteg kegyetlenséget és tragédiát tartogatott az örmény nép számára. A XIX. századig a főáramú török politika a területükön élő örmény népesség erőszakos asszimilálására vagy emigrációba kényszerítésére törekedett, ám a század végére – többek között az örmények által tanúsított ellenállás megtorlásaként – már a nyílt erőszaktól és a teljes megsemmisítés iniciatívájától sem riadt vissza.

1895 és 1909 között közel 320 ezer áldozatot követelt és több százezer embert kényszerített emigrációba a török gyűlöletpolitika, mindezt pedig csak tetőzte az első világháború kitörése. 1915 és '17 között az Oszmán Birodalom a népiirtás modern gépezetét működésbe hozva, szisztematikus módon igyekezett egyszer és mindenkorra leszámolni a területén élő örmény népességgel. Nagyjából 1 millióra tehető az ez idő alatt tervszerűen elpusztí-

Hozzávalók az örmény ángádsáburleveshez:

- 1,5 l marhahús alaplé;
- 1 szép fej vöröshagyma;
- 4-5 gerezd fokhagyma;
- 10 dkg finomliszt;
- 1 db tojás;
- 5 dkg borjú- vagy marhahús;
- churut vagy annak hígján mérettől függően 1,5–2 citrom leve;
- 2 dl tejföl.

tott örmények száma. 1914 és '18 között azonban – a világháború, a járványok és az éhínség közrejátszásával – több mint 2 millió áldozatot valószínűsítenek egyes történészek.

Noha az örmény népet rengeteg történelmi csapás érte, semmi sem tudta megfosztani élni akarásától, örömkultuszától, amelynek a nép tradicionális szakácsművészete is fontos összetevője, alappillére. Bár a hazai történelmi örménység immár közel 800 éve vesztette el az őshazát, megtartotta büszkeségét, ápolja gyökereit, hagyományait, s nem utolsósorban az örmény szakácsművészetet.

Jóllehet, az örmény nyelvet az Erdélyben élő közösségek már több száz éve elhagyták, mégis szívükben őrzik konyhakultúrájuk örmény gyökerű neveit, ízeit. Példa erre a mára Erdély-szerte híres örmény levesízestítő, a *churut*, amely a leveskocka elődjeként különféle levesek alapjaként szolgált. Hagyományosan darált petrezselyemből és más zöldségek leveleiből, valamint aludttejből készült, és ez képezi az erdélyi örmény konyha másik csillagának, az *ángádsáburnak* az alapját is. Az ángádsábur tradicionális örmény leves, amelyet hagyományosan szárított húsporból készített töltelékkel, manapság darált hússal töltött derelyével szokás tálalni.

Az ángádsábur elkészítése

Az apróra vágott vöröshagymát és fokhagymát pirítsuk aranyszínűre, majd tegyük félre.

A borjú- vagy marhahúst pörgessük át alaposan egy aprítógépben, majd csempésszünk a pépbe ízlés szerint

sót, borsot, és forgassuk át az egyveleget a félretett pirult hagymával.

Levesbetét gyanánt *ángádsokra*, vagyis örmény fülecskékre lesz szükségünk, amit derelyetéstáblól tudunk elkészíteni. A tésztához gyúrjuk össze a lisztet a tojással, majd nyújtjuk minél vékonyabbra, legvégül pedig szeljük nagyjából 2x2 cm-es darabokra, s rejtünk minden kis szeletkénkbe egy kisujjperccnyit a hagymás darálthús-pépünkéből.

A „fülhatás” eléréséhez hajtsuk kis derelyéinket félbe, majd csippentsük össze a két átlósan szembenálló sarkukat. Felhasználásig egy tiszta abroszon vagy lisztezett felületen, letakarva pihentessük őket.

Ha az alaplevünk felforrt, pottyantsuk bele töltött tésztatyuinkat és főzzük készre őket.

Amint késznek nyilvánítottuk fülecskéinket, habarjuk csomómentesre levesünket a tejföllel elkevert churutreszelékkel vagy citromlével. Szükség esetén pótoljunk utána levesünknek egy kevés forró vízzel vagy alaplével, sózzuk, borsozzuk. Ángádsáburunkat fogyasszuk forrón, szereteteink körében!

Forrás:

<https://eokk.hu/2020/10/20/az-ormeny-gasztronomia-alapjai/>

<https://www.nosalty.hu/recept/angadzsabur-leves-ormeny-unnepi-fulleves>

Péchy Blanka

▶ 1894. szeptember 21. – 1988. július 6.

Szöveg: **Tóth-Lederhaas Csongor Attila**, színházi alkotó

Péchy Blanka 130 éve, 1894. szeptember 21-én született Pécsen, *Greiner Blanka* néven, 1988. július 6-án hunyt el Budapesten. A magyar kultúra sokoldalú alakja: színésznő, író, nyelvművelő, rádiós műsorvezető, kulturális attasé, a Kazinczy-díj megalapítója. Péchy Blanka munkássága mély nyomot hagyott a magyar kultúrában, művészi tevékenységén túl a magyar nyelv és szép beszéd ápolójaként is számon tartjuk.

Magánélete

Tragédiákkal teli magánélete volt. Egyik utolsó interjújában mondta: „*Olyan tragikus életem volt, hogy abba többször is bele lehetett volna halni.*” Férjével, *Magyar Lajos* újságíróval, az első világháború elején házasodtak össze, egyetlen fiuk 1915-ben született. 1922-ben férjét Moszkvába szállították, feleségével soha többé nem látták egymást.

Fiuk 17 éves korában követte apját Moszkvába. A színésznő még egyszer találkozott a fiával; a fiú nem kívánt hazatérni, sőt 1941-ben önként jelentkezett a frontra, s a Moszkva környéki harcokban eltűnt. Anyja húsz éven keresztül kerestette hiába a Vöröskereszttel.

Színházi pályája

A Színművészeti Akadémián 1914-ben végzett, *Bajor Gizi* évfolyamtársaként. Első szerződése a Vígszínházhoz szólt, majd pályája során számos jelentős színházban megfordult. Péchy Blanka kortársai közül kiemelkedett versmondó képességével. Ady költészetének egyik első népszerűsítője volt.

Kiváló nyelvtudásának köszönhetően 1928 és 1934 között a bécsi Max Reinhardt Társulat tagja lett, amely lehetőséget adott a nemzetközi színtéren való kibontakozásra. Hazatérése után a főváros szinte valamennyi nagy színházában játszott, majd a második világháború után a Nemzeti Színház társulatának tagja lett. 1948-ban visszatért Bécsbe, ahol a magyar követség kulturális attaséjaként, valamint a Collegium Hungaricum igazgatójaként tevékenykedett. Mindeközben soha nem hagyott fel a színjátszással, és 1952-ben ismét visszatért a budapesti színházi életbe, a Magyar Néphadsereg Színházának, majd a Vígszínháznak volt tagja 1964-ig, amikor visszavonult színházi pályájától. 1959-ben elnyerte az Erdemes Művész kitüntetést.

Jóságos, megbocsátó, méltóságát őrző asszonyok szerepeivel tűnt ki. Színházi alakításai közül pár fontosabb: *Eta* (Földes Imre: *Künn a bárány, benn a farkas*), *Ingrid* (Ibsen: *Peer Gynt*), *Násztya* (Gorkij: *Éjjeli menedékhely*), *Ilonka* (Molnár Ferenc: *A vörös malom*), *Liza* (Tolsztoj: *Élő holttest*), *Az ápolónő* (Maugham: *A szent láng*), *Lehotay Mária* (Karinthy F.: *Holnap reggel*), *Vera Mihajlovna* (Afinogenov: *Kisunokám*), *Mama* (Mesterházi L.: *Pesti emberek*) és *Vronszkája* (Tolsztoj: *Karenina Anna*).

Filmszínésznőként olyan filmekben játszott, mint *A 9-es kórterem* (1955), *Gyalog a Mennyszágba* (1959) vagy a *Fűre lépni szabad* (1960).

Irodalmi munkássága

Színészi munkája mellett irodalmi tevékenysége is jelentős volt, írói pályafutása 1942-ben kezdődött, amikor megjelent első novellája a *Magyar Nemzet*ben. A színpadtól való visszavonulása után írói tevékenysége felerősödött, több regényt és dokumentumregényt írt. 1958-ban jelent meg *Jászai Mariról* szóló életrajzi műve. A *Hűséges hűtlenek* című könyve *Bulyovszkyné Szilágyi Lillát*, a magyar színjátszás nagy alakját állítja középpontba. Fordítóként is dolgozott, Afinogenov *Kisunokám* című művét fordította magyarra. Szépirói munkásságának zárásaként jelent meg *Este a Dunánál* című könyve 1977-ben, amely egy emlékfűzér, mely életének és találkozásainak mozaikjait mutatja be.

Nyelvművelő tevékenysége

Péchy Blanka nemcsak a művészetekben ért el sikereket. Elkötelezetten ápolta a magyar nyelvet, az 1960-as években a Zeneművészeti Főiskolán tanított színpadi beszédet, jelentős szerepet vállalt a fiatal művészek oktatásában. 1960-ban alapította meg a Kazinczy-díjat, amelyet a szép magyar beszéd jutalmazására hozott létre. Így ír az alapítvány alapító oklevelében:

„A magyar nyelv szolgálatában eddig 46 esztendő tölthettem színpadon, előadói pódiumon, s néhány évtizedet íróasztal mellett. Halálom után is szeretném szolgálni anyanyelvemet, mely nekem megélhetést, életemnek tartalmat, szépséget adott, ezért elhatároztam, hogy alapítvány segítségével adok lökést egy folyamatnak, melynek elindítását multhatatlanul szükségesnek látom. Most milliós tömegek lépik át a művelődés küszöbét. Sokszoros felelősség hárul a szép magyar beszéd hivatásos terjesztőire és művelőire. Beszédkultúránk színvonala azonban korántsem kielégítő. Sőt, fájdalom, veszedelmes gyorsasággal süllyed. Gátat kell vetnünk a rossz hangsúly, értelmetlen tagolás, helytelen kiejtés mételyező hatásának. Sürgősen föl kell ébresztenünk a felelősségteljes érdeklődést az élő beszéd és anyanyelvünk szent ügye iránt. Bizonyosra veszem, hogy az alábbi alapítvány siettetni fogja e cél elérését, később pedig az érdeklődés folyamatos ébrentartását.”

A díjjal különösen a színművészeknek, a rádió- és televízióbemondóknak a figyelmét szerette volna felhívni az igényes, példamutató beszéd fontosságára, majd a kiejtési versenyek elindításával az ifjúságot és az őket nevelő pedagógusokat is bevonta a kedvezményezettek körébe. Önmagával vívott harcaiból, gyötrődéseiből könyv született *Beszélni nehéz!* címmel. Azonos címen 1976 novemberétől egészen haláláig vezette a rádióban indított nyelvművelő sorozatát, amely több mint 300 adást élt meg. 1986-ban néhai férje, Magyar Lajos emlékére díjat alapított újságírók számára.

Öröksége és emlékezete

Péchy Blanka életműve, amely a színjátszástól az irodalom át a nyelvművelésig terjedt, a magyar kultúra gazdagításának szolgálatában állt. 1988-ban, 94 éves korában, Budapesten hunyt el. Megemlékezésül a Magyar Televízió sugározta az életét feldolgozó portréfilmet, méltó módon emlékezve gazdag és tartalmas életpályájáról.

Az általa létrehozott Kazinczy alapítvány 1994 óta adományoz évente Péchy Blanka-díjat pedagógusoknak.

„A Kazinczy-díjat megalapító Péchy Blanka érdemes művész születésének 100. évfordulója alkalmából, emlékének megőrizve, személye és nyelvművelő munkássága iránti tisztelet kifejezésékként, Péchy Blanka-díj létrehozását határozta el a Kazinczy-díj Alapítvány. A kuratórium a díjjal az élőbeszéd művelését szolgáló mozgalmakban kifejtett kiemelkedő tevékenységet kívánja elismerni, illetve jutalmazni.”

Végző nyughelye a budapesti Kerepesi temetőben található. Emlékét őrzi a Kazinczy-díj, a Péchy Blanka-díj, valamint számos kulturális rendezvény, a *Beszélni Nehéz!* mozgalom, amelyek Péchy Blanka szellemi örökségét ápolják és viszik tovább. Neve ma is a szép magyar beszéd, a színházi előadó-művészet és a kortárs irodalom szeretetével és ápolásával forrt össze.

Felhasznált irodalom:

Pécs lexikon II. (N–ZS). Főszerk. Romváry Ferenc. Pécs: Pécs Lexikon Kulturális Nonprofit Kft. 2010. 82. o.

<https://nokert.hu/cs-20170921-1926/2202/8/pechy-blanka-szinesz-iro-nyelvmuvelo-1894-1988>

Magyar Színművészeti Lexikon: <https://mek.oszk.hu/02100/02139/html/sz20/165.html>

Életrajzi Lexikon: <https://mek.oszk.hu/00300/00355/html/ABC11587/11977.htm>

<https://kazinczy-alapitvany.hu/beszelni-nehez-mozgalom/>

Kerekes Barnabás *A beszédművelő mozgalom szerepe a nyelvművelésben* című, A Magyar Nyelv Múzeumában 2013. október 18-án elhangzott előadása

Kisalföld, 1994. február 16. 39. szám

<https://www.imdb.com/name/nm0701775/>

Iránytű

Összeállította:
Indri Dániel Janisz

Nemzeti Tanévnyitó az eddigi legnagyobb oktatási beruházással

A 2024/25-ös köznevelési és szakképzési tanévet Dunakeszin nyitotta meg ünnepélyes keretek között *Hankó Balázs* kulturális és innovációs miniszter. Beszédében kiemelte: az elmúlt években megújult szakképzés ma már hivatást biztosít, tudást, ismeretet és identitást ad. „Célunk, hogy a megújult szakképzés, a magyar modell a teljes Kárpát-medence magyarságát szolgálja” – jelentette ki.

A frissen átadott Dunakeszi Diáknegyed épületegyüttesének összes hasznos alapterülete nettó 32 087 négyzetméter. A beruházással létrejött egy 20 tantermes gimnázium, 26 tantermes technikum és szakképző iskola, mindkettőhöz egy-egy tornacsarnok, egy közös étterem-konyha, valamint egy városi uszoda. A gimnázium tornaterme alkalmas tömegrendezvények megtartására is, illetve mindkét sportcsarnok felszerelhető szertornászversenyekhez szükséges eszközökkel, és alkalmas ezen versenyek lebonyolítására is. Az étterem 500 fő befogadására, míg a konyha 1500 adag étel elkészítésére alkalmas. Az oktatási komplexum 1500 tanulót képes befogadni.

Múzeumok Őszi Fesztiválja: Minőségét megőrzi!

A fenti mottóval, *Múzeum és gasztronómia* alcímmel kerül sor 2024. szeptember 30. és november 10. között a 19. *Múzeumok Őszi Fesztiváljára*, mely a folyamatosan alakuló és az elmúlt években forradalmi változásokat megélő gasztronómiai kultúra összetett kérdéskörét, és ennek múzeumi vonatkozásait állítja a figyelem középpontjába. A fesztiválhoz 9 féle tematika mentén, programok szervezésével csatlakozó több mint 130 muzeális intézmény múzeumi keretek között, szórakoztató és „könnyen fogyasztható” módon mutatja be a témával kapcsolatos gyűjteményeit, műtárgyait, kutatási eredményeit, múzeumpedagógiai, illetve múzeumandragógiai fejlesztéseit. A Pedagógusok Napja tematika ebben az évben is lehetőséget kínál a múzeumoknak, hogy bemutassák a pedagógusoknak, milyen eszközökkel tudják támogatni a köznevelést, a gyermekek fejlesztését.

A programok arra is rávilágítanak, hogy mi mindent tanulhatunk elődeinktől ezen a téren is (pl. hagyományos ételkészítési technikák, ezekhez kapcsolódó tárgyak, használati eszközök és mesterségek, idényjellegű és helyi zöldségek és gyümölcsök fogyasztása, ősi gabonák újrafelfedezése, fermentálás). Az életmód bemutatásához kevésbé szorosan kapcsolódó múzeumok a gasztronómiának a zenében, irodalomban, képzőművészetben történő megjelenítésére reflektálnak.

A múzeum és gasztronómia kapcsolódási pontjait feltérképező programsorozaton belül is kiemelt figyelmet szentelünk a fenntarthatóságot és az egészséges életmódot támogató gasztronómiai tudás múzeumi népsze-

rűsítésének. A múzeumok által őrzött és közvetített tudás révén is elősegíthető, hogy a múzeumlátogatók körében mindinkább teret hódítson a tudatosabb fogyasztás, valamint a környezetileg fenntarthatóbb életmód.

A Kulturális és Innovációs Minisztérium támogatásával megvalósuló országos rendezvénysorozat főszervezője a Szabadtéri Néprajzi Múzeum – Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ (MOKK).

További információ:
www.oszifesztival.hu

Oktatóvideókkal a biztonságért

Az elmúlt időszakban két tinédzser tragikus halálát és egy fiatal súlyos sérülését okozta a figyelmetlenség és a KRESZ-szabályok megszegése a síneken. A minden esetben vértlen mozdonyvezetők súlyos traumát élnek át a balesetek során, különösen akkor, amikor fiatal gázolnak halálra. A MÁV és az Oktatási Hivatal közösen lép fel a gyerekek és fiatalok edukálása, a vasút veszélyeire való felkészítése érdekében. A Nemzeti Köznevelési Portálon (www.nkp.hu) ennek érdekében három oktatóvideó található, a jövőben pedig több iskolában is balesetmegelőzési tájékoztatókat szerveznek.

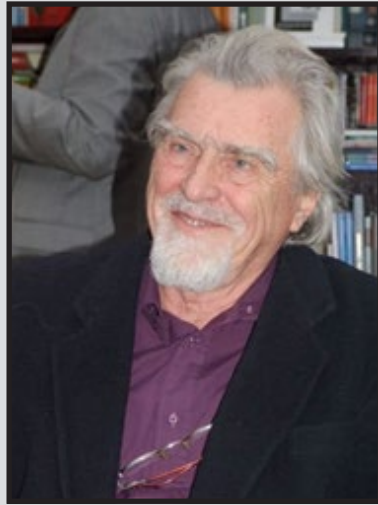
Nekrológ | Búcsú Debreczeni Tibortól (1928–2024)

Debreczeni Tibortól búcsúzunk, a tanártól, az amatőr mozgalom jeles rendezőjétől, a drámapedagógustól, előadóművésztől. Nagy ívű, alkotó munkában gazdag, sikeres életút zárult le.

1957-ben, túl a háború borzalmain és az ötvenes évek traumáin, Debrecenben egy fiatal magyartanár a Tóth Árpád Gimnáziumban azt javasolta, hogy a diákok ne színdarabbal, hanem versöszeállítással álljanak közönség elé. És elindult Debrecenben egy 10 évig tartó varázslatos költészet-sorozat, a József Attila Irodalmi Színpad irodalmi estjei, felpezsdítve ezzel Debrecen kulturális életét.

Debreczeni Tibor megszállott emberként ideje, energiája jó részét ennek az ügynek szentelte. A Népművelési Intézet munkatársaként animátor, szervező előadó, fórumokat, fesztiválokat szervez, szaklapokban több száz cikk, tanulmány szerzője. Az amatőr mozgalomban sok csoport, rendező munkáját segítette. Szuggesztív személyiségének, programalkotó készségének köszönhetően indult virágzásnak a gyermek- és diákszínházi, valamint az amatőr versmondás.

Nagy ajándék a sorstól, hogy 1968–1974 között, legeredményesebb rendezői korszakában tagja lehettem a Vári Irodalmi Színpadnak. Miközben csoportunk sikereket aratott, ő írhatta – időnként rendezőként és a Népművelődési Intézet felelős munkatársaként – az igazoló jelentéseket a felettes szerv, a Művelődési Minisztérium utasítására. Szigorú párteberek nézték meg többször videófelvételről műsorunkat, árgus szemmel őrködve és vizsgálódva, nem káros-e *Weöres Sándor* költészete.

Miután csoportja megszűnt, egyedül állt pódiumra. Mindegyik önálló műsora sikeres volt. 1988-as nyugdíjazása elkeserítette, de változatlanul aktív maradt. Felfedezte, magyarra adaptálta a drámapedagógiát, megírta az első műhelytanulmányokat és megjelentette az első drámajáték-könyvet. Megalapította a Magyar Drámapedagógiai Társaságot, szerkesztette a *Drámapedagógiai Magazint*.

85 éves koráig tanított drámapedagógiát a Károli Gáspár Református Egyetem Tanítóképző Főiskolán Nagykovácsón.

Itt diákjaiból létrehozta a Karácsony Sándor Színpadot. 1990-ben *Tiszaladányi jeremiád* címmel dokumentumjátékot rendezett a Szovjetunióba málenkij robotra elhurcoltakról. Műsoraikkal 23 éven át járták a Kárpát-medence magyarok lakta településeit.

Első szerkesztett műsora *Szabó Lőrinc*-műsor volt Debrecenben. Utolsó műsora is Szabó Lőrinc-műsor volt, barátaival 2023-ban, Szántódon. Fájdalmasan kiáltott: Ki lopta el az Óriásomat?

Debreczeni Tibor mindig képes volt maga köré csapatot szervezni és mindig meg tudott újulni. Generációk tanultak tőle irodalmat, versmondást, előadóművészetet, drámapedagógiát, menekülést az értékekbe, szomjúságot, igényt a szép szóra. Értékteremtő munkája sokunk számára adott meghatározó élményt. Hálával, köszönettel tartozunk a szellemi és érzelmi sikerélményekért!

Emlékét, örökségét megőrizzük!

Nyugodj békében, Tibor!

Torma Mária

Elérhető a 10 órás kötelező NAT-képzés regisztrációs felülete

Az Oktatási Hivatal honlapján megjelent tájékoztatás szerint már elérhető a pedagógusoknak 2025. január 31-ig teljesítendő 10 órás NAT-képzés regisztrációs felülete. A képzést és az ahhoz kapcsolódó számonkérést az Oktatási Hivatal a Nemzeti Közszolgálati Egyetem bevonásával szervezi meg. A tizórás kép-

zést a pedagógusoknak előre meghatározott képzési kurzusokban kell teljesíteniük. A képzés regisztrációs felülete a ptrt.oh.gov.hu honlapon elérhető, a pedagógusok regisztrációját a képzésekre az iskolák igazgatói végzik el. Az Oktatási Hivatal az igazgatókat a képzéssel kapcsolódó feladatokról elektronikus levélben tájékoztatta.

Pályázatok

Összeállította: Szabó Dániel

Árpád-házi királyaink

A Gyermejjóléti Alapítvány és a 30 éves Országos Mécs László Irodalmi Társaság országos tehetségkereső és tehetséggondozó rajzpályázatot hirdet 1–12. évfolyamos diákoknak, *Árpád-házi királyaink* címmel.

Pályázók köre: hazai vagy határon túl élő 1–12. évfolyamos diákok, saját készítésű alkotásokkal

Beküldési határidő: 2024. október 31.

Díjazás:

- **I. helyezett:**
Oklevél + 5000 Ft értékű vásárlási utalvány
- **II. helyezett:**
Oklevél + 2000 Ft értékű vásárlási utalvány
- **III. / IV. / V. helyezett:**
Oklevél

További információ:

<https://pafi.hu/p/arpad-hazi-kiralyaink>

Középiszkolai Diákprojektverseny

Immáron harmadik alkalommal indul a Középiszkolai Diákprojektverseny. A pályázat célja értékeremtés a szűkebb vagy tágabb környezet számára. A projekt kapcsolódhat egy vagy több tantárgyhoz, az iskolai élethez, vagy az 50 órás iskolai közösségi szolgálathoz, de lehet ezektől független is.

A szervezők olyan projektek bemutatását várják, amelyek valamilyen tetszőleges probléma, vagy nagyobb feladat megoldására, illetve valamilyen termék, szolgáltatás, rendezvény, esemény vagy egyéb értékes, hasznos eredmény létrehozására irányulnak. Az előzetes regisztráció felülete már megnyílt a verseny honlapján. Ugyanitt találhatóak projektötletek és módszertani segédanyagok is.

Pályázók köre: középiszkolás csoportok

Beküldési határidő: 2024. november 30.

Díjazás: az értékes pénzjutalmak és tárgyjutalmak mellett a szponzorok egyes termékei, képzései és szolgáltatásai is ingyenesen elérhetővé válnak a díjazottak számára.

További információ: <https://diakprojekt.hu/>

Harangszó ver szíven – Váci Mihály 100

Van kedvenc költőd? Válassz tőle egy szép verset és szavald el!

A Magyar Kultúraért, Közművelődésért Alapítvány a 100 évvel ezelőtt született *Váci Mihály* költőre emlékezik szavalóversennyel általános, középiskolás és felnőtt kategóriában. A versenyen online, illetve személyesen is részt lehet venni és bármely magyar költőtől lehet verset választani. A program fővédnöke *dr. Ragány Adrienn*, Ajak Város Polgármestere.

A verseny időpontja: 2024. november 15., Ajak

Jelentkezési határidő: 2024. október 31.

Regisztrációs űrlap:

<https://forms.gle/8euTagUS1GNEFrN9>

Snétberger Program

A Snétberger Program a Snétberger Alapítvány és a Nemzeti Tehetség Központ Nonprofit Közhasznú Kft. együttműködésében kínál Felsőörsön, Veszprém mellett számos egyéni hangszeres, zenekari, zeneelméleti és improvizációs órát, valamint angol, beás és lovári nyelvoktatást, továbbá segítséget is nyújt a továbbtanulásban és pályázattírásban is. Sikeres felvételi után a képzés minden diák számára ingyenes.

Pályázók köre: 12–22 év közötti fiatalok

Bővebb információ: <https://www.snetbergercenter.org/hu/legyel-a-diakunk>

Régebbi lapszámainkat, cikkeinket megtalálják a

folyoiratok.oh.gov.hu
weboldalon

MÚZEUMOK
ŐSZI FESZTIVÁLJA

MÚZEUMOK ŐSZI FESZTIVÁLJA

szeptember 30.
→ november 10.
2024

Minőségét megőrzi!

MÚZEUM ÉS GASZTRONÓMIA

TÁMOGATÓ:

KULTURÁLIS ÉS INNOVÁCIÓS
MINISZTERIUM

SZERVEZŐ:

MÚZEUMI OKTATÁSI
ÉS MÓDSZERTANI KÖZPONT

PARTNEREINK:

Magyar Nemzeti Múzeum
Közgyűteményi Központ

www.oszifesztival.hu